

Ἰωαννικοί Διαλογοί

ἁγιορειτικόν
περιοδικόν

27-28
Μάχη Ἀντ. 75

Ἀθωνικοὶ Διαλόγοι

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΑΓΙΟΡΕΙΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ

Ἐπεύθυνος: ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΑΤΗΣ

ΣΥΝΤΗΡΕΙΤΑΙ ΔΙΑ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ

Ἐπιστολαί: ΘΕΟΚΛΗΤΟΝ ΜΟΝ. ΔΙΟΝΥΣΙΑΤΗΝ, ΚΑΡΥΑΣ - ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου: ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΛΑΣΚΑΡΙΔΗΣ

Βαλαωρίτου 14, Τηλέφ. 536.910, Θεσσαλονίκη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ ἅγιον Πάσχα εἰς τὴν ὕμνολογίαν	1
Γράμματα ἐνὸς Ἐρημίτου	4
Τοῦ ἁγίου Διαδόχου Φωτικῆς, Ρ' Κεφάλαια	7
Ἔρωσ θεῖος	10
Περὶ τῆς μακαρίας προσευχῆς	13
Ἡ κλίμαξ τῶν Μοναχῶν	15
Φωνὴ ἐξ ἁγίου Ὄρους	18
Ἐκατοντὰς δευτέρα περὶ ἀγάπης	20
Ὁ "Πίναξ,, τοῦ Κέβητος	22
Σχόλια εἰς τὸν Πίνακα τοῦ Κέβητος	25
Ἡ ἀνάστασις μιᾶς ἠττημένης πόλεως	27
Βιβλιοκρισίαι	29
Ἀθωνικὰ σχόλια καὶ κρίσεις	31

Ἀθωνικοὶ Διαλόγοι

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ 27 - 28 ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1975

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ ΣΤΗΝ ΥΜΝΟΛΟΓΙΑΝ

Σήμερα εἶναι ἡμέρα ἀναστάσεως καὶ ἄς λαμπρυνθῶμεν ὅλοι οἱ λαοί. Εἶναι Πάσχα τοῦ Κυρίου, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς μᾶς διεπέρασε ἀπὸ τὸν αἰώνιον θάνατον εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ μᾶς ἀνέβασε ἀπὸ τὴν γῆν στὸν οὐρανόν.

* * *

Ας καθαρίσωμεν τὰς αἰσθήσεις τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἀπὸ κάθε μολυσμόν, καὶ πάθος καὶ τότε θὰ ἴδωμεν, μέσα στὸ ἀκτιστον καὶ ἀπρόσιτον φῶς, τὸν Χριστὸν ποὺ ἐξαστράπτει ἀπὸ τὴν θεότητά του καὶ θὰ ἀκούσωμεν τὴν θείαν φωνὴν του, ποὺ λέγει πρὸς τὰς μυροφόρους· χαίρετε.

* * *

Οἱ οὐρανοὶ ἄς εὐφραίνονται ἐπάξια καὶ ὀλοκλήρη ἡ γῆ ἄς ἀγαλλιασθῆ. "Ὅλος δὲ ὁ κόσμος ὄρατός καὶ ἀόρατος ἄς ἐορτάξῃ, διότι ἀνέστη ὁ Χριστὸς, ποὺ εἶναι εὐφροσύνη αἰωνία.

* * *

Ελάτε νὰ πῶμεν ἓνα νέον ποτόν, ποὺ δέν ἀναβλύζει θαυματουργικῶς ἀπὸ καμμίαν ἄγρον πέτραν, — ποὺ ἐκτύπησεν ὁ Πέτρος — ἀλλὰ ἀπὸ μίαν πηγὴν ἄφθαρτον, ἀπὸ τὸν τάφον τοῦ Χρι-

στοῦ, μὲ τὸ ὁποῖον στερεωνόμεθα στὴν πίστιν.

* * *

Τώρα τὰ σύμπαντα ἐγέμισαν μὲ φῶς, ὁ οὐρανός, ἡ γῆ καὶ ὁ "Αἰθρῆς. "Ἄς ἐορτάξῃ λοιπὸν ὅλη ἡ κτίσις τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ ἐπάνω στὴν ὁποῖαν ἔχει πλέον στερεωθῆ.

* * *

Χθές, Χριστέ, μαζύ σου συνεθάπτετο ἡ ἁμαρτωλὴ μου φύσις. Σήμερα ὁμως μαζύ σου συνανασταίνεται ἡγιασμένη καὶ τεθεωμένη. Χθές μαζύ σου ἐσταυρώθημεν, ἀλλὰ τώρα Σωτήρα μας δόξα-σε μας στὴν Βασιλείαν σου.

* * *

Ας σταθῆ μαζύ μας ὁ θεηγόρος προφήτης 'Αββακούμ, ἐπάνω στὴν θείαν σκοπιάν του καὶ ἄς δείχνει στοὺς ἀνθρώπους τὸν φωτοφόρον ἄγγελον ποὺ διακηρύττει ἐνθέρμως, ὅτι σήμερα ἐγινε σωτηρία ὅλου τοῦ κόσμου μὲ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Παντοδυνάμου Χριστοῦ.

* * *

Ο Χριστὸς ἀπὸ τὴν 'Αγίαν Γραφὴν προσαγορεύεται "Ἄρρην, «ὡς διανοίξαν τὴν παρθενεύουσαν νηδύν». 'Επειδὴ δὲ ἐσθίεται

τὸ Σῶμα του καὶ πίνεται τὸ Αἷμα του, λέγεται Ἀμνός. Καὶ ἐπειδὴ πάλιν εἶναι χωρὶς κηλίδα ἁμαρτίας ὀνομάζεται Ἀμωμος. Ὡς Θεός, δέ, λέγεται Τέλειος.

* * *

Εὐλόγησες, Κύριε, «τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου», δι' αὐτὸ καὶ ὁ Χριστὸς ἐκουσίως ἐθυσιάσθη ὡς ἁμνός ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ὅλων τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐχάρισε τὸ Πάσχα πὺν ἐκαθάρισε τὸν κόσμον ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας του. Καὶ πάλιν ἀπὸ τὸν τάφον ἐλαμψεν ὡς ὠραῖος Ἡλιος τῆς δικαιοσύνης.

* * *

Ο θεοπάτωρ προφήτης Δαβὶδ ἐχόρευε μὲ σκιροτήματα ἀπὸ τὴν χαρὰν του ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν Κιβωτὸν πὺν προεικόνιζε τὰ μεγαλεῖα τῆς χάριτος. Τώρα δὲ ἐμεῖς, ὁ πιστὸς καὶ ἅγιος λαὸς τοῦ Θεοῦ, βλέποντες τὴν ἐκδασιν τῶν συμβόλων ἐκείνων, ἅς ἐσφραγίζομεν ἐνθέως, διότι ἀνεστήθη ὁ Χριστὸς ὡς παντοδύναμος.

* * *

Μέσα στὸν βαθὺν ὄρθρον ἅς συμπορευθῶμεν μὲ τὰς μυροφόρους γυναῖκας, διὰ νὰ προσφέρωμεν στὸν Δεσπότην ἀντὶ γὰ μῦθρα τοὺς ὕμνους μας καὶ νὰ ἴδωμεν τὸν Χριστὸν νὰ ἀνατέλλει, ὡς Ἡλιος τῆς δικαιοσύνης, τὴν αἰώνιον ζωὴν δι' ὅλον τὸν κόσμον.

* * *

Οταν εἶδαν, Χριστέ, τὴν ἀπειρον ἐδσπλαγχνίαν σου οἱ δέσμιοι μέσα στὸν ἄδην, ὅπου κατῆλθες, ἐσπευδαν πρὸς τὸ φῶς σου μὲ ἀγαλλίασιν, πανηγυρίζοντες τὸ αἰώνιον Πάσχα.

* * *

Ας προσέλθωμεν μὲ τὰς φαιδρὰς λαμπάδας μας πρὸς τὸν Χριστὸν, πὺν ἀνασταίνεται ἀπὸ τὸ μῆμα του, «ὡς νυμφίος ἐκ τῆς πύλης αὐτοῦ» καὶ ἅς συνορτάσωμεν τὰς ὑμνητικὰς ἀγγελικὰς τάξεις

τὸ σωτήριον Πάσχα τοῦ Θεοῦ.

* * *

Κατῆλθες, Χριστέ, εἰς τὸν ἄδην καὶ συνέτριψες τὰ αἰώνια δεσμὰ τῶν ψυχῶν καὶ, ὅπως ὁ Ἰωάνης ἀπὸ τὴν κοιλίαν τοῦ κήτους, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνεστήθης ἀπὸ τὸν τάφον ὑπερφυσικῶς.

* * *

Οπως, Χριστέ, μὲ τὴν γέννησίν σου ἐκ τῆς Θεοτόκου Μαρίας δὲν ἐθίξεις τὴν Παρθενίαν τῆς, ἔτσι, ἀναστηθεὶς ἀπὸ τὸν κλειστὸν τάφον, ἀφρσες τὰς σφραγίδας σώας καὶ μᾶς ἀνοιξες τὰς πύλας τοῦ Παραδείσου.

* * *

Σωτήρ μου, σὺ τὸ αἰώνιως ζῶν καὶ μὴ ἀναλισκόμενον ἐκ τῆς θυσίας θῦμα, ὡς Θεὸς πὺν εἶσαι, προσέφερες τὸν ἑαυτὸν σου ἐκουσίως πρὸς τὸν Πατέρα σου, καὶ μὲ τὴν ἀνάστασίν σου ἀπὸ τὸν τάφον, ἀνέστησες ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος.

* * *

Ο Θεὸς πὺν ἔσωσε τοὺς Τρεῖς Παῖδας ἀπὸ τὴν περσικὴν κάμινον, ἐγένεν ἀνθρωπος καὶ πάσχει ὡς θνητός. Καὶ διὰ τοῦ ἐκουσίου πάθους του ἐνδύει μὲ τὴν ὠραιότητα τῆς ἀθανασίας τὸν πρῶν θνητὸν ἀνθρωπον, ὁ μόνος ἐδλογητός καὶ ὑπερένδοξος Θεὸς τῶν Πατέρων μας.

* * *

Αἱ μυροφόροι καὶ θεόφρονες γυναῖκες, σὲ ἠκολούθησαν μεχρὶ τῆς ταφῆς σου. Καὶ «ὄρθρου βαθέος», ἐνῶ σὲ ἐζήτην ὡς θνητὸν μὲ δάκρυα διὰ νὰ σὲ μυρῶσουν, σὲ εἶδαν ζῶντα καὶ σὲ προσεκύνησαν μὲ ἀπειρον χαρὰν ὡς Θεόν. Ὑστερα σὲ ἐδηγγέλισαν εἰς τοὺς μαθητὰς σου, ὡς Πάσχα μυστικόν.

* * *

Σῆμερα εορτάζομεν τοῦ αἰωνίου θανάτου τὴν νέκρωσιν, τοῦ ἄδου τὸν τέλειον ἀφανισμόν καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς νέας καὶ αἰωνίου

ζωῆς καὶ σκιρτῶντες ἀπὸ χαρὰν, ὑμνοῦμεν τὸν Χριστὸν, τὸν μόνον εὐλογημένον καὶ ὑπερένδοξον Θεὸν τῶν Πατέρων μας.

* * *

Εἶναι ὄντως ἱερὰ καὶ φωτεινὴ αὐτὴ ἡ σωτηριωδὴς νύκτα, ποὺ συμπτυκνώνει ὅλας τὰς ἑορτάς, καὶ προαγγέλει τὴν ἀκτινοβόλον ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ αἶδιον καὶ ὑπέροχρον φῶς, ὁ Χριστός, ἀπὸ τὸν τάφον σωματικῶς ἔλαμψεν εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

* * *

Αὐτὴ ἡ γνωστὴ πτοὺς προφητάς καὶ ἀγία ἡμέρα τοῦ Πάσχα, εἶναι ἡ βασίλισσα ἡμέρα καὶ Κυριακὴ. Εἶναι μοναδικὴ μεταξὺ τῶν ἑορτῶν καὶ πανηγυρὶς ὑπερέχουσα ὅλων τῶν πανηγύρεων. Καὶ αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐν εὐγνωμοσύνῃ εὐλογοῦμεν τὸν Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

* * *

Ελάτε οἱ πιστοὶ κατὰ τὴν εὐσημον αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως, νὰ κοινωνήσωμεν ἀπὸ τὸν νέον οἶνον τῆς «ἀμπέλου» ἐν θείᾳ εὐφροσύνῃ, ἀπὸ τὸ Αἶμα τοῦ Χριστοῦ, ποὺ αὐτὸ εἶναι ἡ βασιλεία του καὶ νὰ τὸν ὑμνήσωμεν ὡς Θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

* * *

Εκκλησία τοῦ Χριστοῦ, στρέψε τὰ μάτια σου γύρω σου καὶ βλέπε· νὰ τὰ τέκνα σου, ποὺ λάμπουν, μὲ τὸ θεῖον φέγγος ὡσὰν ἀστέρες, συνήχθησαν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ νότον καὶ μαζὺ σου εὐλογοῦν τὸν Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

* * *

Πατέρα καὶ Κύριε τοῦ σύμπαντος, Υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ, Πνεῦμα Ἅγιον, μία φύσις εἰς τρεῖς ὑποστάσεις, εἰς Σέ ἐβαπτίσθημεν, ὑπερούσιε καὶ ὑπέρθεε, καὶ Σέ εὐλογοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Νέα Ἱερουσαλὴμ καὶ νέα Σιών, Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἄς φωτίζεσαι, ἄς φωτίζεσαι μὲ τὸ θεῖον φῶς. Διότι ἡ δόξα τοῦ Κυρίου, τὸ ἀκτιστον φῶς, ἀνέτειλεν ἐπὶ Σέ. Σκίρτα καὶ κάμνε χοροὺς ὑμνολογικoὺς καὶ ψάλλε ἀπὸ χαρὰν. Ἐσὺ δὲ Πάναγνε Θεοτόκε, ὡς «ὑπεραληθίσασα», χαῖρε Μαρία εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ υἱοῦ σου.

* * *

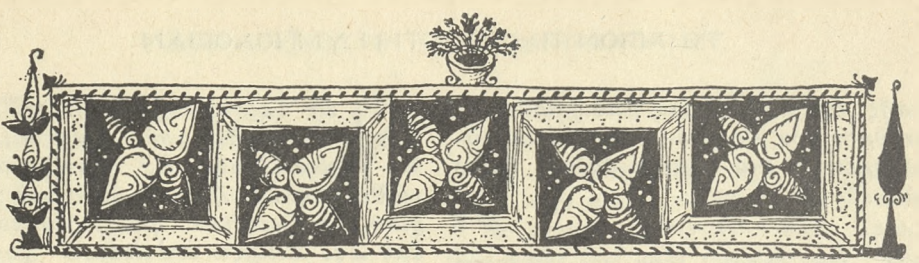
Ω τί θεία, ὦ τί ἀγαπητὴ, ὦ τί γλυκεῖα εἶναι ἡ φωνὴ σου! Διὰ τῆς ὁποίας μᾶς ἐβεβαίωσες, ὅτι θὰ εἶσαι μαζὺ μας εἰς τὴν χωρὶς τέλος φωτεινὴν αἰωνιότητα. Αὐτὴν τὴν θείαν ὑπόσχεσίν σου ἔχοντες οἱ πιστοὶ, ὡς ἀγκυραν ἐλπίδος, χαίρομεν καὶ ἀγαλλόμεθα.

* * *

Ω Χριστέ, ποὺ εἶσαι τὸ μέγα καὶ ἱερώτατον Πάσχα! ὦ σοφία, ὦ Λόγε καὶ δύναμις τοῦ Θεοῦ! Ἄξιώσέ μας νὰ μετέχωμε τῆς χαρμοσύνης θείας σου, «πρόσωπον πρὸς πρόσωπον», χωρὶς σύμβολα καὶ τύπους, εἰς τὴν χωρὶς ἐσπέραν «ὀργόνην» ἡμέραν τῆς βασιλείας σου.

θ.μ.δ.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΕΡΗΜΙΤΟΥ

ΠΡΟΣ ΚΥΠΡΙΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΑΣ

ΡΑΙΑ Η ΕΠΙΣΤΟ-
ΛΗ ΣΑΣ, τέκνα ἐν
Κυρίῳ, σεμναί, λογι-
καί αἱ ἀπορίαι σας
καί θάσμαι τὰ ἐρω-
τήματά σας. Πρά-
γματι, τὸ θέμα Μα-
καρίου δὲν εἶναι ἄ-
πλῶς ἀντιλεγόμενον,

ἀλλὰ πρωτίστως θέμα ἐκκλησιαστικῆς οὐ-
σίας. Θὰ παρακάμψω πρὸς σιγμὴν τὸ ἱ-
στορικὸν τῆς γενέσεως τοῦ σχίσματος, πῶς
οἱ τρεῖς Μητροπολίται ἠθοῦνθησαν τὴν ἀ-
νάγκην καθαιρέσεως τοῦ Μακαρίου, ποῖοι
ὑπεκίνησαν αὐτοῦ καὶ ποῖοι παρέσχον ἱε-
ροκανονικὰ ἐρείσματα ἢ διαίτι εἰς τὸν ἐλ-
λαδικὸν χῶρον εἶχομεν προέκτασιν τοῦ
Κυπριακοῦ σχίσματος. Σήμερον, ὅτερα ἀ-
πὸ τὰς δραματικὰς ἐξελιξέεις καὶ τὴν ἐμ-
πειρίαν τοῦ χρόνου ποὺ διέρρησεν, εἶναι
αἱ πληροφορίαι περὶ τῆς γενέσεως καὶ
τῶν φάσεων τοῦ σχίσματος κατέστησαν πλέ-
ον γνωσταί. Τώρα θὰ ἤθελα νὰ ἀπαντή-
σω εἰς τὰ ἐρωτήματά σας.

Ἐὰν ὁ Μακάριος εὐρισκεν ἄλλοτε κά-
ποιαν δικαίωσιν, ἀσκῶν καὶ πολιτικὴν ἐ-
ξουσίαν, ἀπὸ ὀφείλειτο μᾶλλον εἰς τὴν
ιδιότητά του ὡς ἐθνάρχου, κατὰ τὴν δι-
άρκειαν τῶν ἀγώνων πρὸς ἀνάκτησιν τῆς
ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, ἐκ τῆς ὁποίας ἰ-
διότητος μετέπεσεν ἀδρόως εἰς τὸ ἀξίωμα
τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας.

Αὐτὴν τὴν ἀσυμβίβαστον ιδιότητα με-
τὴν ἀρχιερωσύνην του, πάντες εἶδον με-
συγκατάθεσιν ὡς ἓνα συμβεβηκὸς μᾶλλον
πολιολογικὸν καὶ οἰονεὶ ἀναπόφευκτον,
ἀλλὰ καὶ ὡς συνέχειαν τῶν ἐθνικῶν ἀγώ-
νων του. Καὶ οὕτω παρεθωρήθησαν κα-

τὰ πολλὴν οἰκονομίαν οἱ ἱεροὶ Κανόνες τῆς
Ἐκκλησίας ἄχρι καιροῦ, δηλαδὴ μέχρι
τότε ποὺ δὲν θὰ ἐθωρεῖτο πλέον ὡς ἀ-
ναντικατάστατος, ὅποτε θὰ περιορίζετο
εἰς μόνα τὰ ἐκκλησιαστικὰ καθήκοντά του.

Τώρα, ὅμως, ὅτερα ἀπὸ τὴν θεήλατον
μάστιγα τῆς Κύπρου, κατόπιν τῆς βιαίας
ἐξώσεως του ἀπὸ τοῦ προεδρικοῦ θώκου,
μετὰ τὴν ἀπερίγραπτον συμφορὰν τοῦ ὀ-
μαίμονος λαοῦ, ὅστις ἔχει ἀνάγκην μᾶλλον
πνευματικῆς συμπαροσάσεως καὶ ὀρθοδό-
ξου ἐρμηνείας τῆς συμφορᾶς του, παρὰ
πολιτικῆς ἀνιμετωπίσεώς της, ποῖον νόη-
μα ἔχει ἡ ἐπάνοδος του εἰς τὴν καθημα-
γμένην μεγαλόνησον, ἐν μέσῳ τοῦ ἀγωνι-
ῶντος καὶ ἀνεσπίου ποιμνίου του, ὑπὸ τὴν
ιδιότητα τοῦ κοσμοκτοῦ ἀρχοντος, εἰς τὴν
οκίαν τοῦ ὁποίου ἐξαφανίζεται σχεδὸν ὁ
ποιμὴν τῆς Ἐκκλησίας;

Ἐπιρροκόμεθα προφανῶς πρὸς μιᾶς ληπ-
ρᾶς συγχύσεως, καθ' ἣν προτιμῶνται τὰ
ὄρατα τῶν ἀσράτων, τὰ ἀνθρώπινα τῶν
θεῶν καὶ τὰ παροδικὰ τῶν αἰώνων καὶ
μάλιστα ἀπὸ ἐκεῖνον, ποὺ λόγω θέσεως
δέον νὰ δακτυλοδεικτῆ ἀδιαλείπτως τὸν
οὐρανόν. Πῶς ὁ ἐμπερίστατος Κυπριακὸς
λαὸς θὰ παρηγορηθῆ εἰς τὰ δεινά του, πῶς
θὰ ἀνδέξῃ εἰς τὴν θλίψιν του, πῶς θὰ εὐ-
ρη τὸν δρόμον τῆς ὑπομονῆς, τῆς ἀποκατα-
στάσεως καὶ τῆς ἀξιοποιήσεως τῆς ἀπὸ
Θεοῦ παιδαγωγίας του, ὅταν εἰς τὰ ἐρεί-
πιά του δὲν βλέπει τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ;
Ποῖος θὰ τοῦ τὸ εἶπῃ; Ὁ ποιμὴν του;
Ἄλλ' αὐτός, ἀπὸ νὰ εὐρισκεται πλησιέ-
στερα εἰς τὸν Θεόν, διὰ νὰ διαβιβᾷ τὰς
βουλάς Του πρὸς τὸν λαόν, ἐμπλέκεται πε-
ρισσότερον «ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις»,
ἀποσπῶν τὴν προσοχὴν τοῦ κόσμου ἀπὸ τὴν

περιοχήν, ὅπου εὐρίσκειται ὁ Θεός, διὰ τὰ τὴν βυθίση εἰς τὴν ἀπέλπιδα καθημερινότητα.

Ἰως προβληθῆ ἡ ἀναγκαιότης τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου, ὡς προέδρου, λόγῳ τοῦ μεγάλου κύρους καὶ τῆς δημοτικότητός του εἰς τὴν κρισιμοωτάτην φάσιν τοῦ Κυπριακοῦ δράματος. Ἡ ἀπάντησις εἶναι εὐκόλος. Ποίαν σχέσιν ἔχει ὁ ἱερωμένος μὲ τὴν πολιτικήν; Τὸ πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας ἀποκλείει πᾶσαν ἀνάμειξιν τοῦ κληρικοῦ εἰς τὴν περιοχήν τοῦ καίσαρος. Ἀλλὰ ἐκτὸς ἀπὸ τὸν κατ' ἀρχὴν ἀποκλεισμόν αὐτόν, λησμονοῦμεν δι, ἂν ἡ πλειονότης τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ θέλει ἢ ἀνέχεται τὸν Μακάριον ὡς πρόεδρον, πάντως δὲν τὸν θέλουν οἱ ὀλιγώτεροι; Ἀλλὰ καὶ ποῖος δὲν γνωρίζει, δι τὸ ὑπάρχον ἤδη σχίσμα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου ὀφείλεται ἀκριβῶς εἰς τὸ πολιτικὸν ἀξίωμα του, γεγονὸς ὅπερ ἀποτελεῖ ἐμπόδιον εἰς τὰς καταβαλλομένας προσπάθειάς πρὸς ἄρισιν του;

Ἄλλωστε καὶ αὐτὴ ἡ πανθομολογουμένη πολιτικὴ δεξιότης τοῦ Μακαρίου συνετριβῆ κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῶν γεγονότων. Καὶ αὐτὸ ὑποχρεώνει νὰ ἴδωμεν τὴν ἱστορίαν ἐν συναρτήσῃ μὲ τὴν λειτουργίαν πνευματικῶν νόμων. Πρέπει δὲ νὰ σὰς τονίσω σαφῶς, δι ὡς χρυσιανῶν, ἀδύνατον νὰ μὴ βλέπωμεν εἰς τὴν ἀλληλουχίαν τῶν γεγονότων τὰς ἐπιρροὰς τῶν πνευματικῶν νόμων, ποὺ κατευθύνει ὁ Θεός, χωρὶς νὰ περιλίπτωμεν εἰς ἀπιστίαν.

Λοιπὸν ποῦ δύναται νὰ σιγηριχθῆ ἡ ἐπάνοδος τοῦ Μακαρίου ὡς προέδρου τῆς Κύπρου; Πῶς ὁ Θεός, πρὸς τὸν Ὅποιον ἀσφαλῶς καταφεύγουν συγχρότερα οἱ ἐν θλίψει Κύπριοι, θὰ βοηθήσῃ τὰς προσπάθειάς του; Ἐάν, πιστεύοντες εἰς τὸν Θεόν, ἀποδεχόμεθα δι τίποτε δὲν γίνεται χωρὶς τὸ θέλημά Του, διατί νὰ μὴ συμπεράνωμεν, δι τὸ δράμα τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ ἀποτελεῖ πρᾶξιν καθάρσεως, ποὺ ὀδηγεῖ κατ' εὐθείαν εἰς τὴν ἀνάγκην ἀλλαγῆς πλεύσεως, ἀλλαγῆς νοῦ, μετανοίας; Καὶ διατί δὲν εἶναι μία ἀποδοκιμασία τῆς ἐλπίδος τοῦ λαοῦ «ἐπὶ τοὺς υἰοὺς τῶν ἀνθρώπων»; Πῶς ἀντιστρέφωμεν τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων ἀτιμωρητί; Φαντάζεσθε εἰς, δι ἕνας ἅγιος ἱεράρχης τῆς Ἐκκλησίας μας, θὰ ἄφηνε ποτὲ τὴν μέριμναν

διὰ τὸ ποίμνιόν του, διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, καὶ θὰ ἐνεπλέκετο εἰς τὴν μὴ γνωρίζουσαν ἠθικὸς κανόνας πολιτικὴν, γιὰ ἕνα ἀένναον παίγνιον τῶν περιστάσεων, διὰ μίαν παλαιότεραν συγκρούσεως τῶν παθῶν; Ἀλλ' ἴως εἴπητε, δι ἡ ἀνάμειξις τοῦ Μακαρίου εἰς τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν ἀποβλέπει εἰς σίχους ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐνδυμηθῆ κανεὶς τὰ τρομερὰ λάθη του εἰς τὸν ἐξωτερικὸν τομέα διὰ νὰ διαλυθῶν τὰ μεσοσιανικὰ ὄνειρα περὶ Μακαρίου; Φαίνεται, δι σιτοὺς καιροὺς μας ἔχει ὑποστῆ φοβερὰν ἀμβλυσιν ἢ διάκρισις τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν πολιτικὴν, δι' αὐτὸ καὶ δὲν αἰσθανόμεθα τὸ κραυγαλέον αὐτὸ σκάνδαλον.

Ἐάν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος διέσωσεν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν πίσιν εἰς τὸν Θεόν, δυνάμενον νὰ μεταβάλλῃ ἀφύσεως τάξιν, θὰ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν μαστιζομένην διὰ τὰς ἁμαρτίας τῆς Κύπρου ὡς προφήτης Θεοῦ, ὡς ἐρμηνεὺς τῶν βουλῶν Του, ὡς πατὴρ πνευματικός. Διὰ νὰ παρηγορήσῃ, νὰ ἀνορθώσῃ ψυχὰς, νὰ ἐπιδέσῃ τραύματα, νὰ κηρύξῃ μετάνοιαν καὶ νὰ εἴπῃ σὸ ποίμνιόν του, δι εἶπεν ὁ ἅγιος Ἀδγουστίνος, ὡς ἐπίσκοπος Ἰππῶνος εἰς μίαν βαρβαρικὴν ἐπιδρομήν, κατ' ἣν προσεκλήθησαν μεγάλοι καταστροφῆ καὶ θάνατοι, ὅπως εἰς τὴν Κύπρον: «Εἶναι ταπεινὸν νὰ πιστεύωμεν, δι ἡ κατακρήμνισις ξύλων καὶ λίθων καὶ ὁ θάνατος θνητῶν ἀνθρώπων ἀποτελεῖ μέγιστον κακόν». Ὁ ἅγιος ἀπέβλεπεν εἰς τὰς ψυχὰς. Τώρα; Ἀλλ' ἄς σιωπήσω...

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸ δυνατόν τῆς ἁρσεως τοῦ σχίσματος μὴ ἀνησυχῆτε. Καθαιρέσεις καὶ εἰς τὰς δύο πλευρὰς δὲν ὑπάρχουν. Ἀρκεῖ νὰ θελήσουν ἀμφότερα τὰ μέρη καὶ μὲ μίαν ἀπλὴν τυπικὴν πρᾶξιν ἢ ἐνότις ἀποκαθίσταται. Καὶ ἄς τὸ εἴπωμεν καθαρά ἀνεξαρτήτως τῆς συμπεριφορᾶς τῶν Μητροπολιτῶν, οἵτινες ἀκολουθοῦνται ἤδη ἀπὸ ἀρκετοὺς πιστοὺς, ἢ Ὁρθόδοξος συνείδησις ἀποδοκιμάζει τὸν μετὰ τὴν τρομακτικὴν καταστροφὴν ὄβλον τοῦ Μακαρίου ὡς πολιτικοῦ ἡγέτου, ὅσω καὶ ἂν φαίνεται, δι οὕτως ἐξυπηρετοῦνται ἔθνη καὶ συμφέροντα. Καὶ αὐτὸς, ἴως εἶναι ἕνας σηματικὸς λόγος διὰ τὴν μὴ ἄρισιν τοῦ σχίσματος.

Ζητεῖτε τὴν γνώμην μου, ὡς πρὸς τὴν

λूसιν τοῦ Κυπριακοῦ δράματος, καὶ διὰ τὴν ποθητὴν ἐνόησιμα τῆς ἐν Κύπρῳ Ἐκκλησίας. Νὰ σᾶς ἀπαντήσω.

Ἡ λύσις δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ αὐτὴν ποῦ θέλει ὁ Θεός: **Μετάνοια**. Μὲ αὐτὴν θὰ ἀποκατασταθοῦν τὰ πράγματα. Χωρὶς αὐτὴν, δὲν θὰ ὑπάρξῃ παῦλα κακῶν. Στὰ πλαίσια τῆς μετανοίας, ἡ ὁποία θὰ φέρῃ πνευματικὸν φῶς γνώσεως, θὰ ἐπανέλθῃ ὁ ἀληθινὸς ρυθμὸς τῆς ζωῆς. Καὶ τότε ὅλα θὰ εἶναι καλὰ, ὅλα στὴν τάξιν των, ὅλα ὠφέλιμα, ὅλα εὐλογημένα. Καὶ ἡ ἀρχὴ πρέπει νὰ γίνῃ ἀπὸ τὸν Ποιμένα, τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, ἐγκαταλείποντα τὸ ἀσταθὲς παίγνιον τῆς πολιτικῆς καὶ περιοριζόμενον εἰς τὰ πνευματικά του καθήκοντα. Ἀρκετὴν εὐθύνην ἐτρύγησεν ἀπὸ τὴν ἄσκησιν πολιτικῆς ἐξουσίας, διὰ τὴν ὁποίαν θὰ δώσῃ λόγον εἰς τὸν Θεὸν καὶ διότι, λόγῳ τοῦ κοσμικοῦ ἀξιώματός του, ἠνάγκασε τὰ τέκνα του νὰ γίνουν δολοφόνοι του.

Μὴ νομισθεῖτε, ἀγαπητοί, ὅτι δὲν γνωρίζω τί συμβαίνει εἰς τὴν Κύπρον, ὥστε νὰ σᾶς ὑπόσχωμαι, ὅτι διὰ τῆς μετανοίας «θὰ ἐπανέλθῃ ὁ ἀληθινὸς ρυθμὸς τῆς ζωῆς», ὅτι «ότε ὅλα θὰ εἶναι καλὰ, ὅλα στὴν τάξιν των, ὅλα ὠφέλιμα, ὅλα εὐλογημένα». Γνωρίζω τὴν τραγωδίαν τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, ἀλλὰ δὲν ἄγνωσθαι καὶ τὴν τραγωδίαν τῆς τραγωδίας του, ποῦ συνίσταται εἰς τὴν ἄγνοιαν τῶν αἰτίων τῆς καὶ εἰς τὴν μὴ χριστιανικὴν ζωὴν, διὰ τῆς ὁποίας τὰ δεινὰ δὲν θὰ ἦσαν δεινὰ, ἀλλὰ μέσα σωτηρίας. Γι' αὐτὸ, ὅταν ὁ λαὸς ἀποκαταστήσῃ τὰς νεικὰς πρὸς τὸν ἐν οὐρανοῖς Πατέρα σχέσεις καὶ ὅταν, διὰ τῆς μετανοίας φωτιζόμενος, κατανοήσῃ τὰ σφάλματά του, τότε θὰ εὗρῃ τὴν σωτηρίαν καὶ λυτρωτικὴν ἐρημνεῖαν τῶν ὅσων πάσχει. Καὶ στὰ βόσκανά του μέσα θὰ διακρίνῃ τὴν κορυμμένην ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ὅποτε ὄχι μόνον θὰ ἀποβάλῃ τὴν πικρίαν του, ἀλλὰ καὶ θὰ δώσῃ δόξαν στὸν Θεόν, ποῦ τὸν «ἐπεσκέφθη ἐν ῥάβδῳ».

Πολὸν φοβοῦμαι, ὅτι ἔχομεν ὑποσιτῆ χρορίαν ψυχικὴν νάρκην καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ αἰσθανθῶμεν τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ στὴν ζωὴν μας. Ἐν τοῖτοις εἶναι ἴσως πλησίον μας. Τί ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς; Τὴν ἀθάνατον ψυχὴν μας, διὰ νὰ τὴν σώσῃ. Καὶ αὐτὴν τὴν ἀποστολὴν ἔχει ἀναθέσει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του, εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ ἀρχι-

ερεῖς. Εἶναι τάχα ἀνάγκη νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω τὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς; Δὲν λέγει ὁ Κύριος, μὴ φοβεῖσθε ἐκείνους ποῦ ἀποκτείνουν τὸ σῶμα, ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦν νὰ θλάρουν τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ νὰ φοβηθῆτε ἐκείνους ποῦ ἔχει ἐξουσίαν νὰ παραδώσῃ καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ;

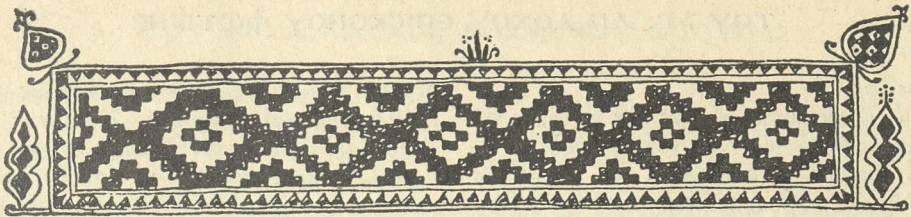
Πῶς, λοιπόν, ἀντιοιζόμεθα τὰ πράγματα; Καὶ ἀπὸ τὸ ἀρχιερεῖς νὰ σιγήσῃ ὅλην τὴν φροντίδα του διὰ τὴν θεραπείαν τῶν ψυχικῶν νοσημάτων τῶν τέκνων του, ἐξομοιοῦται μὲ τοὺς ἀθέτους δλου τοῦ κόσμου, ποῦ ὅλον τὸ ἐνδιαφέρον των ἐξαντλεῖται εἰς τὴν ρηθμισίαν γηίνων πραγμάτων ἐρημνῆν τοῦ Θεοῦ. Τί λόγον ὁμοῦ θὰ δώσῃ εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὰς ψυχὰς ποῦ χάνονται μέσα στὸ σκότος των; Ἡ δὲν ἀντιλαμβάνεται τὸ σκάνδαλον νὰ ἰκτετεύει τοὺς πολεμίους τοῦ Χριστοῦ νὰ τὸν βοηθήσουν; Αὐτὸ καὶ μόνον δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ προκαλέσῃ τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ;

Ἐχομεν ὀχρωσθῆ στὸν ὄρον ἐθνάρχης καὶ ἀνεχόμεθα τὴν ἀλλόκοτον σύνθεσιν τοῦ Ἀρχιερέως καὶ πολιτικοῦ ἄρχοντος, βάφροντος συνεχῶς τὰς χεῖρας, ποῦ προσφέρουν ἀναιμάκτους θυσίας, εἰς τὸν Θεόν, μὲ τὸ αἷμα ὄχι μόνον τῶν ἀλλοτριῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν τέκνων του. Πῶς λοιπόν ὁ Θεὸς νὰ μὴ συζητήσῃ αὐτὴν τὴν βεβήλωσιν;

Θέλετε νὰ ἀντιληφθῆτε καλύτερα, προσφιλέστατα τέκνα, ποῦ συνίσταται ἡ τραγωδία τῆς Κύπρου; Διαβάσατε τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, ποῦ περιγράφει τὴν σχέσιν τοῦ Θεοῦ μὲ τὸν περιούσιον λαὸν του Ἰσραὴλ καὶ ἐκεῖ θὰ ἴδῃτε τὴν εἰκόνα τῆς Κύπρου, ἀλλὰ καὶ τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας τῆς.

Μὲ ἀγάπην Χριστοῦ Ἐρημίτης Ν.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΦΩΤΙΚΗΣ ΤΑ Ρ' ΚΕΦΑΛΑΙΑ

ια'.

ΛΟΓΟΣ ὁ πνευματικὸς ἀκενόδοξον αἰετὴν ψυχὴν διατηρεῖ· αἰσθῆσει γὰρ φωτὸς ὅλα αὐτῆς τὰ μέρη εὐεργειῶν, τῆς ἐξ ἀνθρώπων αὐτῆν τιμῆς οὐ χρεῖαν ἔχειν ποιεῖ. Διόπερ

καὶ ἀφάνταστον αἰετὸν διαφυλάττει τὴν διάνοιαν ὡς ἀλλοιωτῶν αὐτῆν ὅλην εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ τῆς τοῦ κόσμου σοφίας λόγος εἰς φιλοδοξίαν αἰετὸν προκαλεῖται τὸν ἀνθρώπον· ἐπειδὴ γὰρ πείρα αἰσθήσεως εὐεργετῶν οὐδύναι, ἐπαίνων φιλίαν τοῖς αὐτοῦ ἰδίους χαρίζεται ὡς πλάσμα ὢν κενοδόξων ἀνθρώπων. Τὴν τοίνυν τοῦ θείου λόγου διάθεσιν ἀπλανῶς ἐπιγνωσόμεθα, εἰάν ἀμερίμνω σιωπῇ τὰς τοῦ μὴ λέγειν ὥρας ἀναλίσκωμεν ἐν θερμῇ μνήμῃ τοῦ Θεοῦ.

ἀ π ὀ δ ο σ ι ς

Ὁ λόγος ποῦ μετέχει τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διατηρεῖ πάντοτε τὴν ψυχὴν μέσα σὲ ὅρους ταπεινώσεως, διότι ἐνεργουμένη ὀλόκληρη ἀπὸ τὸν λόγον μὲ μίαν αἴσθησιν φωτὸς, τὴν καθιστᾷ ἀνωτέραν ἀπὸ τὴν ἀνάγκην τῶν ἀνθρωπίνων τιμῶν. Διὰ τοῦτο, ὁ πνευματικὸς λόγος, προστατεύει τὴν διάνοιαν ἀπὸ κενοδόξου φαντασιώσεως, ἐπειδὴ τὴν ἀλλοιώνει ὀλόκληρη εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ λόγος τῆς κοσμικῆς σοφίας ἐξωθεῖ πάντοτε τὸν ἀνθρώπον εἰς ἀναζήτησιν κενῆς δόξης. Ἐπειδὴ ὁ λόγος αὐτὸς εἶναι ἀνίκανος νὰ χορηγήσῃ τὴν ψυχὴν μὲ πνευματικὴν αἴσθησιν, ὡς ἀντικείμενον ἡμιουργημάτων κενοδόξων ἀνθρώπων,

πρὸς κάλυψιν τοῦ κενοῦ, χαρίζει στοὺς φίλους τοῦ ἀγάπην γιὰ ἀνθρωπίνους ἐπαίνους. Αὐτὰς τὰς ἐνεργείας τοῦ θείου καὶ πνευματικοῦ λόγου θὰ αἰσθανθῶμεν χωρὶς νὰ πλανώμεθα, ὅταν, κατὰ τὸν χρόνον ποῦ δὲν ὀμιλοῦμεν ἐξ ὑποχρεώσεως, διατελοῦμεν σὲ θερμὴν μνήμην τοῦ Θεοῦ μέσα στὴν ἐσωτερικὴν σιωπῇ.

ΣΧΟΛΙΟΝ

Ὁ ἅγιος Δ. συγκρίνει τὴν φύσιν τῶν δύο «λόγων». Τοῦ πνευματικοῦ καὶ τοῦ κοσμικοῦ. Ὁ μὲν, λέγει, φωτίζει καὶ θεομαίνει καὶ ἀγιάζει ὀλόκληρον τὴν ψυχὴν, δηλαδὴ ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς, τὰ «μέρη», εἰς τρόπον ὅστε νὰ κάμνῃ τὸν ἀνθρώπον ἀνευθεῖ, αὐτάρκη, πλούσιον εἰς πνευματικὴν μακαριότητα καὶ ἐπομένως μὴ ἔχοντα ἀνάγκην ἀπὸ τὰς ἀνθρωπίνων τιμῶν.

Ὁ ἀνθρώπος ἀναβλίστων τὸν πνευματικὸν λόγον ἐξ ἑαυτοῦ, τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γίνεται, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἁγίου Συμεῶν τοῦ Ν. Θεολόγου, «ῥαιότερος ἀπ' ὅλους τοὺς ῥαίους, πλουσιώτερος ἀπ' ὅλους τοὺς πλουσίους καὶ δυνατώτερος ἀπ' ὅλους τοὺς αὐτοκράτορας».

Ἐπομένως, ποῖον ἀνθρώπινον ἀγαθὸν δύναται νὰ τὸν συγκινήσῃ; Ὁ πνευματικὸς λόγος διαφυλάττει πάντοτε «ἀφάνταστον τὴν διάνοιαν», δηλαδὴ ἀνωτέραν ἀπὸ τὰς «φαντασίας» τοῦ κόσμου, ποῦ περιγράφονται εἰς τὴν περιοχὴν τῆς φιλοδοξίας, τῆς φιληδονίας καὶ τῆς φιλαργυρίας. Καὶ διατί; Διότι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ «τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν δίστομον μάχαιραν», ἔχει ὅλην τὴν διάνοιαν ἀλλοιώσει εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ.

Ὁ δὲ λόγος τῆς κοσμικῆς σοφίας, ὡς πλάσμα κενοδόξων ἀνθρώπων, ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ ἱκανοποιηθῇ μὲ αἴσθησιν ψυχῆς καὶ πείραν, ἀγαπᾷ τοὺς ἀνθρωπίνους ἐπαίνους καὶ ἐξωθεῖ τὸν κεκτημένον τὴν σοφίαν αὐτῆν εἰς μωρὰς

ἐπιδείξεις.

Διὰ τὰ αἰσθανθῶμεν ὅμως τὴν ὑπεροχὴν τοῦ πνευματικοῦ λόγου, εἶναι ἀναγκαῖον ὥπως ἐν τελείᾳ ἀμεριμνησῶν διερχόμεθα τὰς ὄρας τῆς σχολῆς μας μὲ θεομὴν μνήμην τοῦ Θεοῦ, ὥστε ἡ ψυχὴ νὰ τελεῖ ὑπὸ τὰς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Διὰ τοῦ ἰα' κεφαλαίου ὁ Ἅγιος Δ. ἐπαναφέρει τὸ πρόβλημα τῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου καὶ τοῦ θείου καὶ περιγράφει τὰς ιδιότητάς των. Οἱ δύο αὐτοὶ λόγοι ἀναβλύθουν βεβαίως ἐκ μιᾶς πηγῆς, τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ. Ἄλλ' ὁ μὲν ἕνας βελτιοῦται καὶ ἀλλοιοῦται ἐπὶ τὸ θεϊότερον, γίνεται πνευματικὸς διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁ δὲ ἄλλος παραμένει εἰς τὴν φυσικὴν κατάστασιν. Ἐάν δὲ σκεφθῆ κανεὶς βάσει τῆς χριστιανικῆς ἀνθρωπολογίας, καθ' ἣν ὁ «ἔμφυτος» λόγος διεφθάρη ἐκ τοῦ πρωπατορικοῦ ἁμαρτήματος καὶ ὅτι ἐάν ὁ ἄνθρωπος καὶ μετὰ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα δὲν διεφύλαξε καὶ δὲν καλλιέργησε τὴν δωρεάν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καθίσταται φανερόν, ὅτι ὁ λόγος του εἶναι πτωχός, ἐσκοτισμένος, πλανώμενος, ψευδής, κενόδοξος, δαμονιώδης, ἐν ἀπολύτῳ ἀντιθέσει πρὸς τὸν Πνευματικὸν λόγον. Οἱ Ἅγιοι Πατέρες διέκριναν τοὺς δύο λόγους καὶ ἐπεξέτειναν τὰς ἐνεργείας των καὶ ἐπὶ τοῦ γνωσιολογικοῦ πεδίου, βάσει τοῦ θεμελιώδους κριτηρίου: μετέχει ὁ λόγος τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ πόσον ἢ δὲν μετέχει, ἀλλὰ προσθέτως τελεῖ ὑπὸ τὴν δεσποτειαν τῆς ἁμαρτίας μέχρι καὶ τοῦ δαμονισμοῦ; Τὰ δὲ γνωρίσματα ἀμφοτέρων τῶν «λόγων», ἐκφαινόμενα εἰς τὰ γνωσιολογικὰ καὶ βιωματικὰ ἐπίπεδα, εἶναι τελείως σαφῆ καὶ περιγραφοῦνται τόσον εἰς τὰς Ἁγίας Γραφὰς ὅσον καὶ ὑπὸ τῶν ἁγίων Πατέρων.

16'.

ΑΥΤΟΝ ὁ φιλῶν τὸν Θεὸν ἀγαπᾶν οὐ δύναται· ὁ δὲ ἑαυτὸν μὴ φιλῶν ἐνεκεν τοῦ ὑπερβάλλοντος πλοῦτος τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, οὕτως τὸν Θεὸν ἀγαπᾶ. Διόπερ οὐ τὴν ἑαυτοῦ ὁ ἰοιού-

σαντος αὐτὸν δόξαν ἀγαπᾶ· ψυχῆς γὰρ αἰσθητικῆς καὶ θεοφιλοῦς ἴδιον τὴν ἐν δόξαν αἰεὶ ζητεῖν τοῦ Θεοῦ ἐν πάσαις αἰς ποιεῖ ἐπιτολαῖς, ἐπὶ δὲ τῇ ἑαυτῆς ταπεινώσει τέρπεσθαι, ὅτι τῷ Θεῷ μὲν δόξα διὰ μεγαλωσύνην πρόπει, ἀνθρώπῳ δὲ ταπεινώσει, ἵνα δι' αὐτῆς οἰκειωθῶμεν Θεῷ· Ὅπερ ἐάν ποιῶμεν, καὶ ἡμεῖς κατὰ τὸν ἅγιον βαπτιστὴν Ἰωάννην χαίροντες τῇ δόξῃ τοῦ Κυρίου ἀπαύστως λέγειν ἀρξόμεθα· Ἐκεῖνον δεῖ ὑποῦσθαι, ἡμᾶς δὲ ἐλατιοῦσθαι.

ἂ π ὀ δ ο σ ι ς

Ὅστις ἀγαπᾶ τὸν ἑαυτὸν του δὲν δύναται νὰ ἀγαπᾶ τὸν Θεόν. Ἐκεῖνος δὲ ποῦ δὲν ἀγαπᾶ τὸν ἑαυτὸν του, λόγῳ τοῦ ὅτι ζῆ μέσα στὸν ἄπειρον πλοῦτον τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς ἀληθινὰ ἀγαπᾶ τὸν Θεόν. Γι' αὐτό, ὁ ἄνθρωπος αὐτός, οὐδέποτε ἐπιζητεῖ τὴν προσωπικὴν του δόξαν, ἀλλὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, ἐν ἀντιθέσει μὲ τὸν ἀγαπῶντα τὸν ἑαυτὸν του ποῦ ἐπιδιώκει τὴν ἰδικὴν του δόξαν. Ἐκεῖνος ποῦ ἀγαπᾶ τὸν Θεόν, ἀγαπᾶ νὰ δοξάζεται ὁ δημιουργός του. Διότι εἶναι ἴδιωμα τῆς ψυχῆς, ποῦ αἰσθάνεται τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, νὰ ἐπιζητεῖ πάντοτε τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ διὰ μέσου τῆς ἐκπληρώσεως τῶν θείων ἐντολῶν, αὐτὴ δὲ νὰ χαίρεται δόσκις ταπεινοῦται. Γιατὶ εἰς μὲν τὸν Θεὸν προσήκει δόξα γιὰ τὴν θείαν μεγαλειότητά του, εἰς δὲ τὸν ἄνθρωπον ἀρμόζει ταπεινώσεις, διὰ τῆς ὁποίας θὰ πλησιασῶμεν τὸν Θεόν.

Ἐπομένως, ὅτι καὶ ἂν κατορθώνωμεν, χαίροντες διὰ τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου πάντοτε, ἅς ἀποφασίσωμεν νὰ ἐπαγαλαμβάνωμεν τοὺς λόγους τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ· «Ἐκεῖνον δεῖ ὑποῦσθαι, ἡμᾶς δὲ ἐλαττοῦσθαι». (Ἰωάν. 3,30).

ΣΧΟΛΙΟΝ

Εἰς τὸ κεφ. αὐτὸ προβάλλεται ἐν ἀντιστροφόμενον κριτήριον ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν: Ἐφ' ὅσον ἀγαπῶμεν τὸν ἑαυτὸν μας δὲν ἀγαπῶμεν τὸν Θεόν. Καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ἀγαπῶμεν τὸν ἑαυτὸν μας, διότι αἰσθανόμεθα «τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ», τότε ὄντως ἀγαπῶμεν τὸν Θεόν.

Συνέπεια δὲ τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης, εἶναι ὁ

μέ κάθε τρόπον ἀδιάλειπτος δοξασμὸς τοῦ Θεοῦ. Ἐνῶ συνέτεια τῆς νοσηρᾶς πρὸς ἑαυτοὺς ἀγάπης εἶναι ἡ ἐγωϊστικὴ θήρευσις δόξης.

Ὁ ἅγιος Δ., ὅπως οἱ ἅγιοι τοῦ Θεοῦ, εἶχαν προσωπικὴν πείραν. Δύο ἀγάπαι, δύο διαφόρων πραγμάτων δὲν χωροῦν εἰς μίαν ψυχὴν. Ὁ Θεὸς καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι πολὺ διάφορα. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλασμένος διὰ νὰ ἀγαπᾷ. Δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῆ τὴν φύσιν του. Νὰ ἀγαπᾷ ὁ μὴ ὄν, τὸ μέγα, ὄ,τι ἀληθές, ὄ,τι θεῖον. Καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν δὲν ὑπάρχει τίποτε μεγαλύτερον, ἀληθέστερον, θεϊότερον.

Ἡ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου, «ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου», οὐδεμίαν καταλείπει ἀμφιβολίαν, ὅτι ὁ Θεὸς ζητεῖ ὀλόκληρον τὸν ἄνθρωπον διὰ τὸν ἑαυτόν του. Καὶ αἱ ἐντολαὶ ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἐπαναγωγὴν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ «κατὰ φύσιν», ὅπερ διὰ τῆς παρακοῆς διεστράφη. Ἄρα εὐρίσκεται εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, νὰ μὴ ἀγαπᾷ τὸν ἑαυτόν του, εἰ μὴ μόνον διὰ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν.

Ὁ ἅγιος Δ. προεκτείνει τὴν ἐμπειρίαν του πέραν τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης. Ἡ ψυχὴ, ἡ καρτᾶ ἁίσθησιν ἀγαπᾷσα τὸν Θεόν, δὲν ζητεῖ μόνον τὴν δόξαν του εἰς ὃ,τι καλὸν ἐνεργεῖ, ἀλλὰ καὶ χαίρει, «τέρπεται» εἰς τὰς εὐκαιρίας ταπεινώσεώς της. Καὶ διατί; Ὅχι μόνον διότι «τῷ Θεῷ πρόπει δόξα», ἀλλὰ διότι πρέπει καὶ «τῷ ἀνθρώπῳ ταπεινώσει». Διατί; «Ἰνα δι' αὐτῆς οἰκειωθῶμεν Θεῷ». Καὶ τοῦτο δὲν εἶναι μία δοντολογικὴ, ἀπλῶς, ἐπιταγὴ, ἀλλὰ μία ὄντολογικὴ ἀνάγκη, ἥτις ἀπορρέει ἀπὸ αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, ἐκφραζομένης τῆς τελειότητός του διὰ τῆς ταπεινώσεως, ὡς συνέβη μὲ τὸν ἅγιον Βαπτιστὴν, ὃν ἐπικαλεῖται εἰς ἀπόδειξιν.

ιγ'.

Ω ΙΔΑ ΕΓΩ ΤΙΝΑ
ιοσοῦτον τὸν Θεὸν ἀγαπῶντα καὶ ἔτι πενθοῦντα διὸ οὐ καθὼς θέλει ἀγαπᾷ, ὥστε ἀπαύσιως αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἐν ἰοιαύτῃ εἶναι ἵνι θερμῇ ἐπιθυμῇ ὥστε τὸν μὲν

Θεὸν ἐν αὐτῷ δοξάζεσθαι, ἑαυτόν δὲ ὡς ἡδὲ ὄντα εἶναι. Οὐτός δὲ οὐδὲ οἶδεν ὅτι ἐστὶν οὐδὲ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἐπαινοῖς τῶν λόγων τῇ γὰρ πολλῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς

ταπεινώσεως τὴν ἑαυτοῦ οὐκ ἐννοεῖ ἀξίαν, ἀλλὰ λειτουργεῖ μὲν Θεῷ ὡς νόμος ἱερεῶσιν, πολλῇ δέ ἵνι τῇ τῆς φιλοθείας διαθέσει κλέπτει ἑαυτοῦ τὴν μνήμην τῆς ἀξίας ἐν τῷ βάθει πον τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τὸ ἐκ αὐτῆς ἐναποκρύπτειον καύχημα ἐν πνεύματι ταπεινώσεως, ἵνα παῖς τις ἀχρεῖος παρ' ἑαυτῷ διὰ παντός τῇ διανοίᾳ φαίνεται, ὡς ἀλλότριος ὢν τῆς ἑαυτοῦ ἀξίας τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς ταπεινώσεως. Ὅπερ δεῖ καὶ ἡμᾶς ποιούντας πᾶσαν τιμὴν ἀποφεύγειν καὶ δόξαν διὰ τὸ ὑπερβάλλον τοῦ πλούτου τῆς ἀγάπης τοῦ οὕτως ἡμᾶς ἀγαπήσαντος Κυρίου.

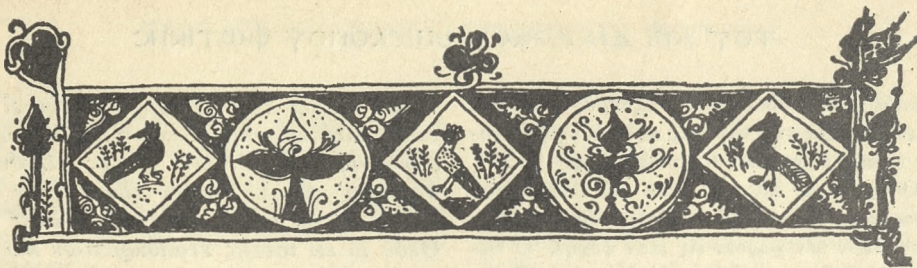
ἄ π ὀ δ ο σ ι ς

Ἐγὼ ἐγνώρισα κάποιον, τόσο πολὺ ἀγαπῶντα τὸν Θεὸν καὶ παρὰ ταῦτα νὰ πενθῇ πνευματικῶς, διότι ἠσθάνετο ὅτι δὲν ἀγαποῦσε ὅσον ἤθελε. Ἡ δὲ ψυχὴ του εὐρίσκατο διαρκῶς εἰς τόσον θερμὴν ἐπιθυμίαν, ὥστε ἤθελε μόνον ὁ Θεὸς νὰ δοξάζεται διὰ τῆς ζωῆς του, αὐτὸς δὲ νὰ χάνεται ὡς ἀνύπαρκτος. Αὐτὸς ὁ ἴδιος οὔτε καὶ ὑποπτεύετο τὴν ὑψηλὴν ἀρετὴν του καὶ ὅταν ἀκόμη τὸν ἐπαινοῦσαν. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μέσα στὴν θερμὴν ἐπιθυμίαν νὰ ταπεινοῦται δὲν ἀντιλαμβάνεται τὴν ἀξίαν του, ἀλλὰ ὑπηρετεῖ τὸν Θεὸν ὅπως οἱ ἱερεῖς τὸν Μωσαϊκὸν νόμον. Μὲ τὴν φιλοφερίαν διάθεσιν τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ, ἐξαφανίζει ἀπὸ τὴν μνήμην του τὴν ἰδέαν τῆς ἀρετῆς του μέσα στὸ ἀόριστον βάθος τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τὸν θησαυρὸν τῆς ὁποίας ἀποκρύπτει διὰ τοῦ πνεύματος τῆς ταπεινώσεως, διὰ νὰ βλέπῃ τὸν ἑαυτόν του, εἰς τὴν διάνοιάν του πάντοτε, ὡς κάποιον ἀχρεῖον δούλον καὶ ἀλλότριον τῆς ἀξίας του, καὶ ἔτσι νὰ εὐρίσκαται ἐν ταπεινώσει. Αὐτὸ πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ μιμούμεθα, ἀποφεύγοντες κάθε δόξαν καὶ τιμὴν, χάριν τοῦ ἀπείρου πλούτου τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου, ποὺ τόσο μᾶς ἡγάπησεν.

ΣΧΟΛΙΟΝ

Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ κεφάλαιον ὁ ἅγιος Πατὴρ ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν σχέσιν ἀγάπης καὶ ταπεινώσεως. Ἐπὶ τὸ «οἶδα

(Συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 12)

ΕΡΩΣ ΘΕΙΟΣ

ΜΥΣΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ

ΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΝ ΜΑΣ συνέχισαν κατελήγαμεν αναφέροντες τὸ φαινόμενον τῆς στροφῆς τοῦ δημιουργήματος πρὸς τὸν Δημιουργόν του διὰ πῆς καθαρὰς ἡδονῆς. Ἄλλὰ τί εἶναι ἡδονή; Πῶς διακρίνεται ἡ καθαρὰ ἀπὸ τῆς γεώδους; Ποῖα τὰ σημεῖα τῶν δύο

ἡδονῶν; Ἄς ἐξετάσωμεν τὸ φαινόμενον ἱστορικῶς. Πρὸ τῆς πτώσεως τοῦ προπάτορος ἡμῶν Ἄδαμ μία ἡδονὴ ἦτο γνωστὴ: ἡ ἐκ τοῦ θεοῦ ἔρωτος ἐκπορευομένη καὶ δι' αὐτὸν διαρκῶς ἀφαιρούμενη, ἡ ὁποία καὶ ἐγένετο ἡ αἰτία τῶν πλέον εὐαρέστων συναισθημάτων καθότι ὠδήγει εἰς τὴν ἔνωσην μετὰ τοῦ Θεοῦ. Διὰ τὴν ἡδονὴν αὐτὴν δὲν ὑπάρχει χρονικὸν σημεῖον ἱστορικῆς ἐμφανίσεως. Καὶ αὐτὴ, καθὼς καὶ πᾶσα ἄλλη ἀρετὴ, εὐρίσκεται ἐκτὸς χρόνου καὶ αἰώνιος ἐνεργεῖα τοῦ αἰώνιος ἀγαπῶντος καὶ ἀγαπητοῦ Θεοῦ. Μετὰ τὴν πτῶσιν ὅμως τῶν Προπατόρων ἐμφανίζεται εἰς τὸ προσκλήριον τῆς ἱστορίας τὸ ὑποκατάστατον τῆς εἰσεῖς ἡδονῆς: ἐκείνη ἡδονή, καὶ πόρω ψυχῆς λογικῆς, ἄλογος, ἀγενής, ναθρὰ, σκοτεινοχαρῆς, βορυβώδης, ἀχληρὰ, πρόσκαιρος, εὐμάραντος, εὐκατάγνωστος, ἀβλιόβιος, δύσχηρσμος, αἰχμάλωτος, βρωμόφρων, βλακώδης, ἀπρόσωπος, ἀπογνωστικὴ, ἀπερίσκεπτος» γεώδης ἡδονή, ἡ ὁποία «ἡμαρτηριμῶνς ἔχοι ἄν καὶ τὸ λέγεσθαὶ ἡδονή», ἀφοῦ, μετὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἐπιδικωκομένου σκοποῦ τῆς, ἐπιφέρει «πικρὸν μετάρμελον» (Καλλίστου, Κεφάλαια 81. Φιλοκαλία Δ' σ. 366). Αἱ δύο ἡδοναὶ εἶναι ἐχθραὶ μετὰ τῶν καὶ ἡ παραδοχὴ τῆς μιᾶς σημαίνει ἀνάρεσιν τῆς ἄλλης. Ὅμως ἡ περιπαθῆς ἐπιζήτησις τοῦ ἀγαπῶμένου παρουσιάζει πολλὰ κοινὰ σημεῖα εἰς ἀμφότερας τὰς ἡδονὰς εἴτε ἡ ἡδονὴ αὐτὴ ποτιζεταὶ διὰ βοθρῶδους εἴτε διὰ σωτηρίου ὕδατος.

Ποιοὶ ὅροι πρέπει νὰ συντρέξουν διὰ νὰ παραχθῇ ἡ ἡδονή; Ἡ ἡδονὴ θὰ παραχθῇ ἀπὸ τὴν συνδρομὴν τῆς αἰσθήσεως καὶ τῆς ἐπιθυμίας. Ἄλλὰ ἄς προσπαθῶμεν νὰ ἀναλύσωμεν ἕν ἐκ τῶν κεφαλαίων τοῦ θεοῦ Πατρὸς Μαξίμου. Ὁ ὅταν γράφει ὁ Πατὴρ, εἰς τὴν ἐκ τῶν αἰσθητηρίων ὁργάνων ἀντίληψιν, τὴν αἰσθῆσιν δηλονότι, προστεθῆ ἡ ἐπιθυμία ἐπιφέρουσα μεθ' ἑαυτῆς

μορφήν τινὰ αἰσθητοῦ τινος, τότε ἔχομεν τὴν συν-θεσιν τῶν δύο, τῆς αἰσθήσεως καὶ τῆς ἐπιθυμίας, εἰς ἡδονήν. Ἄλλὰ καὶ ὅταν ἡ αἰσθήσις κινήθῃ μετὰ ἐπιθυμίαν προσλαβάνουσα παράστασιν αἰσθητοῦ τινος, πάλιν ἔχομεν τὸ φαινόμενον τῆς ἡδονῆς: «Ἐπιθυμία γὰρ αἰσθήσει προστεθείσα εἰς ἡδονὴν μεταπίπτει, εἶδος αὐτῆ ἐπάγουσα, καὶ αἰσθήσις κατ' ἐπιθυμίαν κινήθεισα ἡδονὴν ἀπεργάζεται τὸ αἰσθητὸν προσλαβούσα» (Περὶ διαφόρων ἀποριῶν PG91, 1112C καὶ περὶ θεολογίας Z'72, Φιλοκαλία Β' 180). Ἡ ἡδονὴ αὐτὴ, κατὰ νόμον πνευματικῶν, καταλήγει εἰς ὀδύνην ἢ εἰς τὸ γνωστὸν αἰσθημα τῆς ἀπώθησεως (Ἡ ἀπώθησις παρατηρεῖται μετὰ τὴν δοκιμὴν συνεπιφέρουσα τὴν ἀποστροφὴν καὶ τὸν κόρον). Ἐνῶ ἡ ἐκ τοῦ θεοῦ ἔρωτος ἡδονή, ἀπληλαγμένη τοῦ αἰσθηματος τῆς ἀπώθησεως, ἔχει, πρὸ τῆς ἐνώσεως, τὸν χαρακτῆρα τῆς διαπύρου ἐπιμένου ἀναζητήσεως: ἐν τῇ ἐνώσειδὲ, τὴν ἀπόγευσιν τῆς οὐρανόου τρυφῆς: μετὰ δὲ τὴν ἔνωσην τὸ αἰσθημα τοῦ ἀφράστου καὶ ἀκόρου κόρου.

Ἄλλὰ διατὶ ὁ Θεὸς νὰ πλησιάζεται διὰ τὸ ἐρωτος; Μήπως ὁ ἔρωτος τοῦτος εἶναι ἕνα βίωμα ἐντελῶς ὑποκειμενικὸν φέρον ἐντὸς του λαυθαίνοντος τὸν σωματικὸν ἔρωτα; Μήπως ὑποκαθιστᾷ—συνειδητῶς ἢ ἀσυνειδητῶς—τὸν σωματικὸν ἔρωτα διὰ τῆς ἀναγωγῆς εἰς ἰδανικοὺς κόσμους μετὰ τὸς ὁποίους φαντάζεται πῶς ἐνοῦται μυστικοπαθῆς τις ψυχῆ; «Μήπως—ἐρωτᾷ τις καὶ ἀποκρίνεται εὐστόχως (ὅταν θεβαίως πρόκειται περὶ γνωστῶν θεοῦ ἔρωτος καὶ ὄχι νόθου φαινομένου) πρόκειται γιὰ μιὰ ἐξιδανικέωση τοῦ σωματικοῦ ἔρωτος, μιὰ Sublimierung, ὅπως εἶπε ὁ Φρόϋντ; Ἡ ἀπάντησις αὐτὴ τὸ ἐρώτημα ξεπερνᾷ ἀναπόφευκτα τὰ δεδομένα τῆς ψυχολογίας». Ὁ σωματικὸς ἔρωτος φέρων ἅπαντα τὰ ἰδιώματα τῆς φθορᾶς, ἔχων δὲ σκοπὸν τὴν ἀναπαγωγὴν τῶν ὄντων, ἐμφανίζεται, ὡς εἴπομεν, ἱστορικῶς μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Ἄδαμ, διαφθειρόμενος κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τῆς συνεργίᾶς τοῦ δαίμονος. Οὗτος ἔχων ἀρχὴν καὶ τέλος, ζῶν καὶ κινούμενος ἐν φθορᾷ, καὶ ἐνεργῶν ἐν φθορῶν, θνήσκων δὲ ἅμα τῷ θανάτῳ τῶν ἐρώτων, δὲν δύναται ἐπ' οὐδενὶ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις διὰ τὴν ἔρωτων τοῦ θεοῦ ἔρωτος. Ὁ θεὸς ἔρωτος δὲν εἶναι ἁπλῶς ἀρχαιότερος τοῦ σαρκικοῦ, ἀλλὰ εἶναι αἰώνιος καὶ ἀφθαρτος (βλ. Ιερ. 38,3: «ἀγάπησιν αἰώνιον ἡγάγησά σε»). Κατ' ἐπίνοιαν τούτων, ἐπιτρέπεται νὰ ζητοῦνται ἀρχέτυπα τοῦ αἰώνιου ἔρωτος

εις τὸν ἔρωτα τῆς φθοράς; Ἐπιτρέπεται ἀξιο-
λογικὸς ὄρισμός τοῦ ἀφάρτου ὑπὸ τοῦ πεπερα-
σμένου; Ὁ γερὸς ἔρωσ ἀσκέι φυσιολογικὴν λει-
τουργίαν τοῦ σώματος, εὐρισκόμενος εἰς βαθμί-
δα τινα τῆς ἠθικῆς ἢ τῆς ἀνηθικότητος· ἐν αὐτῇ
ὁ θεὸς ἔρωσ πληρῶ ἀνάγκη τὸν πνεύματος, εἶναι
ἢ διψᾷ τῆς καθαρᾶς ἀπὸ πάθη ψυχῆς διὰ τὸν Ἡ-
γαπημένον. Ὁ ἔρωσ οὗτος εὐρίσκεται πέραν πά-
σης ἠθικῆς καὶ ψυχολογικῆς ἀξιολογήσεως· δὲν
εἶναι ἱκαναί οὔτε ἡ ἠθικὴ οὔτε ἡ ψυχολογία νὰ
μετρήσῃ τὴν ἔντασιν τοῦ ἔρωτος τούτου. Ὁ-
ταν θέλωμεν νὰ μάθωμεν περὶ τῆς φύσεως τοῦ
φωτὸς δὲν βασίζομεθα εἰς τὰς ἐξηγήσεις ἐνὸς
τυφλοῦ. Ἡ οὐρανία παστάς, ὡς ἐντέλως διάφο-
ρος τοῦ νυμφικοῦ θαλάμου, εἶναι ἀπρόσιτος εἰς
πάντα μὴ κεκαθαρμένον ἄνθρωπον.

* * *

Ἄλλὰ ἄς προσπαθῶμεν νὰ κάνωμεν πλέ-
ον εὐκρινῆ τὴν ἀντίθεσιν μεταξύ τοῦ Ἐρωτος καὶ
τοῦ Ἀντέρωτος ἐξετάζοντες τὴν ψυχολογικὴν λει-
τουργίαν ἐκάστου. Ὁ σωματικὸς ἔρωσ, χρησι-
μοποιῶν διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ διαφόρου ἐπι-
τοῖνας, κλιμακομένης ἀπὸ τοῦ γελοίου μέχρι τοῦ
τραγικοῦ—ἀπότοκα αὐτὰ πάντα μίαν μυστι-
κῆς ἀγωνίας δι' ἐνδεχομένην διάλυσιν τῶν δε-
σμῶν τῶν ἔρωστών—ταμιεύεται ἐκ τῶν αἰσθή-
σεων δι' ἀγωγὴν νευροψικῶν εἰς τὴν καρδίαν
ὁπόθεν μεταβαίνει διὰ διεγερτικῶν ἀναπαλμῶν
εἰς ὅλον τὸ σῶμα. Τὸ «πῶρ» τῆς καρδίας ἐδῶ,
εἶναι ἡ πύρρωσις. Ὁ νοῦς κατὰ τὴν ὄραν τὸν παρο-
ρυσμοῦ τούτου παραμένει τυφλός· ἡ δὲ διάνοι-
α, ὡς λειτουργία τῶν λογικῶν κρίσεων, μένει ἀ-
ενέργητος, μὴ δυναμένη νὰ πείθῃ τὴν αἰχμα-
λωτισθεῖσαν καρδίαν. Ταῦτα εἰς τὸν σωματικὸν
ἔρωτα. Ὁ πνευματικὸς ὁμοῦ ἔρωσ ἔχει σύνθετον
τὴν ἐνέργειαν. Ταμιεύεται μὲν εἰς τὴν καθαρὰν
παντὸς γῶδου καρδίαν καὶ κατόπιν μεταβαί-
νει ὄχι εἰς τὸ σῶμα—ὡς συμβαίνει εἰς τὸν σαρ-
κικὸν ἔρωτα—ἀλλὰ εἰς τὸν νοῦν. Ὁ νοῦς εἶναι
τὸ καθαρὸν ὄμμα, τὰ ἐλέγχον ἀμέσως διὰ τὸ φω-
τὸς τοῦ τὰς νομᾶς καὶ λογισμοῦ τῆς καρδίας
καθὼς καὶ τὴν ἔντασιν τοῦ ἐρωτικοῦ αἰσθηματος.
Ἄναλαμβάνει ἀκόμη τὴν ἔννοιαν μετὰ τὸν Ἡγα-
πημένον καθὼς καὶ πᾶσαν ἔλλωσιν νοερὰν ἐπαφήν.
Ὁρᾷ διὰ τοῦ φωτὸς του, ὄχι φανταστικῶς ἀλ-
λὰ ὑποστατικῶς, ἐρχόμενον τὸν Νυμφίον τῆς ψυ-
χῆς του, τὸν Ὁπίου ὑποδέχεται διὰ προσωπική-
σεως καὶ ἀσπασμοῦ. Ἡ δὲ διάνοια, ὡς αὖσα ἐ-
νέργεια καὶ οὐχὶ οὐσία τοῦ νοῦ—μὴ ἀυθιπόστα-
τος μὴδὲ ὁμοούσιος μὲ τὸν νοῦν (Βλ. Γρηγορ.
Παλαμά, Πρὸς Δανιὴλ Αἴγιου 20. Π. Χριστοῦ τὸ μ.
Β' σ. 392)—ὑποδοθῆι εἰς πάντα τὸν ἐξ οὗ πο-
ρεῖται νοῦν. Μετὰ τὴν λύσιν τῆς νοερᾶς ἐνώσε-
ως πᾶσαι αἱ μνημονευθεῖσαι παραστάσεις, καὶ
κυρίως ἡ αἴσθησις τοῦ Ἡγαπημένου Κυρίου, με-
ταβαίνουσιν εἰς τὴν φαντασίαν ἔνθα καὶ ὑπάρχουν
ὡς ζωῶσαι εἰκόνες διὰ νὰ προκαλοῦν μόνιμον εὐ-
φροσύνην. Εἰς τὸν σωματικὸν ὁμοῦ ἔρωτα ἡ φαν-
τασία εἶναι πλήρης εἰδῶλων.

Μετὰ ταῦτα ὁ νοῦς θὰ μεταδώσῃ—θὰ δια-
πορθμεύσῃ—εἰς τὸ σῶμα πολλὰ ἐνεργήματα
ἐκ τῆς ἀθανάτου ἐνώσεως ποῦ εἶχε μετὰ τοῦ Νυμ-
φίου. Ἀναφέρωμεν τινας πατερικὰς φράσεις πρὸς
ἐπίκρισιν: «... ὄθεν καὶ τῷ σῶματι τότε κατὰ
τὸ μέτρον τῆς αὐτοῦ προκοπῆς τῆς οἰκείας με-
ταβίωσις χαρᾶς» (Διάδοχος Φωτ., Κεφ. 25. Φι-

λοκαλία Α' σ. 241) «Ὅταν οὖν ὅλος ὁ ἄνθρω-
πος οἶδον πως συνακαρθῆ τῇ τοῦ Θεοῦ ἀγάπῃ,
τότε καὶ ἐκτός ἐν τῷ σῶματι, ὡς δι' ἐσπέρου
τινός, τὴν τῆς ψυχῆς λαμπρότητα δεῖκνυσι...
Οἶμαι τῶν ἀφάρτων τούτων (ἀνδρῶν) λοιπὸν
μὴδὲ τὸ σῶμα ὡς ἔτιχε νοσηλεύεσθαι...» (Κλί-
μαξ 30, 11 ΚΠολις 1883 σ. 168)· «Ὁ κατηξι-
ωμένος τοῦ φωτὸς ἐκείνου νοῦς καὶ πρὸς τὸ
συνημένον σῶμα πολλὰ διαπορθμεύει τοῦ Θεοῦ
κἀλλους τεκμήρια...» (Γρηγ. Παλαμάς, Πρὸς
Ξένην. Φιλοκ. Δ' σ. 112).

* * *

Ἐκ τῆς συνεχῆς γνωριμίας τοῦ Νυμφίου
καὶ τῆς μετ' αὐτοῦ ἐνώσεως γεννᾶται ἡ «ἐνωτι-
κὴ καὶ συγκρατικὴ δύναμις» ἡ ὁποία κινεῖ, κατὰ
τὸν ἅγιον Μάξιμον, «τὰ μὲν ὑπέρτερα ἐπὶ πρό-
νοϊαν τῶν καταδεστέρων, τὰ δὲ ὁμόστοιχα πά-
λι, εἰς κοινωνικὴν ἀλληλουχίαν· καὶ ἐπ' ἐσχάτων
τὰ ὑφειμένα πρὸς τὴν τῶν κρειττόνων καὶ ὑπερ-
κειμένων ἐπιστροφήν (Περὶ θεολογίας Ζ' 90.
Φιλοκαλία Β' σ. 184).

Ὁ θεὸς ἔρωσ, ὡς τὸ κύριον διωματικὸν στοι-
χεῖον τῆς ζωῆς ἐνὸς μύστου εὐρισκόμενος εἰς
τὴν πυραμίδην κορυφῆν τῶν ἀρετῶν, «δι' ἐν-
τολῶν καὶ θεῶν δογμάτων καὶ τῆς ἐν καρδίᾳ
τοῦ ζωοποιοῦ Πνεύματος πνευματικῆς ἀναζωπυ-
ρήσεως ἐν ψυχῇ συνίστασθαι πέφυκε καὶ διαπί-
ρως πυρσεύεται, (Καλλίστου πατρ., Κεφάλαια
43. Φιλοκαλία Δ' 327). Τυχάνει δὲ λίαν εὐ-
αίσθητος καὶ ὅταν ἔλθῃ εἰς σχέσιν μετὰ τῶν
γενεσιουργῶν αἰτίων τοῦ σαρκικοῦ ἔρωτος τότε
ἡ πρώτη συνέπεια τοῦ συνδυασμοῦ αὐτοῦ θὰ εἴ-
ναι ἡ στέρησις τοῦ φωτὸς του. Ἐδῶ ἀκριβῶς
προβάλλει ὡς ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη ἡ φυγὴ ἐκ τοῦ
κόσμου καὶ ἡ ἀποκοπὴ ἀπὸ παντὸς κοσμικοῦ.
Ἐπ' αὐτοῦ γράφει τις: «Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ
συναντήσωμεν τὸν ἀγαπητὸν εἰς τὸν σάλον τοῦ
κόσμου...» καὶ «Ὁ ἔρωσ τοῦ Χριστοῦ ἀποτε-
λεῖ τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος τῆς Ἐρήμου». Ὁ
ἀποτελεῖ λύσιν ὁ θεὸς ἔρωσ, ἀλλὰ καὶ τοῦ
μαρτυρίου (Πρβλ. τὸ ῥωριότατον τροπάριον τῶν
Παρθενομαρτύρων: «Ἡ ἀνάς σου, Ἰησοῦ, κρά-
ζει μεγάλη τῆ φωνῆ, Σέ, Νυμφεῖ μου, ποθὸς καὶ
Σέ ζητοῦσα ἀθλῶ, καὶ συσταυροῦμαι καὶ συνθά-
πτομαι τῷ βασπιτισμῷ Σου...»). «Οὐδέποτε λέ-
γει ὁ θεὸς Ἰσαὰκ— ἔδειξεν ὁ Θεὸς τῆ ἐαυτοῦ
ἐνέργειαν αἰσθητικῶς, εἰ μὴ ἐν χάρα ἡσυχίας, καὶ
ἐν ἐρήμῳ, καὶ ἐν τόποις ἐστερημένοις τῶν συν-
τυχιῶν καὶ τῆς παραχῆς τῆς κατασκηνώσεως τῆς
μετὰ τὸν ἀνθρώπων» (Λόγ. 10', ἐκδ. Θεοτόκη.
Λειψία 1770, σ. 105).

* * *

Εἰς τοὺς δύο ἔρωτας, παρὰ τὴν ἐκ διαμέτρου
ἀντίθετον τᾶσιν των, παρατηρήσαμεν ἀβυσσαλέας
διαφορὰς ἀλλὰ καὶ πολλὰ κοινὰ σημεῖα. Ἀναφέ-
ρομεν τοὺς κοινούς ὄρους: τῶσις, βέλξις, ἔφεσις,
ἀγάπη καὶ ἀγάπησις, πάθος καὶ ἐπιπόθησις, νο-
σταλγία, ἀναζητήσις, περιπάθεια, ἡδονή, κραδα-
σμοὶ καρδίας, μανία, ἀνησυχία, ἔκστασις, πεί-
στρος, βακχεία καὶ μέθη, ἀρραβῶν, φιλίμη, πε-
ρίπτυξις καὶ τὰς κοινὰς ἐνεργείας: διαρκῆς ἐνα-
σχόλησις τῆς μνήμης μὲ τὸ ἐρόμενον πρόσωπον,
πλήρωσις τῆς φαντασίας ὅλης μὲ τὴν εἰκόνα του,
μόνιμος στροφή τοῦ ἐρώντος πρὸς αὐτὸ καὶ τέ-
λος ἡ ἀναζητήσις αὐτοῦ δι' ἀποκλειστικὴν ἀπό-

λασιν. Τὰ κοινὰ καὶ παράλληλα ταῦτα σημεῖα γνωρίζει καὶ ὁ βαθύνους Πατὴρ Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, ὁ ὁποῖος καὶ τὰ ἀναφέρει. Γράφει: «Οὐδὲν ἀπρεπὲς ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων πόθου καὶ φόβου καὶ σπουδῆς καὶ ζήλου καὶ δουλείας καὶ ἔρωτος Θεοῦ παραθεῖναι εἰκόνας. Μακάριος ὅστις τοιοῦτον πρὸς Θεὸν ἐκτίσαστο πόθον οἷον μαρτυρῶς ἔρασι τῆς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ἐρωμένην κέκτῃται» (Λόγ. 30, 5 σ. 167-68). «Ὁ ὄντως ἐρῶν, αἰ τοῦ φιλουμένου φαντάζεται τὸ πρόσωπον καὶ τοῦ ἔνδον ἐνηδόντως περιπτύσσεται... Οὕτως ἐπὶ σωμάτων οὕτως ἐπὶ ἀσωμάτων πέφυκε γίνεσθαι» (αὐτ. κεφ. 6 σ. 168). Παρ' ὅλα ταῦτα τὰ κοινὰ σημεῖα, ὁ Πατὴρ βλέπει τὸν ἑνα ἔρωτα ὡς ἀντίποδα τοῦ ἄλλου, ὡς εἶναι ἐπόμενον.

Τὸ δυσκολώτατον ὅμως εἶναι νὰ πεισθῇ τις, ὅτι ὁ σωματικὸς ἔρωσ εἶναι ἡ κοπρία συγκρινόμενος μὲ τοῦ μαργαρίτας τοῦ πνευματικοῦ ἔρωτος καὶ νὰ θελήσῃ νὰ μεταπηδῆσῃ ἐκ τούτου εἰς ἐκεῖνον. Ἀναφέρονται ὅμως παραδείγματα τοιοῦτων δυνατῶν ψυχῶν αἱ ὁποῖαι κατόπιν πολλῆς δοκιμασίας εὗρον τὸν θεῖον ἔρωτα καὶ διὰ τούτου ἐκόρησαν τὰς ὑποσιτιζόμενας διὰ τῶν κερατίων τὸ σαρκικὸ ἔρωτος ψυχὰς των (Ἅγιος Αὐγουστίνος, Ἁγία Πελαγία, Ἁγία Μαρία ἡ Αἰγυπτία).

Ἄλλὰ ὥς ἀναλύσωμεν ἓν ἐκ τῶν κεφαλαίων τῆς Κλίμακος τὸ περιγράφον μετ' ἀδρότητας τὴν ἀληθῆς ἐπαναστατικὴν ἀλλαγὴν καὶ μετέβασιν ἐκ τοῦ σαρκικοῦ εἰς τὸν πνευματικὸν ἔρωτα. Εἶδον, γράφει ὁ Ἅγιος ψυχὰς αἱ ὁποῖαι δέικνεντο μετὰ μανίας πρὸς τὸν σωματικὸν ἔρωτα καὶ ὅταν ἐδόθη εἰς αὐτὰς ἀφορμὴ πρὸς μετάνοιαν, ἀμέσως, ὑπερηδῆσασαι κάθε φόβον, ἐνεκεντρίσθησαν μετὰ ἀπληστίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐπιλέγει: «διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος τῆ σάφρονι ἐκείνη πόρνη οὐ λέγει ὅτι ἐροθήθη, ἀλλ' ὅτι ἠγάπησε πολὺ (Λουκ. 7, 47) καὶ ἠδυνήθη εὐχερῶς ἔρωτι ἔρωτα διακρούσασθαι» (Λόγ. 5, 6, σ. 57).

Ὁ «δύσερως» ἔρωσ δὲν ἔχει μόνον μίαν μορφήν τὴν τῶν σωμάτων, ἀλλὰ καὶ ἑτέρας μορφάς: ὅπως: ἔρωσ πρὸς τὸ χρῆμα, τὴν τρυφήν, τὴν δόξαν τὰ πράγματα, τὰς ἰδέας κ.λπ.

Ὅλα τὰ αἰσθήματα τοῦ ἔρωτος ταμιεύονται, ὡς εἴπομεν, εἰς τὴν καρδίαν καὶ εἰς αὐτὴν ἔχουν τὰς νομάς των διαρκῶς ἀναθερμαινόμενα. Ὁ θεῖος ἔρωσ συνοδεύεται μὲ πολλὴν χαρὰν, ἠδονὴν, φλόγα: ἐνῶ ὁ σαρκικὸς, ὑπὸ πόνου καρδιακοῦ. Ὁ καρδιακὸς πόνος δεβαίως δὲν ἀποκλείεται νὰ ὀφείλεται καὶ εἰς ἄλλα παθολογικὰ αἷτια ἢ ἀόριστα συναισθήματα, ὀφειλόμενα ὅμως πολλακίς εἰς δαιμονικὴν ἐπίρρεαν. Περὶ τοῦ καρδιακοῦ πόνου εὕρισκον μίαν πολυτιμοτάτην περιγραφὴν μὲ πολλὰ ψυχολογικὰ στοιχεῖα εἰς τὸ ἔργον Κλίμαξ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου (Λόγ. 15, 23, σ. 88).

Ὁ θεῖος ἔρωσ θεωρεῖται, ὡς εἶδομεν, ἀπὸ χοιρῶδες ἀνθρώπου ὡς ἐξιδανίσεις τοῦ σωματικοῦ ἔρωτος: ἀπὸ τὸν μέσον χριστιανὸν ὡς μυστήριον τρόμου: ἐνῶ διὰ τὸν ἀγαπῶντα τὸν Θεὸν εἶναι ἡ πλέον εὐφρόσυνος μακαριότης. Ἄλλὰ θὰ ἐπιμείνωμεν.

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 9)

ἐγὼ τιν», ὑποκρύπτεται ὁ ἴδιος, ὅπως ὁ Ἅπ. Παῦλος ὑπέκρυπτεν ἑαυτὸν μὲ τὸ «οἶδα ἄνθρωπον». Καὶ μόνον τὸ κεφ. αὐτὸ δίδει τὰς διαστάσεις τῆς ἀγιότητος τοῦ ἁγίου Διαδόχου.

Τόσον ἠγάπα τὸν Θεόν, ὥστε, ἐπένθει διότι «οὐ καθὼς θέλει ἀγαπᾶ», ἀγνοῶν τελείως τὸ μέγα μέτρον τῆς θείας ἀγάπης, ἐκ τῆς συμφωνοῦ μετὰ τὴν ἀγάπην ταπεινώσεως. Καὶ διετέλει εἰς τοιαύτην θερμὴν ἐπιθυμίαν, ὥστε ὁ Θεὸς νὰ δοξάζεται, αὐτὸς δὲ νὰ θεωρῆ ἑαυτὸν «ὡς μηδὲ ὄντα».

Καὶ ὅταν τὸν ἐπήγουν διὰ λόγων, αὐτὸς δὲν ὑποπτεύετο τὴν ἀρετὴν του. Πῶς τοῦτο; Τοιαύτη ἡ φύσις τῆς ταπεινώσεως, ὥστε νὰ τυφλῶνῃ τὸν μύστην της, κατέχοντα τὸν θησαυρὸν της.

Ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπην «κλέπτεται» ἡ μνήμη τῆς ἀξίας τοῦ ἀγαπῶντος τὸν Θεὸν καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ταπεινώσεως «τὴν ἑαυτοῦ οὐκ ἐννοεῖ ἀξίαν». Καὶ ἐντεῦθεν, εἰς τὴν διανοίαν του φαίνεται πάντοτε «καὶς τις ἀχρεῖος», διότι κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τῆς Κλίμακος, «ταπεινοφροσύνη ἐστὶ, σκέπη θεία, ἐπὶ ἀβλεψία τῶν οἰκείων κατορθωμάτων καὶ ἄβυσσος εὐτελείας» (ΚΕ', κε').

Καὶ, κατὰ τὸν ἴδιον ἅγιον Ἰωάννην, «ἀγάπη, κατὰ μὲν τὴν ποιότητα, ὁμοίως Θεοῦ, καθ' ὅσον ἡροτοῖς ἐφικτόν» κατὰ δὲ τὴν ἐνέργειαν, μέθη ψυχῆς... θάλασσα ταπεινώσεως» (Λ', γ'). Οὕτως ἔχομεν σαφῆς τὸ περιεχόμενον τοῦ κεφαλαίου.

Βεβαίως εἶναι πολὺ δύσκολον ἂν ὄχι ἀδύνατον νὰ ὁμιλῶμεν ἡμεῖς περὶ ἀγάπης Θεοῦ καὶ ταπεινώσεως. Μάλιστα ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος λέγει χαρακτηριστικῶς ὅτι ἐκεῖνος ποῦ θέλει νὰ ὁμιλήσῃ περὶ ἀγάπης Θεοῦ καὶ ταπεινώσεως ἀγίας καὶ νὰ φωτίσῃ τοὺς ἀγεύστους τοιαύτης ἀγιότητος, ὁμοιάζει μὲ ἐκείνον ποῦ θέλει νὰ διδάξῃ περὶ τοῦ μέλιτος εἰς ἐκείνους ποῦ ποτὲ δὲν τὸ ἐγεύθησαν.

Ὡς πρὸς τὴν ταπεινώσιν, λέγει ἓνας ἅγιος, ὅτι εἶδε κάποιος μέσα στὴν καρδίαν του τὸ κάλλος τῆς ταπεινώσεως καὶ θαμβωμένος ὅπως ἦτο, προσωποποιήσας αὐτὴν, τὴν ἐρωτοῦσε: ποῖος εἶναι ὁ πατήρ σου; Αὐτὴ δὲ με ἀγαθότητα καὶ εἰρήνῃ ὑπομεριδίασα τοῦ λέγει: πῶς θέλεις τόσον πρόωρα νὰ μάθῃς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς μου; Αὐτὸς δὲν ἔχει ὄνομα. Δὲν θὰ σοῦ τὸν εἶπω ἕως ὅτου κατοικήσει μέσα σου ὁ Θεός.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΗΤΡΟΣ ΤΩΝ ΑΡΕΤΩΝ ΜΑΚΑΡΙΑΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΚΟΣ

Α ΑΠΟΡΡΙΨΗΣ
τάς φροντίδας, νά
γυμνωθῆς ἀπό νοή-
ματα κοσμικά καί νά
ἀπαρηθῆς τό σῶμα
σου, ὥστερα ἀπό τήν
ἀνάνηψίν σου ἀπό
τάς φιληδονίας καί
φιλοκοσμίας σου. Για

τί ἡ προσευχή δέν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπό
ἀλλοτριώσιν τοῦ ὄρατου καί ἀοράτου κόσμου.
«Τί γάρ μοι ὑπάρχει ἐν τῷ οὐρανῷ
οὐδέν. καί παρὰ σοῦ τί ἠθέλησα ἐπὶ
τῆς γῆς;» (Ψαλμ. οβ'), τίποτε ἄλλο ἀπό
τήν προσκόλλησίν μου σέ σένα διὰ τῆς ἀ-
περισπάστου καί ἀδιαλείπτου προσευχῆς.
"Ἄλλοι ἀγαποῦν τὸν πλοῦτον, ἄλλοι τὴν
δόξαν καί ἔτιροι τὴν κτίσιν. Εἰς ἐμὲ ὅ-
μως εἶναι ἀρεσιτὸν νά ἐνώνωμαι μὲ τὸν
Θεὸν καί νά ἀποθῆτω εἰς αὐτὸν τὴν ἐλπί-
δα μου νά γίνω ἀπαθής.

κδ'. Ἡ πλῆσις δίδει φτερά στήν προ-
σευχήν. Χωρὶς τὴν πλῆσιν ἡ προσευχή δέν
δύναται νά πετάξῃ εἰς τὸν οὐρανόν.

λ'. Ἐμεῖς οἱ ἐμπαθεῖς ἄς ζητήσωμεν
τὸν Κύριον μὲ ἐπιμονήν. Διότι ὅλοι οἱ ἀ-
παθεῖς ἐφθασαν εἰς τὴν ἀπάθειαν ἀπὸ
ἐμπαθείαν.

λα'. "Ἄν καί ὁ κριτὴς δέν φοβεῖται τὸν
Θεὸν ὡς Θεόν, ὅμως διὰ τὰ μὴ τὸν ἐνο-
χλῆ ἢ χηρεύσασα - ἀπομακρυνθεῖσα ψυχὴ
ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὰς θανασίους ἁμαρ-
τίας τῆς, θὰ κάμῃ ἐκδίκησιν ἀπὸ τὸ ἀντί-
θετον σῶμα τῆς καί ἀπὸ τὰ πονηρὰ πνεύ-
ματι πὸν τὴν πολεμοῦν.

ιδ'. Ὁ ἀγαθὸς Θεὸς μὲ τὴν ταχυτάτην

χορήγησιν τῶν αἰτημάτων τῶν ἐδγνωμό-
νων, ἔλκει αὐτοὺς εἰς τὴν ἀγάπην Του.
Τὰς ἀγνώμονας ὅμως ψυχάς, ποὺ λησμο-
ροῦν ἐνκόλως τὰς δωρεὰς τοῦ Θεοῦ, τὰς
ἀφήνει νά πεινοῦν καί νά διφυοῦν ὅσα ἐ-
πιθυμοῦν, ὥστε νά παραμένουν μὲ αὐτὸν
τὸν τρόπον προσευχόμεναι. Διότι ὁ κύων
μόλις πάρει τὸ ψωμί ἀναχωρεῖ ἀμέσως ἀ-
πὸ ἐκεῖνον ποὺ τὸ ἔδωσε.

λγ'. Νὰ μὴ πῆς ποτέ, ὅτι τίποτε δέν κα-
τιώρθωσα προσευχόμενος πολλὸν καιρὸν, δι-
ότι ἤδη κατώρθωσες. Γιατί τί μεγαλείτε-
ρον ἀγαθὸν ὑπάρχει ἀπὸ τὸ νά ἐνώνεται
κάνεις μὲ τὸν Κύριον καί νά παραμένει
ἀδιαλείπτως σ' αὐτὴν τὴν ἐνωσιν;

λδ'. Δέν φοβεῖται ἴσως ὁ ἐγκληματή-
σας, ποὺ περιμένει τὴν ἀπόφασιν τῆς κα-
ταδίκης του, ὅσον ἐκεῖνος ποὺ ἐπιμελεῖται
τὴν καθαρὰν προσευχήν, μήπως ἀστοχή-
σει. Ὡς ἐκ τούτου, ἐὰν αὐτὸς εἶναι κάπως
συνετὸς καί ἀγχινοῦς, ἀπὸ τὴν μνήμην
τῆς ἀμόμου προσευχῆς, φροντίζει νά μὴν
χάσῃ τὴν διάθεσιν τῆς προσευχῆς ἀπὸ οἰ-
ονδήποτε πειρασμόν, λοιδορίαν, ὀργήν,
φροντίδας κοσμικάς, θλίψεις, πολυφαγίαν
κ.λ.π.

λε'. Νὰ προπαρασκευάζεσαι, μὲ ἀδιά-
λειπτον προσευχήν ἐπὶ τῆς ψυχῆς σου,
διὰ τὴν ὀρισμένην ὥραν τῆς ἰκεσίας σου
καί ταχύτατα θὰ προκόψῃς στήν ἀρετήν.

λς'. Εἶδα κάποιους ποὺ ἄσπραφταν ἐν
ὑπακοῇ διακονοῦντες ἐνῶ παρὰλλήλως μὲ
ἕλην τὴν δύναμιν τῶν εἶχον τὴν μνήμην
τοῦ Θεοῦ. Αὐτοί, διὰ πῆγαν σιὰ Κελλιά
τῶν, καί ἐσιτάθησαν νά προσευχηθοῦν, ἀ-
μέσως συμμαζέψαν τὸν νοῦν τῶν καί τὰ

δάκρυα ἔτρεχαν κρονηθὸν ἀπὸ τὰ μάτια των. Καὶ τοῦτο διότι ἦσαν παρεσκευασμένοι ἀπὸ τὴν ὁσίαν ὑπακοήν.

λζ' Εἰς τὴν ψαλμωδίαν ποῦ γίνεται καὶ με ἄλλους, ἀκολοθεῖ ὁ σκορπισμὸς τοῦ νοῦ, ὅστις αἰχμαλωτίζεται πολλάκις ἀπὸ διαφόρους ὄχι καλὰς ἐννοίας. Αὐτὰ ὅμως δὲν συμβαίνουν εἰς τὸν κατ' ἰδίαν ψάλλοντα. Διότι τὴν μὲν ἡουχίαν σὴν ψαλμωδίαν πολεμεῖ ἡ ἀκηδία, εἰς δὲ τὴν μετὰ πολλῶν συνεργεῖ ἡ προθυμία.

λη' Τὴν ἀγάπην τοῦ στρατιώτου πρὸς τὸν βασιλέα φανερῶνει ὁ πόλεμος. Τὴν ἀγάπην τοῦ Μοναχοῦ πρὸς τὸν Θεὸν ἐλέγχει ὁ καιρὸς τῆς προσευχῆς καὶ ἡ ποιότης τῆς. Τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασίν σου ἡ προσευχή σου θὰ σοῦ φανερώσῃ. Οἱ θεολόγοι πατέρες ἀπεφάνθησαν, ὅτι καθρέπτει τῆς πνευματικότητος τοῦ Μοναχοῦ εἶναι ἡ προσευχή.

λθ' Ὅστις ἀσχελεῖται με κάποιο ἔργον καὶ ἐνῶ ἐοήμανεν ἡ ὥρα τῆς προσευχῆς ἐξακολουθεῖ τὸ ἔργον, αὐτὸς ὁ Μοναχὸς ἐμπαίζεται ἀπὸ τοὺς δαίμονας. Διότι σκοπὸς τῶν κλεπτῶν - δαιμόνων εἶναι, με τὰς ἀναβολὰς, κάτι νὰ μᾶς κλέψουν.

μ' Μὴ ἀρνησοί νὰ προσεύχεσθαι ὑπὲρ ψυχῆς, ὅταν σὲ παρακαλεῖ κάποιος, ἔστω καὶ ἂν δὲν ἔχῃς τὴν ἀρετὴν τῆς προσευχῆς. Διότι ἡ πίστις τοῦ ζητήσαντος τὴν προσευχὴν, πολλάκις ἔσωσε καὶ ἐκείνον ποῦ προσεύχεται με συντριβὴν καρδίας. Μὴ ὑπερηφανεύεσαι, ὅταν, προσευχόμενος ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, εἰσακούεσαι ἀπὸ τὸν Θεόν. Γιατὶ τοῦ ἄλλου ἡ πίστις ἐνήργησε καὶ ἠκούσθη ἡ προσευχή.

μα' Κάθε μαθητὴς ποῦ ἔμαθε σοφίαν ἀπὸ τὸν διδάσκαλόν του, ἀπὸ αὐτὸν κάθε ἡμέρα θὰ ἀπαιτῆται νὰ παρουσιάσῃ τὸ μέτρον τῆς σοφίας ποῦ ἔμαθε. Καὶ κάθε νοῦς, ποῦ ἔλαβε δύναμιν νὰ προσεύχεται, ὁ Θεὸς εἰς κάθε προσευχὴν του ἀπαιτεῖ δικαίως τὸ μέτρον τῆς δυνάμεως. Διὰ τοῦτο χρειάζεται προσοχή, διότι ἕκαστος θὰ δώσει λόγον.

μβ' Ὅταν προσευχηθῆς με νῆψιν ταχέως θὰ πολεμηθῆς εἰς ὁργὴν ὑπὸ τῶν δαιμόνων. Κάθε ἀρετὴν, περισσότερο τὴν προσευχὴν, πρέπει νὰ τὴν ἐνεργῶμεν με πολλὴν αἰσθησὶν ψυχῆς. Τότε δὲ ἡ ψυχὴ προσεύχεται ἐν αἰσθήσει, ὅταν γίνῃ ὑπεράνω ἀπὸ τὸν θυμόν.

μγ' Ἐκεῖνα τὰ ἔργα, ποῦ κάμνει καὶ εἰς με πολλές προσευχῆς καὶ σὲ πολλὰ χρόνια, γίνονται μόνιμα. Δι' αὐτὸ καὶ ἐκεῖνος, ποῦ ἔχει σὴν ψυχὴν τοῦ τὸν Κύριον, δὲν λέγει λόγους ἰδικούς του κατὰ τὴν προσευχὴν του. Διότι τότε (αὐτὸ πνεῦμα ἐντυγχάνει ὑπὲρ αὐτοῦ στεναγμοῖς ἀλαλήτοις) μέσα του.

μδ' Μὴ δεχθῆς κατὰ τὴν προσευχὴν σου οἰανδήποτε φαντασίαν αἰσθητήν. Εἶναι ἀπὸ τοὺς δαίμονας καὶ κινδυνεύεις νὰ χάσῃς τὸν νοῦν σου.

με' Εἰς τὴν προσευχὴν φανερῶνεται ἡ πληροφορία κάθε αἰτήματος. Πληροφορία εἶναι ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς ἀπὸ τὴν ἀμφιβολίαν. Πληροφορία εἶναι στερεὰ θεβαίωσις γιὰ κάτι ποῦ ἦτο ἀδύλον.

μς' Ἐφ' ὅσον ἐπιμελεῖσαι τῆς προσευχῆς, γίνε πολὺ ἐλεήμων. Με τὴν ἐλεημοσύνην οἱ Μοναχοὶ θὰ λάβουν ἑκατονταπλασίονα χαρίσματα καὶ θὰ κληρονομήσουν ζωὴν αἰώνιον.

μζ' Ἡ φωτιὰ τοῦ θείου πόθου ποῦ ἐπεδήμησε εἰς τὴν καρδίαν, ἀνέβασε τὸν νοῦν εἰς τὸν οὐρανόν, διὰ τῆς προσευχῆς. Τοῦ νοῦ ἀναληφθέντος εἰς τὸν οὐρανόν, ἔγινε κατάθασις πυρὸς — τοῦ Ἁγίου Πνεύματος — εἰς τὸ ὑπερῶν τῆς ψυχῆς, ποῦ ἔχει θεῖον λογισμόν.

μη' Λέγουν τινές, ὅτι ἡ προσευχὴ εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν μνήμην τοῦ θανάτου. Φρονῶ ὅμως, ὅτι εἶναι δύο οὐσίαι με μίαν ὑπόστασιν.

Η ΚΛΙΜΑΞ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ

ΒΕΒΑΙΩΣ, τὸ νὰ ὀμιλῇ τις ἢ νὰ γράφῃ περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς εἶναι ὅσον δύσκολον. ὅσον τὸ νὰ ζῆ ἐν Χριστῷ. Διὰ τοῦτο οἱ μοναχοὶ ἀποφεύγουν νὰ ὀμιλοῦν καὶ προσπαθοῦν πε-

ρισσότερον νὰ ζοῦν. Λύεται ἡ σιωπὴ τῶν ὁσάκις ἡ πίστις κινδυνεύει νὰ νοθευθῇ ἢ διότι ἡ ἀγάπη ἔχει πλημμυρίσει τὴν ὑπαρξίν των καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ καταστήσουν τοὺς ἀδελφούς των κοινωνοὺς τῆς δωρεᾶς αὐτῆς τοῦ Θεοῦ.

Εἶναι θεμελιώδης νόμος τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ὅτι δὲν δύναται τις νὰ προσφέρῃ ἱεραποστολήν, ἐὰν πρώτον ὁ ἴδιος δὲν ζῆ ἐν Χριστῷ. Ὁ ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος τονίζων τὴν σημασίαν τῆς ψυχικῆς ὑγείας σημειώνει: «ὁ αἰσθανθεὶς τὰς ἁμαρτίας του, κρείττων ἐστὶ τοῦ ἐγείροντος τοὺς νεκροὺς... ὁ ἀξιωθεὶς ἰδεῖν ἑαυτόν, αὐτὸς κρείττων ἐστὶ τοῦ ἀξιωθέντος ἰδεῖν τοὺς Ἀγγέλους» (σελ. 153). Ἐκτιμᾷ πολὺ τὸ ἔργον τῆς ἱεραποστολῆς καὶ θεωρεῖ αὐτὴν ἔργον τοῦ Χριστοῦ, τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ὁσίων. Ἐφ' ὅσον ὁμοῦ δὲν εὐρίσκειται τις εἰς ἀνάλογα μέτρα, εἶναι προτιμώτερον νὰ κἀθηται ἐν τῇ ἐρήμῳ, σχολάζων εἰς προσευχὴν, διατελῶν ἐν ὑπερβάσει τῶν ὁρωμένων, εἰς συνεχῆ ἀνάγνωσιν τῶν Θείων Γραφῶν, φυλάσσων τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν καὶ ἔχων τὴν προσοχὴν του ἐστραμμένην πρὸς τὸν Θεόν, δεόμενος ἐν κατανύξει καὶ συντριβῇ καρδίας ὑπὲρ τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν του. Δὲν ἔχει σημασίαν ἐὰν δὲν τρέφῃ τοὺς παινώντας καὶ δὲν ποτίζει τοὺς διψῶντας. Ἐπάρχει τι πολυτιμώτερον τῆς σωματικῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀληκῆς ἐλεημοσύνης. Ἡ προσωπικὴ κάθαρσις ἐκ τῶν παθῶν, ὁ ἔργος τοῦ Θεοῦ

καὶ ἡ μετὰ πόνου δέησις διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς κτίσεως.

Θεμέλιος λίθος τῆς ζωῆς τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ μετάνοια καὶ ἡ δι' αὐτῆς κάθαρσις ἐκ τῶν παθῶν. Ἡ μετάνοια δὲν εἶναι τι τὸ στατικὸν καὶ τὸ παροδικὸν εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν. «Χρὴ γινώσκειν ἡμᾶς ἐν πάσῃ ὥρᾳ, ὅτι ἐν ταύταις ταῖς εἰκοσιτέσσαρσιν ὥραις τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας τῆς μετάνοιας χρῆζομεν» (σελ. 205). «Οὐδεμία τῶν ἀρετῶν ὑψηλότερα τῆς μετάνοιας· ὅτι οὐδὲ τελειωθῆναι δύναται τὸ ἔργον αὐτῆς πώποτε· προσήκει γάρ αὕτη πᾶσιν ἁμαρτωλοῖς καὶ δικαίοις π ἄ ν τ ο τ ε, τοῖς βουλομένοις σωτηρίας τυχεῖν. Καὶ οὐδεὶς ἐστὶν ὅρος τελειώσεως, ὅτι ἡ τελειότης καὶ τῶν τελειῶν, ὄντως ἀτέλεστος. Διὰ τοῦτο ἡ μετάνοια οὐτε καιροῖς, οὐτε πράξεισι περιορίζεται ἕως θανάτου» (σελ. 220). «Χάρις μετὰ χάριν μετὰ τὸ βάπτισμα ἡ μετάνοια ἐδόθη τοῖς ἀνθρώποις. Μετάνοια γάρ ἐστὶν ἀναγέννησις δευτέρα ἐκ τοῦ Θεοῦ... ἡ θύρα τοῦ ἔλεους, ἡ ἀνεωγμένη τοῖς διώκουσιν αὐτήν. Διὰ τῆς θύρας ταύτης εἰσερχόμεθα πρὸς τὸ θεῖον ἔλεος καὶ ἐκτὸς ταύτης τῆς εἰσόδου, οὐχ εὐρήσομεν ἔλεος. Διότι πάντες ἡμᾶρτον κατὰ τὴν θεῖαν γραφήν, δικαιούμενοι δωρεάν τῆ τοῦ Θεοῦ χάριτι». (σελ. 281—282).

Διὰ τῆς μετάνοιας συντελεῖται ἡ ἀναγέννησις, ἀνάπλασις καὶ ἀνακαινίσις τῆς θείας εἰκόνας ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Ἡ ἀλλαγὴ αὐτῆ εἶναι τι τὸ αἰσθητὸν καὶ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου. Πολὺ χαρακτηριστικὰ σημειοῦται εἰς τὸν κανόνα τῆς Πεντηκοστῆς : «Ὅσοις ἐπνευσεν ἡ Θεόροτος χάρις, λάμποντες, ἀστράπτοντες, ἡλλοιωμένοι, ὀθνεῖαν ἄλλοιωσιν ἐπιρρεπστάτην...». Μορφοῦται ὁ Χριστὸς ἐν ἡμῖν, ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν. «Μορφοῦται ἀσωμάτως καὶ ὡς Θεῷ πρέπον ἐστὶ. Πλὴν ὡσπερ γινώσκει ἡ γυνὴ σαφῶς, ὅταν ἔγγυός ἐστιν, ὅτι σκιρτᾷ τὰ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ

αὐτῆς καὶ οὐκ ἂν ποτε ἀγνοήσῃ ὅτι αὐτὸ ἔνδον ἔχει ἐν ἑαυτῇ, οὕτω καὶ ὁ τὸν Χριστὸν ἔχων μεμορφωμένος ἐν ἑαυτῷ καὶ τὰς κινήσεις ἡτοὶ ἐλλάμψεις αὐτοῦ γινώσκει καὶ τὰ σκιρτήματα ἡτοὶ τὰς ἀστραπὰς αὐτοῦ ὅλων οὐκ ἀγνοεῖ καὶ τὴν μόρφωσιν ἐν ἑαυτῷ καθορᾷ ὅλον τὸ φῶς τῆς λαμπάδος ἔνδοθεν ἐν τῷ κατόπτρῳ δείκνυται, οὐκ ἐν φαντάσματι ἀνυποστάτῳ καθάπερ ἐκεῖνό ἐστιν, ἀλλ' ἐν φωτὶ ἐνυποστάτῳ καὶ οὐσιαδῶς δεικνύμενον, ἐν μορφῇ ἀμόρφῳ καὶ ἐν ἀνιδέῳ ἰδέᾳ ἁ ὁ ρ ἁ τ ὠ ς ὁρῶμενον καὶ ἁ κ α τ α ν ὀ ἡ τ ὠ ς κατανοούμενον». Σὺ μὲν Ν. Θ. SC 129, 322—324). Μεταστοιχειοῦνται αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις. Ἡ ζωὴ πληροῦται, ἡ χαρὰ, ἡ εἰρήνη βασιλεύει διότι παρέστη ὁ Οἰκοδεσπότης. Ἀκούει ἄλλως καὶ φθέγγεται ξένως, ὡς σημειοῦται εἰς ἕμνον τῆς Πεντηκοστῆς: «πάντες ἤρξαντο φθέγγεσθαι ξένους δόγματα, ξένοις ῥήμασι... τοῖς Ἀγίας Τριάδος». Μάρτυς ὁ ἅγιος Συμεὼν αὐτῆς τῆς καινῆς ἀναπλάσεως καὶ ἀλλοιώσεως τῆς Χάριτος γράφει: «...καὶ οὕτως ἀνανεοῖ καὶ ἀνακαινίζει τὸν ἀνθρώπον ψυχικῶς τε ὁμοῦ καὶ σωματικῶς, ὡς δοκεῖν τὸν τοιοῦτον οὐ σῶμα φθαρόν καὶ βαρὺ περικεῖσθαι, ἀλλὰ πνευματικόν τε καὶ ἄβυλον καὶ ἦδη πρὸς ἀρπαγὴν ἐπιτήδειον. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον ἐργάζεται ἐν αὐτῷ ἢ τοῦ Πνεύματος χάρις, ἀλλ' οὐδὲ ὁρᾶν τι τῶν αἰσθητῶν συγχωρεῖ τῷ τοιοῦτῳ, ποιεῖ δὲ μᾶλλον αὐτὸν ἐν τῷ ὁρᾶν ὡς μὴ ὁρῶντα τῇ αἰσθήσει διατελεῖν. Ὅπταν γὰρ ὁ νοῦς τοῖς νοητοῖς συναφθῆ, ἔξω τῶν αἰσθητῶν ὅλος γίνεται, εἰ καὶ δοκεῖ τὰ αἰσθητὰ καθορᾶν». ...καταλάμπεται, φωτίζεται καὶ καθ' ἑκάστην αὐξάνει τὴν πνευματικὴν ἡλικίαν... ἀλλοιοῦται τὰς ψυχικὰς δυνάμεις... λαμπρύνεται... καὶ μυστηρίων μεγάλων ἀποκαλύψεις καταξιοῦται ὁρᾶν, ὧν οὐδεὶς ποτε εἶδε τὸ βάθος, οὔτε μὴ ὅλως ἰδεῖν δύναται. τῶν μὴ εἰς τοιαύτην καθαρότητα ἀνενεχθῆναι ἀγωνισαμένων. Μυστήρια δὲ λέγω τὰ παρὰ πάντων ὁρῶμενα μὲν μὴ καταλαβανόμενα δὲ καινοὺς γὰρ παρὰ τοῦ καινοποιοῦ Πνεύματος κτᾶται ὀφθαλμούς, ὧτα δὲ ὡσαύτως καινά, καὶ τοῦ λοιποῦ οὐχ ὡς ἀνθρώπος βλέπει τὰ αἰσθητὰ αἰσθητῶς, ἀλλ' ὡς ὑπὲρ ἀνθρώπον γελῶν, τὰ αἰσθητὰ πνευματικῶς καθορᾷ καὶ ὡς εἰκόνας τῶν ἀοράτων, καὶ τὰς ἐν τοῖσι μορφᾶς ὡς ἀμόρφους καὶ ἀνειδέ-

ους. Ἀκούει δὲ οὐχ, ὡς ἂν τις εἶπῃ, ἀνθρώπου φωνῆς ἢ φωνῶν, ἀλλὰ μόνου τοῦ ζῶντος Λόγου, ὅταν διὰ τῆς τοῦ ἀνθρώπου φωνῆς προέλθοι. Τοῦτον γὰρ καὶ μόνον, ὡς γνώριμον ...διὰ τῆς ἀκοῆς εἰσδέχεται ἡ ψυχὴ καὶ τὴν εἴσοδον τούτῳ παραχωρεῖ...» (SC 212—214).

Ἔνοικεῖ ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν. Δὲν ἀναμένομεν τὴν Βασιλείαν, «ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ἡμῶν ἐστιν». Ἐνῶ εἴμεθα μακρὰν ὁλων, εἴμεθα ἐνωμένοι μὲ ὅλους. «Μοναχὸς ἐστὶν ὁ ἕνα ἑαυτὸν μετὰ πάντων ἡγούμενος, διὰ τὸ ἐν ἐκάστῳ ἑαυτὸν ἀπαραιέπτως δοκεῖν ὁρᾶν». (Φιλόζ. Α' 187). Οἱ κεκοιμημένοι, ἡ Οἰκουμένη ἅπασα, εἶναι ἀντικείμενον τῆς προσευχῆς τοῦ μοναχοῦ. Εἰκονίζει τὰ Χερουβίμ, διατελεῖ ἐν διαρκεί μνήμῃ τοῦ Σταυροῦ, τοῦ τάφου, τῆς Ἀναστάσεως, τῆς Δευτέρας Παρουσίας τοῦ Κυρίου καὶ προσφέρει εἰς τὸν Θεὸν τὰ Ἰδικὰ Του κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα. Καὶ ἡ καθημερινὴ λατρεία σώζει τὴν ἀνθρωπότητα καὶ μεταβάλλει τὸν ροῦν τῆς Ἱστορίας. Ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βαρσανουφίου, ὅτι εἰς τὴν ἐποχὴν του τρεῖς ἀνθρώποι Ἰωάννης ἐν Ρώμῃ, Ἡλίας ἐν Κορίνθῳ, καὶ τις ἄλλος (ὁ ἴδιος) ἐν Παλαιστίνῃ ἔσωσαν τὸν κόσμον ἐκ τῆς καταστροφῆς.

Εἶναι παρήγορον τὸ γεγονός ὅτι καὶ σήμερα ἐδῶ εἰς τοὺς βράχους τοῦ Ἄθωνος ὑπάρχουν ἅγιοι, οἱ ὁποῖοι ποτίζουν μὲ τὰ δάκρυά των τὴν ἡγιασμένην αὐτὴν γῆν καὶ δέονται ἀκατάπαυστα εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὴν παράτασιν τοῦ ἐλέους Του, τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ ὑψηλότερα βαθμὶς τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Ἡ ἀπόλεια τῶν ἄλλων εἶναι πόνος μέγας τοῦ μοναχοῦ. «Εἰ μὲν ἀφρεῖς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν, ἄφες» εἰ δὲ μὴ, ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς Βίβλου σου, ἧς ἔγραψας». (Ἐξοδ. 32, 32). Εἰς τὴν ἀγάπην συμβαίνει ἡ τελεία περιφρόνησις τῆς ζωῆς χάριν τῶν ἄλλων. «Καὶ οἱ Ἀπόστολοι, ἀντὶ τοῦ πόθου τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων ἐδέξαντο θάνατον ἐν παντοίοις τρόποις». (ἀββᾶς Ἰσαάκ, σελ. 307). Αὐτὸς ὁ Κύριος καὶ Θεὸς «οὕτως ἡγάπησε τὸν κόσμον, ὥστε τὸν μονογενῆ ἑαυτοῦ υἱὸν ἔδωκε εἰς θάνατον ὑπὲρ αὐτοῦ». «Οὐχ ὅτι οὐκ ἠδύνατο ἐν ἄλλῳ τρέψῃ λυτρώσασθαι ἡ-

μᾶς, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἑαυτοῦ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἐν τούτῳ προσήγγισεν ἡμᾶς πρὸς ἑαυτόν. Καὶ εἰ εἶχε τιμώτερον αὐτοῦ, ἔδωκεν ἂν ἡμῖν, ὅπως ἐν αὐτῷ εὐρέθη αὐτῷ τὸ γένος ἡμῶν. Καὶ διὰ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ τὴν πολλήν, οὐκ εὐδόκησε τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν διάσασθαι, κἂν δυνατὸς ἦ ποιήσειαι, ἀλλὰ τῇ ἀγάπῃ τοῦ φρονήματος ἡμῶν πλησιάσαι αὐτῷ. Καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς ὑπήκουσε τῷ πατρὶ αὐτοῦ, διὰ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ τὴν πρὸς ἡμᾶς, τοῦ δέξασθαι καθ' ἑαυτοῦ τὴν ὕβριν καὶ τὴν λύπην ἐν χαρᾷ... Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Κύριος ἐν τῇ νυκτὶ ἣ παρεδίδοτο· τοῦτο τὸ σῶμά μου τὸ ὑπέροχον καὶ ἁγιόν μου διδόμενον εἰς ζωὴν, καὶ τοῦτο τὸ αἷμά μου τὸ ὑπερόπλον ἐκχυνόμενον εἰς ἄφραστον ἁμαρτιῶν». (Ἀββ. Ἰσαάκ, σελ. 307—308).

Ἡ πρὸς τοὺς πάντας ἀγάπη «ἀφομοιοῖ» τὸν ἄνθρωπον μὲ τὸν Θεόν. Καὶ τοῦτο τὸ σημεῖον ζητοῦσιν ἑαυτοῖς οἱ ἅγιοι ἀφομοιωθῆναι τῷ Θεῷ, ἐν τῷ τελεῖσι ωθηναί τῷ πύθω του πλησίον». Προκρίνει πάντοτε τὴν ὠφέλειαν τοῦ πλησίον. Ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων ἔλεγεν: «ἤθελον εὐρεῖν λωβόν, καὶ λαβεῖν τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸ ἐμόν». Πολλοὶ παρέδωκαν τὰ σώματά των εἰς θάνατον χάριν τοῦ πλησίον. Ἀποκτάται ἡ ἀγάπη μὲ τὴν τελείαν καταφρόνησιν τοῦ κόσμου. Ὅταν ἕνας ἀποκτήσῃ τὴν ἀγάπην, αὐτὸν τὸν Χριστὸν ἐνδύεται. «Ἀνάγκη δὲ τὸν κτησάμενον τὸν Θεόν, μὴ πεισθῆναι κτήσασθαι μετ' αὐτοῦ τι, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα ἑαυτοῦ ἀποδύσασθαι». Ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ἔγραφε πρὸς τοὺς Ρωμαίους: «ἄφετέ με θηριῶν εἶναι βοράν, δι' ὧν ἔστιν Θεοῦ ἐπιτυχεῖν. σίτός εἰμι Θεοῦ καὶ δι' ὀδόντων θηριῶν ἀλήθωμα, ἵνα καθαρὸς ἄρτος εὐρεθῶ τοῦ Χριστοῦ... πῦρ καὶ σταυρὸς θηριῶν ἐν συστάσει, ἀνατομαί, διαιρέσεις, σκορπισμοὶ ὀστέων, συγκοπή μελῶν, ἀλεσοὶ ὅλου τοῦ σώματος κακαὶ κολάσεις τοῦ διαβόλου ἐπ' ἐμὲ ἐρχέσθωσαν, μόνον ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω... ἐκεῖ παραγενόμενος ἄνθρωπος ἔσομαι... ὁ ἐμὸς ἔρωσ ἐσταύρωται, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοὶ πῦρ φιλόβλου ὕδωρ δὲ ζῶν καὶ λαλοῦν ἐν ἐμοί, ἔσωθεν μοι λέγον δεῦρο πρὸς τὸν πατέρα. οὐκ ἦδομαι τροφῇ φθορᾶς, οὐδὲ ἠδοναῖς τοῦ βίου τούτου. ἄρτον Θεοῦ θέλω, ὃ ἐστιν σὰρξ Ἰη-

σοῦ Χριστοῦ... καὶ πόμα θέλω τὸ αἷμα αὐτοῦ, ὃ ἐστιν ἀγάπη ἄφθαρτος... οὐκέτι θέλω κατὰ ἄνθρώπους ζῆν». (ΒΕΠ. 2,275 - 176). Ὁ μαρτυρικός θάνατος εἶναι ἡ σφραγὶς τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης.

ἰ.δ.σ.

“Ἐνα Ἅγιον Ὅρος μὲ ἡγιασμένους Μοναχοὺς, (αἴης τῶν ἀγγέλων παραναύοντας αὐλλας)», πρῶτους εἰς τὴν προσευχὴν, φωτεινοὺς εἰς τὴν ψυχὴν, εἰς τὸν λόγον, εἰς τὴν πράξιν, πλήρεις ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ μὲ πρόσθετον ἐπίκτητον στοιχείον, μίαν ἀνωτέραν παιδείαν θεολογικοῦ, φιλοσοφικοῦ καὶ γραμματιολογικοῦ ἐπιπέδου, εἶναι ἀνυπολόγιστος δύναμις τῆς Ὁρθοδοξίας. Καὶ γίνεται «ἐστία παντὸς καλοῦ, ἐνδιαίτημα τῶν ἀρετῶν, τῶν ἐπουρανίων ἀντίπρος καὶ ἀχειροποίητος σκηνή...».

Ἐῖθε ὁ Κύριος, ταῖς προσεβείαις τῆς Προσιτάτιδος τοῦ Ἁγ. Ὁρους Ὑπεραγίας Θεοτόκου, νὰ ἀναδείξῃ κήρυκας τῆς ἐρχομένης Βασιλείας Του τὰ ἀρηνοῖκομα τέκνα του, «ἐξαγγέλοντα τὰς ἀρετὰς τοῦ ἐκ σκότους ἡμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς». Ἄλλωστε, κατὰ τὸν δοῖον Νικητῆν τὸν Σιγητάτον, «τὸ ἔργον τῆς ἐξ ἀνθρώπων φυγῆς, δι' ἄκρας ἀσκήσεως, καὶ τὸ πέρας τῆς εἰς ἐρημίαν διατριβῆς» αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι.

ΕΛΕΥΤΑΙΩΣ Η ΙΕΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΣ τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἀπέστειλε τὸ κατωτέρω μήνυμα πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων, δι' οὗ ἐκφράζει τὴν βαθεῖαν ἀνησυχίαν αὐτῆς διὰ τὴν ἀπόπειραν ἀπαλείψεως ἐκ τῆς προμετωπίδος τοῦ Ἑλληνικοῦ

Συντάγματος τῆς καθιερωμένης ὁμολογίας, «εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος», ὡς καὶ τοῦ παραδοσιακοῦ τύπου τῆς Παιδείας ὡς Ἑλληνοχριστιανικῆς.

Οὕτω τὸ Ἅγιον Ὄρος ἤνωσε τὴν φωνὴν του

μέ τὴν φωνὴν πολλῶν καὶ ἀξιολόγων παραγόντων τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς ζωῆς τοῦ Ἔθνους καὶ ἐσήμανεν ὄχι μόνον τοὺς ἐθνικοὺς κινδύνους τοῦ συνεπάγεται ἢ ἀλλοτριώσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπεσήμεν τὴν ἀπειρον δωρεὰν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ Ἔθνος ἡμῶν, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν γνώσιν τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Ἐνώνομεν καὶ ἡμεῖς τὴν φωνὴν μας πρὸς τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἁγιορειτικοῦ μηνύματος καὶ ἐπεκτείνουμεθα μέ τὴν εὐχὴν ὅπως, ὄχι μόνον παραμείνουν ὡς ἔχουν τὰ ἐπίμαχα σημεῖα ἐν τῷ Συντάγματι ἀλλὰ καὶ νὰ καταστοῦν οὐσιωδῶς ρυθμιστικὰ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Ἔθνους.

ΦΩΝΗ Εἰς ἈΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

ΙΕΡΑ Κοινότης τῶν εἴκοσι Βυζαντινῶν Μοναστηρίων τοῦ Ἁγίου Ὁρους συνεκλονίσθη μετὰ τῆς καθολικῆς συνειδήσεως τοῦ Ὁρθοδόξου λαοῦ μας ἐπὶ τῇ εἰ-

σηγήσει ἀπαλείψεως ἐκ τοῦ ὑπὸ ἀναθεώρησιν συντάγματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλλάδος τῆς καθιερωμένης ὡς εἰδοποιοῦ φράσεως «εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος», ὡς καὶ τοῦ συγκρομένου ἄρθρου περὶ προσανατολισμοῦ τῆς παιδείας ὡς ἑλληνοχριστιανικῆς. Χωρὶς πάσης ἀμφιβολίας, ἡ ἀλλοτρία εἰς τὰς μακροαίονας παραδόσεις τοῦ ἁγίου Ἐθνους ἡμῶν καὶ τοῦτ' αὐτὸ θεομάχος εἰσήγησις αὐτῆ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐγένετο ὑπὸ πεφωτισμένης ἑλληνορθοδόξου συνειδήσεως, φερούσης ἐν ἑαυτῇ τοὺς πνευματικοὺς θησαυροὺς, τὰς ἀποτεταμιευμένας ζωοποιοῦς παραδόσεις τοῦ φιλοθέου Ἑλληνικοῦ Γένους ἡμῶν. Ἄλλως δὲν δύναται νὰ ἐρμηνευθῇ ἡ πρὸς βαρβαρικὴν παλινδρομήσιν ἀγούσα εἰσήγησις, εἰς σκοταδισμόν, ἀγνωστικισμόν καὶ ἀφευκτον μηδενισμόν.

Διὸ καὶ μετ' ἀφάτου χαρᾶς παρηκολούθησεν ὁ ἁγιορειτικὸς κόσμος τὴν ὑγιᾶ καὶ πολιτισμένην ἀντίδρασιν τοῦ εὐσεβοῦς ἑλληνικοῦ λαοῦ εἰς τὰ δηλητηριώδη σπέρματα, ἅτινα «ἄνθρωπος ἐχθρὸς» ἔρριπεν εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ θεοσεβοῦς ἡμῶν Ἐθνους, καὶ μεθ' ἱκανοποιήσεως ἐπληροφορήθη, ὅτι τὰ ἀρμόδια κοινοβουλευτικὰ ὄργανα ἀπεδέχθησαν μετ' ἰσχυρῶν ἐπιχειρημάτων, ὅπως τὰ δύο ταῦτα ἐπίμαχα θέματα συμπεριληφθοῦν ἀναλλοιώτως ὡς ἀκριβῶς εἶχον διατυπωθῆ εἰς τὰ ἀπὸ τῆς παλιγγενεσίας τοῦ Ἐθνους συντάγματα.

Ἐξ ἀφορομῆς δὲ τῆς ἀποπειρας αὐτῆς πρὸς ἀπεμπόλησιν τῶν ἀνεκτιμήτων θησαυρῶν τοῦ Ἐθνους, ἡ **Ι. Κοινότης** τοῦ Ἁγίου Ὁρους θεωρεῖ ἀπαραίτητον νὰ τονίσῃ, ὅτι τὸ δόγμα τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ Ἀδιαιρέτου Τριάδος, ὅπερ ἀνοθεύτως συντηρεῖ ἢ ἐκτεινομένη εἰς ὀλόκληρον τὸν ἑλληνισμόν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀποτελεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ ἐθνογενοῦς καὶ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἐθνους καὶ τὸ ὑπόδειγμα πρὸς μίμησιν τῆς ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀληθείᾳ ἐνότητός του, ὅπερ ἀντικατοπτρίζεται φεγγοβολοῦν εἰς τὸν ἑλληνικὸν χῶρον, ὡς κοινωνία ἀγάπης. Ἡ δὲ ἀ-

ναγραφή του εἰς τὴν προμετωπίδα τῶν ἐπὶ ἓνα καὶ ἡμισυν αἰῶνα συνταγμάτων του, δὲν νομίζομεν ὅτι ἀπετέλει ἀπλὴν ἐθιμικὴν ἐπανάληψιν, ἀλλὰ ἐκπόμενον πίστεως ἐξ αὐτῆς τῆς ψυχῆς τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ὑπερ πάν ἄλλο διαφυλάσσοντος ἐν ἀπλότητι καρδίας ὅλην τὴν εὐγένειαν καὶ τὸ κάλλος τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀγιοτάτης Πίστεώς του, ἣν ἐβίου ὡς τὴν μεγαλυτέραν ἐδεργεσίαν τῆς Ἀγίας Τριάδος πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος.

Καὶ πράγματι. ἔαν ὁ ἑλληνισμὸς ἐπεβίωσεν ἐνδόξως, ἐφήπλωσεν ἐφ, ὅλου τοῦ γνωστοῦ κόσμου τὸν ἑλληνοχριστιανικὸν πολιτισμὸν καὶ ἔαν διεσώθη ἀπὸ τὰς καταλυτικὰς ἱστορικὰς περιπετείας του, τοῦτο ὀφείλει εἰς τὴν ἀγίαν πίστιν του, ἐξ ἧς ἦντλει καὶ κρατερίαν καὶ δυνάμεις καὶ ἔρωτα πρὸς τὴν καταλαμπομένην ὑπὸ τῆς πανταϊτίας καὶ παντουργοῦ Ἀγίας καὶ Ὑπερουσίου Τριάδος ἑλληνοχριστιανικὴν κοινωσίαν, ὅπως καταδεικνύεται ἀπὸ τὰ βυζαντινὰ κείμενα, ἀπὸ τὴν φιλολογίαν τῆς περιόδου τῆς τουρκοκρατίας καὶ ἀπὸ τὰ ἀφθαρτα γραπτὰ μνημεῖα τῶν ἀπελευθερωτικῶν ἀγώνων, ἀπὸ τοῦ Ἀγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, τοῦ Ἀγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, μέχρι τοῦ Μακρυγιάννη, τοῦ Παπουλάκου καὶ ἕως τῶν ἡμερῶν μας.

Συμφυῆς καὶ ἀδιασπᾶστος ἠνωμένη μετὰ τὸ δόγμα τῆς Ἀγίας Τριάδος εἶναι καὶ ἡ ἑλληνοχριστιανικὴ παιδεία, περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς συνθέσεως τῆς ὁποίας πολλὰ κατὰ καιροὺς ἔχουσι γραφῆ. Ἐν τούτοις μία ὀρθὴ κατανομὴ ἀναλογιῶν ἑλληνικῶν στοιχείων, ὅσον ἐπιτρέπει ἡ φύσις των, δύναται νὰ συγκροτήσῃ ἐν θαυμάσιον ἀνθρώπινον ὄν, συνιστάμενον ἐκ τῶν κυριωτέρων θεανθρωπίνων στοιχείων, ἀληθῶς ἀγαλμα πάγκαλον, ἓνα «ἐπόπτην τῆς αἰσθητῆς καὶ μύστην τῆς νοουμένης κτίσεως». Καὶ τὸν θεανθρώπινον αὐτὸν τύπον ἔχει παρουσιάσει εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς τὸ Ὁρθόδοξον γένος, καὶ

ἡ ἐλπίς τῆς ἐπιβιώσεώς του, ἐν μέσῳ τῆς παγκοσμίου κρίσεως, εἰς αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν θεανθρώπινον τύπον στηρίζεται. Εἶναι νόμος διήκων δι' ὅλης τῆς ἱστορίας νὰ νικᾷ παρὰ πάσας τὰς ἐναντιότητας τὸ πνεῦμα. Καὶ τὸ «πνεῦμα ἐστὶ τὸ ζωοποιοῦν».

Διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους θεωροῦμεν καταστροφικὴν ὀπισθοδρόμῃσιν πᾶσαν ἰδέαν ἀπομακρύνσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τὸν Ὁρθόδοξον χριστιανισμὸν. Μόνος ὁ ἑλληνισμὸς, εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν τῶν διασταυρουμένων ἰδεολογικῶν ρευμάτων, ἔαν δὲν καταποντισθῆ, ἀσφαλῶς θὰ ἐξασθενήσῃ μέχρι σημείου νὰ ἀποτελῆ καὶ οὗτος ἐν διαλεκτικὸν στοιχεῖον εἰς τὸ βαυλωνιακὸν οἰκοδόμημα ὅπερ τείνει νὰ ἀνεγείρῃ ὁ σύγχρονος μηδενισμὸς. Διότι δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ὅτι, μεθ' ὅλης τῆς ὑπεροχῆς του, εἰς τὴν δομὴν του εἶναι παραπιστικός. Μόνον ἡ Ὁρθοδοξία τὸν ἀπεκόλλησε ἀπὸ τὴν πάσης μορφῆς εἰδωλολατρείαν του καὶ τὸν κατέστησε βιώσιμον πολιτιστικῶς. Διὰ τοῦτο τὰ πεπτρωμένα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶναι συνδεδεμένα μετὰ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἢ ἀλλοτριώσις ἀπὸ τῆς ὁποίας θὰ ὀδηγήσῃ μετὰ μαθηματικὴν ἀκρίβειαν εἰς τὸν ἀποχρωματισμὸν τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς συνειδήσεως καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὸν ἀφανισμὸν οὐχί, βεβαίως, τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀλλὰ τοῦ ἑλληνισμοῦ. «Ἐὰν δὲ τὸ ἄλλας μωρανθῆ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων» (Ματθ. ε', 13). Μίαν δὲ μερικὴν «καταπάτησιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων» ἀποτελεῖ ἡ σημερινὴ περιπέτεια τοῦ Ἑθνους.

Ἐχοντες τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων, αἰρομένη εἰς τὸ ὕψος τῆς ἱστορικῆς της ἀποστολῆς, οὐδέποτε θὰ στέρξῃ εἰς τὴν ἐκτόπισιν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ Ἑθνους καὶ εἰς τὴν εἰσοδὸν του ἐντὸς τοῦ μηδενιστικοῦ χάους τῆς ἀθείας, διατελοῦμεν μετὰ πολλῶν εὐχῶν.

ΕΚΑΤΟΝΤΑΣ ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΞΙΜΟΥ ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

ΟΛΙΣ ΑΚΟΥΣΗΣ τὴν Ἁγίαν Γραφὴν νὰ λέγῃ, «ὅτι σὺ ἀποδώσεις ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ», μὴ νομίσης ὅτι ὁ Θεὸς ἀνταποδίδει εἰς τὰ ἔργα ἐκεῖνα ποὺ δὲν εἶναι ἀληθινὰ, ἂν καὶ δυνατὸν νὰ φαίνωνται καλά, ἀλλὰ εἰς ἐκεῖνα ποὺ

γίνονται μὲ ὀρθὸν σκοπὸν. Ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ δὲν βλέπει εἰς ἐκεῖνα ποὺ κάμνει κανεῖς, ἀλλὰ εἰς τὸν σκοπὸν τὸν ἀληθινόν.

λη'. Ὁ δαίμων τῆς ὑπερηφανίας ἔχει διπλὴν πονηρίαν. Ἡ πείθει τὸν Μοναχὸν νὰ πιστεύει ὅτι ὅ,τι καλὸν κάνει ὀφείλεται εἰς τὴν δυνάμιν του καὶ ὄχι εἰς τὸν Θεὸν ποὺ χορηγεῖ τὴν ἰκανότητα καὶ βοηθεῖ εἰς τὰ καλά ἢ ἔαν δὲν ἐπιτύχῃ αὐτό, ποὺ ὑποβάλλει νὰ ἐξουθενῶν τοὺς ἀτελεστέρους Μοναχοὺς. Ἄλλ' ἀγνοεῖ καὶ αὐτὸς ὅτι, μὲ τὰς σκέψεις αὐτὰς πείθεται ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὥστε νὰ ἀρνήται τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Διότι ἔαν ἐξουθενεῖ ἐκεῖνους τοὺς Μοναχοὺς, ποὺ δὲν ἠμπόρουν νὰ φθάσουν αὐτὸν εἰς τὰ ἀτλήματα, εἶναι πρόδηλον ὅτι πιστεύει, πῶς μὲ τὴν δυνάμιν του τὰ κατάρθωσε, πράγμα ἀδύνατον, ἀφοῦ ὁ Κύριος εἶπεν· «χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν». Εἶναι δεδομένον ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ἀδυναμία, κινουμένη πρὸς τὸ ἀγαθόν, ἀδύνατον νὰ τὸ πραγματώσῃ χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

λθ'. Ἐκεῖνος ποὺ ἔλαβε αἴσθησιν τῆς ἀδυναμίας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, αὐτὸς ἀπέκτησε πείραν τῆς θείας δυνάμεως. Καὶ αὐτὸς γνωρίζων, ὅτι, ὅσα κατάρθωσε καὶ ὅσα ἀγωνίζεται νὰ ἐπιτύχῃ, τὰ ὀφείλει εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, δὲν ἐξουθενῶν ποτὲ κανένα ἄνθρωπον. Διότι γνωρίζει, ὅτι ὅπως ὁ Θεὸς ἐβοήθησεν αὐτὸν νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ πολλὰ τυραννικὰ πάθη, ἔτσι εἶναι δυνατὸς ὅταν θέλῃ νὰ βοηθήσῃ ὄλους, μάλιστα αὐτοῦς ποὺ ἀγωνίζονται διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Ἄν καὶ ὁ Θεός, κατὰ τὴν πρόνοιαν του ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων, δὲν λυτρῶναι ἀπὸ τὰ πάθη ἀθρώως, ἀλλὰ σταδιακῶς ἕκαστον ποὺ θέλει θεραπεύει ὡς ἰατρὸς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος.

μ. Ὅταν τὰ πάθη δὲν ἐνεργοῦν τὸ ἰδιώμα

των, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀπουσίας τῶν ἐρεθιζόντων αἰτίων ἢ διότι οἱ δαίμονες ἀπὸ πανουργίαν δὲν πειράζουν τὸν ἄνθρωπον, τότε ἔρχεται ἡ ὑπερηφάνεια, ὅτι τάχα ἐθεραπεύθη ἀπὸ τὰ πάθη.

μα'. Κάθε σχεδὸν ἁμαρτία ποὺ κάνει ὁ ἄνθρωπος ἀποβλέπει εἰς τὴν ἡδονὴν του, γι' αὐτὰ καὶ ἀναιρεῖται μὲ κακοπάθειαν καὶ λύπην, ποὺ προκαλοῦνται δι' ἐκουσίου μετανοίας ἢ ἐπέρχονται ἀκουσίας ἐκ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, πρὸς θεραπείαν τῆς ψυχῆς. Καὶ ἔτσι ἐφαρμόζεται τὸ Ἀποστολικόν· «εἰ γὰρ ἑαυτοὺς ἐκρίνομεν οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· κρινόμενοι δὲ ὑπὸ Κυρίου παιδεύομεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν». (Α' Κορ. ια', 32).

μβ'. Ὅταν σοῦ ἔλθῃ ἀπροσδόκητος πειρασμός μὴ θεωρήσῃς ἐκεῖνον αἴτιον, διὰ τοῦ ὁποῦ ἦλθεν, ἀλλὰ ἐρεύνησε τὸ διατὶ τὸν ἐπέτρεψεν ὁ Θεός καὶ θὰ ἀνακαλύψῃς ὅτι σοῦ ἔπρεπε πρὸς διόρθωσίν σου. Ὅπως δὴ ποτε, εἴτε δι' ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου εἴτε δι' ἄλλου, θὰ ἔπινες τὸ πικρὸν ποτήριον, ποὺ σοῦ στέλλει ὁ Θεός.

μγ'. Ἐὰν εἶσαι κακὸς τροπὸς μὴ ἀρνεῖσαι να κακοπαθῆς μὲ σκοπὸν νὰ ταπεινωθῆς γιὰ νὰ κάμνῃς ἕμετον τῆς ὑπερηφανίας σου.

μδ'. Οἱ πειρασμοὶ ποὺ ἔρχονται προκαλοῦν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἡδονάς, λύπαις ἢ ὀδύνας σωματικὰς. Ὁ Θεός, ὡς ἰατρὸς τῶν ψυχῶν ἀναλόγως μὲ τὰ αἰτία τῶν παθῶν ποὺ εὐρίσκονται στὴν ψυχὴν, δίδει μὲ τὴν σοφίαν του τὸ κατάλληλον φάρμακον.

με'. Οἱ στελλόμενοι στοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸν Θεὸν πειρασμοὶ, ἔχουν σκοπὸν ἄλλοι νὰ ἀναίρεσουν προγενοτέρας ἁμαρτίας, ἄλλοι νὰ ἀνακόψουν ἤδη ἐνεργουμένης καὶ ἄλλοι νὰ προλάβουν μελλοντικὰς, πλὴν ἐκείνων τῶν πειρασμῶν, ποὺ στέλλονται πρὸς δοκιμὴν, ὡς συνέβη μὲ τὸν Ἰάδ.

μς'. Ὁ μὲν φρόνιμος, ἀναλογιζόμενος τὴν θεραπείαν ποὺ ἐνεργοῦν οἱ πειρασμοὶ ποὺ στέλλει ὁ Θεός, ὑπομένει εὐχαρίστως τὰς συμφορὰς ποὺ τοῦ ἔρχονται, πιστεύων ὅτι αὐτὸς καὶ μόνον εἶναι αἴτιος ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας του καὶ κανεῖς ἄλλος. Ὁ δὲ ἄφρων, ἀγνοῶν τὴν σοφωτάτην πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, ὅταν παιδαγωγῆται διὰ τὰς ἁμαρτίας του, θεωρεῖ ὡς αἰτίους τῶν ὅσων πάσχει τὸν Θεὸν ἢ τοὺς ἀνθρώπους.

Ἐπὶ τῶν ὀριζόμενων μέσων ἀσκητικῶν τὰ ὀ-

ποία σταματούν την ενέργειαν τῶν παθῶν καὶ δὲν ἐπιτρέπουν τὴν αὐξησίν των. Καὶ εἶναι ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἐλαττώνουν τὴν ἐνέργειαν τῶν παθῶν καὶ ἐπιφέρουν μείωσιν, ὅπως ἡ νηστεία, ὁ κόπος καὶ ἡ ἀγρυπνία δὲν ἀφήνουν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ αὐξηθῇ. Ἡ ἀναχώρησις ὁμως ἀπὸ τὸν κόσμον, ἡ πνευματικὴ θεωρία, ἡ προσευχὴ καὶ ὁ ἔρωσ πρὸς τὸν Θεόν, ἐλαττώνουν τὴν ἐπιθυμίαν καὶ ὀδηγοῦν εἰς ἀφανισμόν τῆς. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μετ' τὸν θυμὸν. Ἡ μακροθυμία, ἡ ἀμνησικακία καὶ ἡ προσότης, τὸν σταματοῦν καὶ δὲν τὸν ἀφήνουν νὰ αὐξηθῇ. Ἡ δὲ ἀγάπη, ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία τὸν μειώνουν.

μη'. Ἐκείνου τοῦ ὁποῖο ὁ νοῦς εὐρίσκεται πάντοτε εἰς τὸν Θεόν, αὐτοῦ τὸ ἐπιθυμητικὸν τῆς ψυχῆς μετεστράφη εἰς τὸν θείον ἔρωτα καὶ τὸ θυμικὸν ὀλόκληρον εἰς τὴν θείαν ἀγάπην. Διότι ὁ νοῦς, διὰ τῆς πολυχρονίου ἐνεργείας του ἀπὸ τὴν θείαν, ἔλλαμψιν, γενόμενος ὅλος φωτόμορφος, ἀφοῦ προηγουμένης ἐκυριάρχησεν ἐπὶ τοῦ παθητικοῦ μέρους, κατόπιν τὸ ἔστρεψεν, ὡς ἐλέχθη, πρὸς τὸν θείον ἔρωτα καὶ εἰς ἀκατάπαυστην καὶ ὑπέρλογον ἀγάπην καὶ οὕτω μετέφερε τὸ παθητικὸν μετ' ὅλην τὴν δυνάμιν του ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τὸν Θεόν.

μβ'. Ἐκείνου, ποῦ δὲν φθοεῖ, οὔτε ὀργίζεται, οὔτε μνησικακεῖ, εἰς αὐτὸν ποῦ τὸν ἐλύπησεν, δὲν σημαίνει ὅτι ἔχει καὶ ἀγάπην πρὸς αὐτόν. Δύναται κανεὶς καὶ χωρὶς νὰ ἀγαπᾷ, νὰ μὴ ἀνταποδώσῃ κακὸν ἀντὶ κακοῦ, συμφωνῶς μετ' τὴν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ δὲν ἡμπορεῖ πάντως νὰ ἀποδώσῃ, χωρὶς νὰ ἐκβίασῃ τὴν καρδίαν του, καλὸν ἀντὶ κακοῦ. Τὸ νὰ κἀνὴ κανεὶς καλὸν στοῦς μισοῦντας αὐτὸν μέσα ἀπὸ τὴν καρδίαν του, αὐτὸ εἶναι καρπὸς τῆς πνευματικῆς καὶ τελείας ἀγάπης.

ν'. Ἐκείνου ποῦ δὲν ἀγαπᾷ κάποιον, δὲν σημαίνει ὅτι ἀπαραιτήτως τὸν μισεῖ. Ὅπως πάλιν, ὅστις δὲν μισεῖ δὲν ἔπεται ὅτι ἀγαπᾷ. Εἶναι δυνατὸν νὰ εὐρίσκειται ἐν μέσῳ, δηλαδὴ οὔτε νὰ ἀγαπᾷ οὔτε νὰ μισῇ αὐτόν. Πέντε μόνον τρόποι ὑπάρχουν ποῦ γεννοῦν τὴν ἀγαπητικὴν διάθεσιν, οἱ ὁποῖοι ἀνεφέρθησαν εἰς τὸ ἔνατον κεφάλαιον τῆς ἑκατοντάδος αὐτῆς: ὁ ἐπαινετός, ὁ μέσος καὶ οἱ κατηγορημένοι.

να'. Ὅταν βλέπῃς τὸν νοῦν σου ἀσχαλοῦμενον μετὰ τὰ ὑλικά πράγματα μετ' εὐχαρίστησιν καὶ κινούμενον μέσα εἰς τὰ νοήματά των, τότε γνώριζε, ὅτι ἀγαπᾷς αὐτὰ περισσότερον παρὰ τὸν Θεόν. Διότι εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι «ὄπου γὰρ ἔστιν ὁ θησαυρὸς σου, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ἔσται». (Ματθ. ς' 21).

νβ'. Ὁ νοῦς ποῦ ἐνοῦται μετὰ τὸν Θεόν καὶ παραμένει μετὰ τὴν προσευχὴν καὶ ἀγάπην γίνεται σοφὸς ἀγαθὸς, δυνατός, φιλόνητος, ἐλεήμων, μακρόθυμος καὶ μετὰ ἕνα λόγον, ἀποκτᾷ ὅλα σχεδὸν τὰ θεῖα ἰδιώματα. Ἀπομακρυνόμενος ὁμοίως ὁ νοῦς ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀφοῦ καταστῇ φιληδόνος, γίνεται κτηνώδης ἢ θηριώδης φιλονικῶν μετὰ τοὺς ἀθρώπους χάριν ὑλικῶν πραγμάτων.

γγ'. Ἡ Ἁγία Γραφή ὀνομάζει κόσμον τὰ ὑλικά πράγματα. Καὶ κοσμικοὶ εἶναι αὐτοὶ ποῦ σκέπτονται αὐτὰ καὶ πρὸς τοὺς ὁποῖους ἀπευθυομένη ἡ Γραφή λέγει διὰ νὰ ἐντραποῦν: «μὴ ἀγαπᾷτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ· ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονία τοῦ βίου οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἔστι» καὶ τὰ ἐξῆς. (Α' Ἰωάν. β', 15).

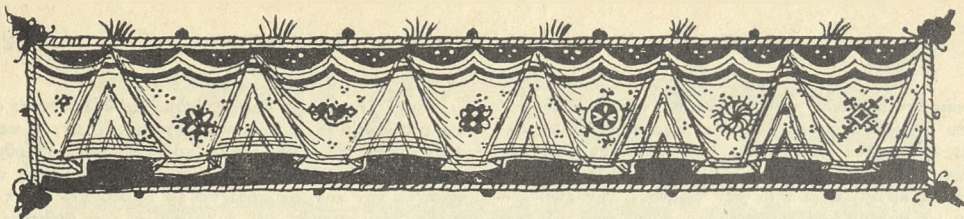
νδ'. Μοναχὸς εἶναι ἐκεῖνος ποῦ ἀπέσπασε τὸν νοῦν του ἀπὸ τὰ ὑλικά πράγματα καὶ παραμένει πλησίον τοῦ Θεοῦ δι' ἐγκρατείας, ἀγάπης, ψαλμῶδης καὶ προσευχῆς.

νε'. Ὁ ἀκολουθῶν τὴν πρακτικὴν ὁδὸν εἶναι νοητὸς κτηνοτρόφος. Διότι τὰ ἠθικά κατορθώματα ἐπέχουν τὴν θέσιν τῶν κτηνῶν. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἰακώβ ἔλεγεν: οἱ δοῦλοι σου εἶναι κτηνοτρόφοι. (Γεν. μς', 34). Ὁ δὲ «γνωστικός» εἶναι ποιμὴν προβάτων. Διότι οἱ ποιμαίνοντες λογισμοὶ ὑπὸ τοῦ νοῦ εἰς τὰ ὄρη τῶν θεωρημάτων, ἐπέχουν θέσιν προβάτων. Δι' αὐτὸ κάθε ποιμὴν προβάτων ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν αἰγυπτίων ὡς βδελύγμα, ἐπειδὴ ὁ θεωρητικὸς ἐναντιοῦται εἰς τὰς διαβολικὰς τέχνας.

νε'. Ὁ μὲν διεφθαρμένος νοῦς, ὅταν τὸ σῶμα ἀπὸ τὰς ὀρμάς του κινήται διὰ τῶν αἰσθήσεων πρὸς σαρκίους ἐπιθυμίας καὶ ἡδονάς, ἀκολουθεῖ καὶ αὐτὸς καὶ συγκατατίθεται εἰς τὰς ἀμαρτωλὰς φαντασίας του. Ὁ δὲ ἐνάρετος νοῦς ἐγκρατεῦσται καὶ συγκατεῖ τὸν ἑαυτὸν του ἀπὸ τὰς ἐμπαθεῖς φαντασίας καὶ ἐπιθυμίας καὶ φροντίζει νὰ σωφρονήσῃ τὰς ἀτάκτους κινήσεις τοῦ σώματος.

νζ'. Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν, κάμνει ἐκείνον ποῦ τὴν ἔχει νὰ καταφρονῇ κάθε πρόσκαιρον ἡδονὴν καὶ κάθε πόνον καὶ λύπην. Καὶ ἄς σὲ πείσουν ὅλοι οἱ ἅγιοι, οἱ ὁποῖοι ὑπέμειναν εὐχαρίστως διὰ τὸν Χριστὸν ὅλας τὰς θλίψεις καὶ τὰ βάσανα.

Ο "ΠΙΝΑΣ," ΤΟΥ ΚΕΡΗΤΟΣ

Β'

ΟΙΑ ΕΙΝΑΙ αυτά τὰ θηρία πού ἐνίκησε; Διότι πολὺ ἐπιθυμῶ νὰ μάθω.

— Πρῶτον μὲν, εἶπε, τὴν Ἄγνοιαν καὶ τὴν Πλάνην. Ἡ δὲν θεωρεῖς αὐτὰ ὡς θηρία;

— Καὶ πολὺ κακὰ μάλιστα, εἶπα ἐγὼ.

— Ὅτερα τὴν Λύπην καὶ τὸν Ὀδυμῶν, τὴν Ὑπερφάνειαν, τὴν Φιλαργυρίαν καὶ τὴν Ἀκρασίαν ὡς καὶ ὅλας τὰς ἄλλας κακίας. Ἐπάνω εἰς ὅλα αὐτὰ κυριαρχεῖ αὐτὸς πλέον καὶ δὲν κυριαρχεῖται ὅπως πρῶτα.

— Ὡ αὐτὴ εἶναι θαυμασία ἐπιτυχία καὶ τελεία νίκη! Ἀλλὰ ἐκεῖνο ἀκόμη πές μου ποῖα δύναμη ἔχει τὸ στεφάνι μὲ τὸ ὅποιον στεφανοῦται ὁ νικητής;

— Εἶναι εὐδαιμονική, ὦ νέε. Αὐτὸς πού θὰ στεφανωθῆ μὲ αὐτὴν τὴν δύναμιν, γίνεται εὐδαίμων καὶ μακάριος καὶ δὲν περιμένει ἀπὸ πουθενά ἄλλου τὴν εὐδαιμονίαν του, παρὰ μόνον ἀπὸ αὐτό.

— Ὡραία ἡ νίκη πού λέγεις. Ὅταν ὅμως στεφανωθῆ, τί κάνει ἢ πού πηγαίνει;

— Τὸν παραλαμβάνουν αἱ Ἄρεται, τὸν ὀδηγοῦν εἰς τὸν τόπον ἀπ' ὅπου ἦλθε καὶ τοῦ δείχνουν αὐτοὺς πού ζοῦν ἐκεῖ μὲ δυστυχίαν καὶ ἀθλιότητα, πῶς ναυαγοῦν στὸν θιον καὶ πλανῶνται καὶ ὡς αἰχμάλωτοι ὑπὸ τῶν νικητῶν ὀδηγοῦνται ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἄλλοι ἀπὸ τὴν Ἀκρασίαν, ἄλλοι ἀπὸ τὴν Ἀλαζονείαν, ἄλλοι ἀπὸ τὴν Φιλαργυρίαν, ἄλλοι ἀπὸ τὴν Κενοδοξίαν καὶ ἄλλοι ἀπὸ ἄλλα πάθη. Ἀπὸ τὰ δεινὰ αὐτὰ δὲν ἔμπορουν νὰ ἀπαλλαγοῦν, ὥστε νὰ ἐλευθερωθοῦν καὶ νὰ ἔλθουν ἐδῶ. Ἀντιθέτως εὐρίσκονται σὲ παραχρῆμα σὲ ὅλη τὴν ζωὴ τους. Καὶ αὐτὸ τὸ παθαίνουν ἐπειδὴ δὲν εὐρίσκουν τὸν δρόμον αὐτόν, ἀφοῦ ἔχουν λησμονήσει τὸ πρόσταγμα τοῦ Δαιμονίου.

— Νομίζω ὅτι σωστὰ ὁμιλεῖς. Ἀλλὰ ἐξακολουθῶ νὰ ἀπορῶ, διὰτὶ αἱ Ἄρεται τοῦ δείχνουν τὸν τόπον ἀπ' ὅπου ἦλθε;

— Διότι ὅσον ἦτο ἐκεῖ, δὲν καταλάβαινε σὲ ποῖα κατάστασιν εὐρίσκειτο. Καὶ ἐπειδὴ ἦπιε τὴν Ἄγνοιαν καὶ τὴν Πλάνην θεωροῦσε τὰ μὴ κακὰ ὡς κακὰ καὶ μὴ ἀγαθὰ ὡς ἀγαθὰ. Γι' αὐτὸ καὶ ἦτο δυστυχῆς ὅπως ὅλοι ὅσοι ἔμμεναν ἐκεῖ. Τώρα δὲ πού ἔμαθε τὴν ἀλήθειαν αὐτὸς ζῆ εὐτυχισμένος καὶ τοὺς ἄλλους βλέπει ὡς δυστυχεῖς.

— Ὅταν λοιπὸν ξαναδῆ τοὺς τόπους αὐτὸς τί κάνει ἢ πού πηγαίνει;

— Ὅπου θελήσει, εἶπε. Παντοῦ εἶναι ἀσφαλῆς ἀπ' ὅπου περῶσει καὶ στὸ μέλλον ζῆ μὲ ἀσφάλειαν. Καὶ τὸν ὑποδέχονται ὅλοι μὲ χαρὰν, ὅπως οἱ ἄρρωστοὶ ὑποδέχονται τὸν ἰατρὸν.

— Τὰς γυναῖκας ἐκεῖνας, τὰς ὁποίας εἶπες ὅτι εἶναι θηρία, δὲν φοβεῖται πλέον μήπως τοῦ κάμουν κανένα κακό;

— Μὰ τὸν Δία, οὐδέποτε πλέον θὰ ἐνοχληθῆ, οὔτε ἀπὸ τὴν Ὀδύνην, οὔτε ἀπὸ τὴν Λύπην, οὔτε ἀπὸ τὴν Ἀκρασίαν, οὔτε ἀπὸ τὴν Πενίαν, οὔτε ἀπὸ τὴν Φιλαργυρίαν ἢ ἀπὸ ὁποιοδήποτε κακό. Κύριος εἶναι ὢλον αὐτῶν καὶ ἀνώτερος ἀπὸ κάθε αἴτιον λύτης, ὁμοιάζων μὲ ἐκείνους πού ἡμερῶνουν τὰ φεῖδια. Διότι τὰ διάφορα θηρία ἐνῶ βλάπτουν μέχρι θανάτου ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς δαμαστὰς τῶν ὅμως δὲν τοὺς βλάπτουν. Ἔτσι καὶ αὐτὸν τίποτε δὲν τὸν λυπεῖ διότι ἔχει τὸ ἀντιφάρμακον.

— Νομίζω, ὅτι αὐτὰ πού λέγεις εἶναι ὀρθά. Ἀλλὰ πές μου ἀκόμη, ποῖοι εἶναι ἐκεῖνοι πού φαίνεται, ὅτι ἔρχονται ἀπὸ τὸ βουνό; Καὶ ἄλλοι μὲν εἶναι στεφανωμένοι καὶ δείχνουν ὅτι εἶναι εὐτυχεῖς, ἄλλοι δὲ ἀστεφάνωτοι καὶ φαίνονται λυπημένοι καὶ ταραγμένοι, ἀλλὰ καὶ μὲ τραυματισμένα τὰ πόδια καὶ τὰ κεφάλια σφρονται ἀπὸ κάποιες γυναῖκες;

— Οἱ μὲν στεφανωμένοι, εἶπε, εἶναι αὐτοὶ πού ἐλυτρώθησαν ὑπὸ τῆς Παιδείας καὶ ἦδη εὐφραίνονται χάρις εἰς αὐτήν. Οἱ δὲ ἀστεφάνωτοι, ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς ἐπιστρέφουν ἀποδοκι-

μασθέντες ὑπὸ τῆς Παιδείας καὶ γι' αὐτὸ εὐ-
ρίσκονται εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Ἄλλοι πάλιν
ἐδειλίασαν ἐκεῖ πού ἀνέβαιναν στὴν Καρτερί-
αν καὶ τώρα ἐπιστρέφοντες πλανῶνται σὲ ἀδι-
έξοδα.

— Καὶ οἱ γυναῖκες πού τοὺς ἀκολουθοῦν, ποι-
ές εἶναι; ἐρώτησα.

— Εἶναι Λύπες, Ὀδύνες, Ἀθυμίες, Ἀδοξί-
ες καὶ Ἄγνοιες, εἶπε.

— Ὅλα τὰ κακὰ λέγεις ὅτι τοὺς ἀκολου-
θοῦν;

— Μὰ τὸν Δία, ὅλα τοὺς ἀκολουθοῦν. Αὐ-
τοί, ὅταν φθάσουν στὸν πρῶτον περιβόλον, πού
εἶναι ἡ Ἡδυπάθεια καὶ ἡ Ἀκρασία, δὲν κατα-
κρίνουν τοὺς ἑαυτούς των, ἀλλ' ἀμέσως κακο-
λογοῦν καὶ τὴν Παιδείαν καὶ ἐκείνους πού ὀ-
δεύουν πρὸς αὐτήν, τοὺς ὁποίους θεωροῦν ἀθλί-
ους καὶ ταλαιπώρους καὶ δυστυχεῖς, γιὰ τὴ
ἄφρησαν τὰς ἡδονὰς καὶ ὅτι ἀπολαμβάνουν
αὐτοὶ καὶ ζοῦν δύστυχα.

— Ποιά θεωροῦν αὐτοὶ ἀγαθὰ;

— Τὴν Ἀσωτίαν καὶ τὴν Ἀκρασίαν μπορεῖ
νὰ πῆ κανεὶς ἐν συντομίᾳ. Διότι τὸ νὰ εὐχαρι-
στοῦνται καὶ νὰ ἀπολαμβάνουν σαρκικά, τὸ θε-
ωροῦν ὡς μέγα ἀγαθόν.

— Ἐκείνες οἱ ἄλλες γυναῖκες πού εἶναι ἐκεῖ
καὶ φαίνονται χαροῦμενες καὶ γελοῦν, ποιές εἶ-
ναι;

— Εἶναι Δοξασαί, εἶπε, αἱ ὁποῖαι ἀφοῦ ὠ-
δήγησαν εἰς τὴν Παιδείαν αὐτοὺς πού εἰσηλ-
θαν πρὸς τὰς Ἀρετάς, ἐπιστρέφουν γιὰ νὰ φέ-
ρουν καὶ ἄλλους καὶ νὰ ἀναγγεῖλουν ὅτι οἱ προ-
ηγούμενοι εἶναι ἤδη εὐδαίμονες.

— Αἱ Δοξασαί, εἶπα, εἰσέρχονται ἀμέσως
εἰς τὰς Ἀρετάς;

— Ὅχι, ἀπήντησε. Διότι δὲν εἶναι πρέπον
αἱ Δοξασαί νὰ πηγαίνουν κατ' εὐθείαν εἰς τὴν
Ἐπιστήμην, ἀλλὰ πρέπει προηγουμένως νὰ πα-
ραδίδουν αὐτοὺς πού συνοδεύουν στὴν Παι-
δείαν. Ὅσοι ὅταν τοὺς παραλάβῃ ἡ Παι-
δεία, αἱ Δοξασαί ἐπιστρέφουν διὰ νὰ ὀδηγή-
σουν καὶ ἄλλους στὴν Παιδεία, ὡς συμβαί-
νει μὲ τὰ πλοῖα, πού ἀφοῦ ξεφορτώσουν τὸ ἐμ-
πόρευμα πάλιν ξαναφορτώνουν.

— Καὶ αὐτὰ μὲν πού λέγεις, εἶπα, νομίζω ὅ-
τι εἶναι ὀρθά. Ἀλλὰ δὲν μᾶς εἶπες, τί προστά-
ζει τὸ Δαιμόνιον εἰς αὐτοὺς πού εἰσέρχονται
εἰς τὸν βίον;

— Τοὺς λέγεις νὰ ἔχουν θάρρος. Γι' αὐτὸ
καὶ σὺ νὰ ἔχετε θάρρος καὶ θὰ σὰς τὰ ἐξη-
γῶ ὅλα.

— Καλὰ εἶπα ἐγὼ καὶ ὁ γέρον ἐδειξε μὲ

τὸ χερί του τὸν πίνακα.

— Βλέπετε, λέγει τὴν γυναῖκα ἐκείνην ἡ ὀ-
ποία φαίνεται ὡς τυφλὴ καὶ στέκεται σὲ στρογ-
γυλὸν λίθον, καὶ ὅπως σὰς εἶπα λέγεται Τύ-
χη;

— Τὴν βλέπωμεν.

— Τὸ Δαιμόνιον προστάζει εἰς τοὺς εἰσερ-
χομένους εἰς τὸν βίον νὰ μὴ πιστεύουν εἰς αὐ-
τήν, νὰ μὴ θεωροῦν ἀσφαλὲς ὅτι καὶ νὰ τοὺς
δώσῃ καὶ οὔτε νὰ τὸ θεωρήσουν δικό τους. Δι-
ότι τίποτε δὲν τὴν ἐμποδίζει νὰ τὰ πάρῃ πάλιν
καὶ νὰ τὰ δώσῃ εἰς ἄλλον. Αὐτὴν τὴν ἐναλλα-
γὴ κάνει πάντοτε. Καὶ γι' αὐτὸν τὸν λόγον τὸ
Δαιμόνιον συμβουλεύει νὰ μὴ δίδῃ κανεὶς ση-
μασία εἰς ὅτι λαμβάνει ἀπὸ τὴν Τύχην, οὔτε
νὰ χαίρεται ὅταν πέρνει δῶρα, οὔτε νὰ λυπῆται
ὅταν τὰ χάνῃ, οὔτε νὰ ἐπαινῇ, οὔτε νὰ κατη-
γορεῖ. Διότι τίποτε δὲν κάνει μὲ σκέψιν, ἀλλὰ
ὅπως τύχῃ, ὡς σὰς εἶπα προηγουμένως. Γι' αὐ-
τὸ καὶ δὲν πρέπει κανεὶς νὰ θαυμάξῃ ὅτι κά-
νει αὐτὴ, οὔτε νὰ γίνεται ἄδικος μὲ τοὺς κα-
κοὺς τραπεζίτας, οἱ ὁποῖοι, ὅταν πέρνουν κα-
ταθέσεις ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους χαίρονται καὶ
θεωροῦν ἰδικά τους τὰ ξένα χρήματα. Ὅταν
ὅμως τοὺς ζητοῦν τὰ κατατεθέντα ἀγανακτοῦν
καὶ πιστεύουν ὅτι ἔπαθαν μεγάλη συμφορὰν,
χωρὶς νὰ θυμοῦνται ὅτι ἔλαβαν τὰ χρήματα διὰ
νὰ ἐπιστρέψουν πάλιν στὸν δικαιοῦχον. Λοιπὸν
δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ κανεὶς ἐμπιστοσύνην στὴν
Τύχην, ἀλλὰ ὅτι δίδει αὐτὴ ἅς τὸ πέρνη ὁ ἀν-
θρώπος καὶ νὰ πηγαίνει ἐκεῖ πού ὅ,τι δίδονται
εἶναι ἀσφαλῆ.

— Τί εἶναι ἐκεῖνο πού εἶναι ἀσφαλές; ἐρώτη-
σα.

— Ἐκεῖνο πού δίδει ἡ Παιδεία, ἐὰν θέβαια
κατορθώσῃ κανεὶς νὰ φθάσῃ εἰς αὐτήν.

— Καὶ τί δίδει ἡ Παιδεία;

— Τὴν ἀληθινὴν γνῶσιν καὶ Ἐπιστήμην ἐκεί-
νων πού πραγματικὰ συμφέρουν στὸν ἄνθρω-
πον, πού εἶναι σταθερὰ καὶ ἀμετάβλητα. Τὸ
Δαιμόνιον ἐπίσης προστάζει τοὺς ἀνθρώπους
νὰ κατευθύνωνται συντόμως πρὸς τὴν Ἐπιστή-
μην. Καὶ ὅταν συναντήσουν τὰς γυναῖκας, δη-
λαδὴ τὴν Ἀκρασίαν καὶ τὴν Ἡδυπάθειαν, νὰ
φροντίσουν τὸ ταχύτερον νὰ ἀπαλλαγῶν ἀπὸ
αὐτὰς καὶ νὰ μὴ δώσουν καμμίαν προσοχὴν εἰς
τοὺς λόγους των. Ὅταν δὲ φθάσουν εἰς τὴν
Ψευδοπαιδείαν, τὸ Δαιμόνιον ἐπιτρέπει νὰ ἐν-
διατρίβουν εἰς αὐτὴν ὀλίγον διάστημα, νὰ πά-
ρουν ἀπ' αὐτὴν ὅ,τι θέλουν ὡσαν ἐφόδιον καὶ
ἕστερα νὰ ἀναχωρήσουν συντόμως πρὸς τὴν
ἀληθινὴν Παιδείαν. Ὅποιος δὲ δὲν κάνει αὐ-

τὰ ἢ κάνειε κάτι διάφορον, ὡς κακὸς καταστρέφεται κακῶς. Καὶ ὁ μὲν μῦθος τοῦ Πίνακος, ὃ Ξένοι, εἶναι αὐτός. Ἐὰν δὲ θέλετε νὰ ἐρωτήσετε κάτι περισσότερον, εὐχαρίστως ἐγὼ νὰ σὰς ἐξηγήσω.

— Καλὰ εἶπες, ἀπήντησα. Ἄλλὰ τί προστάζει τὸ Δαιμόνιον αὐτοὺς νὰ πάρουν ἀπὸ τὴν Ψευδοπαιδείαν;

— Αὐτὰ τὰ ὁποῖα θεωροῦνται χρῆσιμα.

— Ποιά εἶναι λοιπὸν αὐτὰ; ἐρώτησα.

— Τὰ γράμματα, εἶπε, καὶ τὰ ἄλλα μαθήματα, τὰ ὅποια καὶ ὁ Πλάτων θεωρεῖ ὡς χαλινὸν διὰ τοὺς νέους, διὰ τὴν μὴ περισπῶνται στὰ βλαβερά.

— Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐφωδιασθῇ κανεὶς μὲ αὐτὰ, ὅταν ἔχη πρόθεσιν νὰ πορευθῇ πρὸς τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν, ἢ ὄχι;

— Καμμία μὲν ἀνάγκη δὲν ὑπάρχει, εἶπεν, ὅμως εἶναι χρῆσιμα. Εἰς τὸ νὰ γίνῃ κανεὶς καλύτερος, τὰ γράμματα δὲν συντελοῦν σὲ τίποτε.

— Ἐπομένως, λέγεις, ὅτι σὲ τίποτε δὲν χρησιμεύουν τὰ γράμματα προκειμένου νὰ γίνῃ κανεὶς καλύτερος ἄνθρωπος;

— Σὲ τίποτε. Διότι εἶναι δυνατόν καὶ χωρὶς αὐτὰ νὰ γίνῃ κανεὶς καλύτερος. Ὅμως καὶ αὐτὰ δὲν εἶναι ἀχρηστά. Διότι ὅπως ἐννοοῦμε καλύτερα, ὅταν κανεὶς μᾶς ἐξηγῇ κάποιον λόγον, ἔτσι βοηθοῦν καὶ τὰ γράμματα νὰ καταλάβομε μὲ περισσοτέραν σαφήνειαν κάτι, τὸ ὅποιον θὰ ἐννοοῦσαμεν βεβαίως καὶ χωρὶς τὰ γράμματα. Ἐπομένως καὶ ἄνευ αὐτῶν δὲν ὑπάρχει ἐμπόδιον διὰ νὰ βελτιώσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας.

— Ἄλλ' ἐρωτᾷται οἱ πεπαιδευμένοι δὲν ὑπερέχουν εἰς τὸ νὰ γίνουν ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς ἀπαιδεύτους;

— Πῶς δύνανται νὰ ὑπερέχουν ἀφοῦ καὶ αὐτοὶ εἶναι ἀπατημένοι περὶ τοῦ τι εἶναι καλὸν καὶ κακόν, ἀλλὰ μαζὶ μὲ αὐτὸ εἶναι καὶ αἰχμάλωτοι κάθε κακίας; Διότι τίποτε δὲν ἐμποδίζει τὸν γνωρίζοντα γράμματα, ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι μέθυσος, ὅπως ὁ ἀμαθής, ἢ ἀκρατής, φιλάργυρος, ἀδίκος, προδότης καὶ ἄφρων.

— Συμβαίνει νὰ βλέπῃ κανεὶς πολλοὺς τοιοῦτους.

— Πῶς λοιπὸν οἱ γνωρίζοντες γράμματα καὶ χάρις εἰς αὐτὰ ἠμποροῦν νὰ γίνουν τελειότεροι;

— Ἄπὸ αὐτὰ καταφαίνεται ὅτι εἶναι σωστὰ ὅσα λέγεις. Ἄλλὰ διὰ ποῖον λόγον οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν Ψευδοπαιδείαν, φαίνεται ὅτι προσεγγίζουν εἰς τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν;

— Καὶ τί ὠφελεῖ αὐτοὺς, εἶπε, ἀφοῦ ἠμποροῦν κανεὶς νὰ ἰδῇ ἀνθρώπους, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸν πρῶτον περιβόλον, ὅπου δεσπόζουν ὅλα αἱ Κακία νὰ προσεγγίζουν τὸν τρίτον περιβόλον, ὅπου ἡ ἀληθινὴ Παιδεία, καὶ οἱ ὅποιοι προπορεύονται τῶν πεπαιδευμένων; Ὡστε, πῶς ὑπερέχουν; Ἐπομένως ἢ δυσκινητότεροι πρὸς τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν εἶναι ἢ δυσμαθέστεροι ἀπὸ τοὺς ἀγραμμάτους.

— Πῶς συμβαίνει αὐτό; ἐρώτησα.

— Αὐτοὶ τοῦ δευτέρου περιβόλου τῆς Ψευδοπαιδείας, φρονοῦν ὅτι γνωρίζουν ἐκεῖνα ποὺ ἀγνοοῦν. Ἐφ' ὅσον θὰ ἔχουν αὐτὸ τὸ φρόνημα, κατ' ἀνάγκην θὰ παραμένουν στὴν πλάνην των καὶ δὲν θὰ κινούνται πρὸς τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν. Ἄλλωστε, δὲν βλέπετε, ὅτι καὶ αἱ Δοξασαὶ ἀκολουθοῦν καὶ αὐτοὺς, ὅπως καὶ αἱ Κακία, ἀπὸ τὸν πρῶτον περιβόλον; Ὡστε καὶ οἱ πεπαιδευμένοι δὲν διαφέρουν ἀπὸ τοὺς ἀμαθεῖς, δὲν εἶναι καλύτεροι ἀπὸ αὐτοὺς, ἐὰν δὲν τοὺς συναντήσῃ ἡ Μεταμέλεια καὶ ἀναγνωρίσουν, ὅτι δὲν ἔχουν Παιδείαν, ἀλλὰ Ψευδοπαιδείαν, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ὁποίας ἀπατῶνται. Παραμένοντες δὲ ἀμετακίνητοι στὴν πλάνην των οὐδέποτε θὰ λυτρωθοῦν.

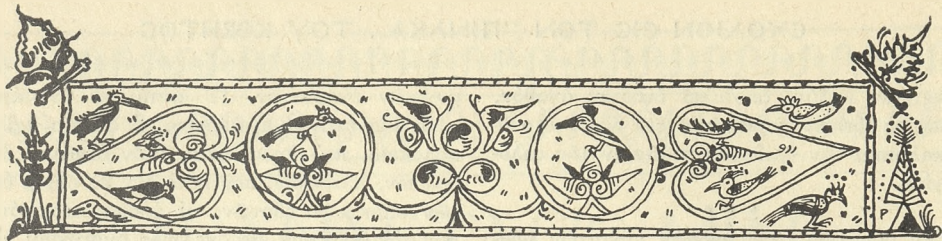
Καὶ σεις, ὦ Ξένοι, εἶπε ὁ γέρον, οὐδέποτε θὰ σωθῆτε διὰ τῆς ἀληθείας, ἐὰν δὲν ἀκολουθήσετε αὐτὴν τὴν διδασκαλίαν καὶ δὲν ἐπιμένετε νὰ μελετᾶτε αὐτὰ ἕως ἔτου στερωθῆτε εἰς τὴν Ἀρετὴν. Αὐτὰ πάντοτε νὰ στοχάζεσθε, τὰ δὲ ὅλα τὰ ἄλλα νὰ τὰ θεωρῆτε ὡς μάταια, ἀλλοιῶς καμμίαν ὠφέλειαν δὲν θὰ ἔχετε ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἀκούσατε τώρα.

— Θὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν συμβουλήν...

ἰ.μ.

Τέλος

ΣΧΟΛΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ «ΠΙΝΑΚΑ», ΤΟΥ ΚΕΒΗΤΟΣ

ΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΕΩΣ εἰς τοὺς Α.Δ. τοῦ «Πίνακος» εἰς μετάρφρασιν τοῦ φιλοσόφου τῆς μετασωκρατικῆς ἐποχῆς Κέβητος, ἀπεβλέψαμεν εἰς τὸ νὰ δώσωμεν τὴν ἑλληνικὴν σκέψιν ἐπὶ τοῦ θέ-

ματος τῆς Παιδείας καὶ κυρίως τὴν ὁμολογίαν ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν τῆς καὶ παραλλήλως τὴν ἀντίληψιν τῶν Πλατωνικῶν, ὡς πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν κόσμον καὶ τὰ διαδοχικὰ στάδια τῆς ἠθικῆς περιπετειᾶς πρὸς ὑφίσταται, ἥτις ἀποδίδεται ὑπὸ τοῦ Κέβητος παραστατικώτατα καὶ παρέχεται οὕτως ἡ εὐκαιρία ἐνὸς συντόμου συγκριτικοῦ σχολιασμοῦ ἐν σκέσει πρὸς τὸν Χριστιανισμόν.

Βεβαίως ἡ κλασικὴ φιλοσοφία, ἀποτελεῖ μίαν προσπάθειαν ἀγωνιώδη διὰ φυσικῆς σκέψεως, καὶ αὐτῆς διεφθαρμένης ἐκ τῆς προπατορικῆς πτώσεως, ὅπως ἐρμηνεύσῃ τὴν κτίσιν, τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν ἐσωτερικὴν τραγωδίαν του καὶ μίαν ἀναζητήσιν τῆς λυτρώσεώς του, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Χριστιανισμόν, ὅστις ἀποτελεῖ ἀποκάλυψιν τοῦ Θεοῦ καὶ πάσης ἀληθείας. Ἐπομένως σύγκρισις δύο ἀνομοίων πηγῶν εἶναι ἀδύνατος. Ἐν τούτοις ἂν καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὡς εἰκὼν Θεοῦ, διεφθάρῃ μὲν καὶ ἡμαυρώθῃ κατὰ τὴν φύσιν του, διετήρησεν ὅμως συνεσκιασμένην καὶ ἄτονον τὴν αἴσθησιν τῆς καταγωγῆς καὶ εὐγενείας του. Δι' αὐτὸ βλέπομεν εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς φιλοσοφίας στοιχεῖα «χριστιανικά», ἰδιαίτερος δὲ εἰς τὸν Πλάτωνα ἐξαιρετικῶς τοσιμένα, γεγονόντες ὅπερ ὠδήγησε τὸν Ἅγιον Γρηγόριον τὸν Θεολόγον νὰ τὸν χαρακτηρίσῃ ὡς «θεολόγον παρ' Ἑλλήσιν». Ἄλλωστε αὐτὴ ἡ ἔφρασις τῶν πρὸ Χριστοῦ ἀνθρώπων, ὅπως γνωρίσουν τὴν ἀληθειάν καὶ τὰ κοινὰ ἀνθρωπολογικὰ στοιχεῖα τῶν, προεκάλεσαν τὸν μὲν Τερτυλλιανὸν νὰ

εἶπῃ, ὅτι «αἱ ψυχαὶ γεννῶνται χριστιανικαί», τὸν δὲ φιλόσοπον καὶ Μάρτυρα Ἰουστίνον, νὰ ἀποφανθῇ ὅτι «οἱ Ἕλληνες φιλόσοφοι ἐλάλησαν μὲ τὸν σπερματικὸν λόγον». Δηλαδὴ μὲ τὸν λόγον ποῦ ἐγκατέσπειρεν ὁ Θεὸς εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἔστω καὶ ἀσθενῆ καὶ χωρὶς τὴν λάμπιν τῆς ἀληθείας, ἀπὸ τὴν στέρησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Εἰς τὸν «Πίνακα» βλέπομεν τὸν ἄνθρωπον νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸν κόσμον. Τὸ περίεργον εἶναι — ἐὰν ὄντως τὸ ἔργον τοῦτο ἀνήκῃ εἰς τὴν Πλατωνικὴν Σχολὴν — ὅτι δὲν γίνεται κἂν μνεῖα τῆς «ἀναμνήσεως», ἥτις ἀποτελεῖ βασικὸν ἀνθρωπολογικὸν στοιχεῖον τῆς Πλατωνικῆς Φιλοσοφίας. Οὕτω δέ, χωρὶς τὸ ἀντίρροπον τῆς «ἀναμνήσεως» τῆς θείας πατρίδος, ὁ ἄνθρωπος καθίσταται ἔρμαιον τῶν κακοποιῶν ἠθικῶν ἐπιδράσεων τοῦ κόσμου, τὰς ὁποίας ὁ Κέβης προσωποποιεῖ.

Μόλις εἰσάγεται, λοιπόν, ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν βίον, τὸ ἀγαθὸν πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, ἡ συνείδησις προφανῶς, ὑπὸ τὴν μορφήν «δαιμονίου», προστάζει τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀκολουθήσουν τὴν ὁδὸν ποῦ ὀδηγεῖ εἰς τὴν σωτηρίαν των, διὰ τῆς ἀποφυγῆς διαφόρων ἠθικῶν κακῶν. Αἱ κακίαι μορφοποιῶνται εἰς γυναίκας. Πρῶτῃ εἶναι ἡ ἀπάτη, ἡ ὁποία ποτίζει τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὴν πλάνην καὶ τὴν ἄγνοιαν. Ὁ συγγραφεὺς ἐνταῦθα ἐξηγεῖ, ὅτι ἄλλοι πίνουν ὀλίγον καὶ ἄλλοι πολὺ.

Δύναται νὰ παρατηρηθῇ, ὅτι ἡ ἄποψις αὐτῆ ἔχει καθολικὸν χαρακτῆρα. Εἰσερχόμενοι εἰς τὸν κόσμον οἱ ἄνθρωποι, ἐὰν δὲν καθοδηγηθῶν πρὸς ποῦ; πρὸς τὴν μόνην ἀλήθειαν, τὸν χριστιανισμόν, θὰ εὐρίσκωνται ἀσφαλῶς εἰς τὴν πλάνην καὶ τὴν ἄγνοιαν καὶ ἔκθετοι εἰς ὅλας τὰς κακίας, εἰς ποικίλον ὅμως βαθμόν, ἀναλόγως μὲ τὰς φωνὰς τῆς συνειδήσεως. Ἐν τούτοις κατὰ τὸν Κέβητα, ἡ μὴ πλάνη, ἡ μὴ ἄγνοια καὶ αἱ μὴ κακίαι, δηλαδὴ τὸ

ἀρνητικὸν καλόν, ἀποτελεῖ ὕψιστον ἀγαθόν, ὅπως θὰ ἴδωμεν παρακατιόντες. Καὶ τοῦτο ἀποκαλύπτει τὴν θλιβερὰν πτωχεῖαν τῆς φιλοσοφίας.

* * *

Ἐν συνεχείᾳ, ὑπὸ μορφὴν γυναικῶν πάντοτε, οἱ ἄνθρωποι παγιδεύονται ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας, τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς πεπλανημένας δοξασίας περὶ ζωῆς, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀγνοίας τοῦ καλοῦ. Κατόπιν ὁ σ., ἀπὸ μίαν κοινὴν πείραν διὰ τὴν ἀστάθειαν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, παρουσιάζει μίαν γυναῖκα τυφλὴν καὶ τρελλήν, ἣ ὅποια ἀναστατώνει μὲ τὰς πράξεις τῆς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, εἰς ἄλλους δίδουσα ἀγαθὰ, διὰ τὰ ἀφαιρέσει πάλιν καὶ ἀπὸ ἄλλους ἀφαιροῦσα διὰ τὰ δώση μετ' ὀλίγον. Αὐτὴν ἡ ἀρχαία φιλοσοφία ὀνομάζει Τύχην, αἱ ἀσταθεῖς βουλαὶ τῆς ὁποίας προκαλοῦν δέος καὶ δυστυχίαν καὶ παντοτεινὴν ἀβεβαιότητα.

Καὶ ὅτι μὲν τὰ ἀνθρώπινα εἶναι ἀβέβαια καὶ ἀνασφαλῆ, οὐδεμία ἀμφιβολία χωρεῖ. Ἐκεῖνο δὲ ποῦ εἶναι κρισίμου σημασίας εἶναι τὰ ἐξακριβωθῆ ἢ αἰτία. Ὁ Χριστιανισμός, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅλους σχεδὸν τοὺς λαοὺς, ποῦ δέχονται τὴν ὑπαρξίν μᾶς ἀνεξελέγκτως δρώσης δυνάμεως, τῆς Τύχης, ἀποδέχεται μόνον τὸν προσωπικὸν Θεόν, προσοῦντα ἐξ ἀγάπης διὰ τὰ πλάσματά του καὶ ρυθμίζοντα τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων μέχρι λεπτομερείας βάσει τῆς ἀγάπης του, τῆς δικαιοσύνης του καὶ τοῦ ἐλέους του. Ὁ Χριστιανὸς κινεῖται εἰς ἕνα κῶρον ἀπολύτου βεβαιότητος καὶ ἀσφαλείας μέσα στὴν Κιβωτὸν - Ἐκκλησίαν, ἣ ὅποια τὸν σώζει ἀπ' ὅλας τὰς περιπετείας τῆς ζωῆς, ἥτις ζωὴ, ὡς σύνολον μὲν παρουσιάζει τὸ φαινόμενον τῆς ἀενάου μεταβλητικότητος, πλὴν ὅμως τοῦτο οὐδόλως ἐπηρεάζει τὸ ἐκ τῆς πίστews εἰς τὸν Θεὸν ἰσχυρὸν συναίσθημα ἀσφαλείας. Ἐνα μόνον φοβεῖται ὁ χριστιανός, ὅπερ ἀφεύκτως προκαλεῖ ταιλαιπωρίας καὶ θλίψεις τὴν ἁμαρτίαν. «Τὸ προσκροῦσαι Θεῷ», ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Χρυσόστομος. Ἄλλὰ καὶ πάλιν ἀποκαθίσταται ἡ διασαλευομένη πρὸς καιρὸν σταθερὰ σχέσις τοῦ χριστιανοῦ πρὸς τὸν Πατέρα, διὰ τῆς μετανοίας.

* * *

Ὁ προχριστιανικὸς λοιπὸν ἄνθρωπος, ἐντὸς τοῦ πλέγματος τῆς ἀπάτης, τῆς πλάνης, τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς φιλοπαίγμονος τύχης, περιπίπτει ἀπὸ ἀθλιότητα εἰς ἀθλιότητα καὶ ἀπὸ πάθους εἰς πάθος ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν δαι-

μονικῶν ἐνεργειῶν. Γι' αὐτό, τὰ ἀνωτέρω πάθη διαδέχονται ἡ ἀκρασία, ἡ ἀσωτία καὶ ἡ κολακεία, ποῦ ὑπόσονται, στὸν διψῶντα ἄνθρωπον, λύτρωσιν, ποῦ ποτὲ δὲν θὰ εὕρῃ, διὰ τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν, αἱ ὁποῖαι περισσότερον τὸν θυθίζουσι εἰς ἀπέλπιδα δυστυχίαν, ὡς «ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας», τοῦ δωροφοροῦν τελικῶς τὸν θάνατον τῆς ψυχῆς — ἂν καὶ δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ ψυχικοῦ θανάτου εἰς τοὺς μὴ ἀναγεννηθέντας διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, διότι εἶναι ἤδη νεκροί, φέροντες τὸν θάνατον τοῦ προπάτορος ἐντὸς των.

Ἀφοῦ πλέον γίνεαι δούλος τῶν παθῶν, παρ' ὅ,τι ἤδη ἔχει καταλάβει ὅτι τοῦ ἀπομιζοῦν τὴν ὑπαρξίν του, ὑποτάσσεται εἰς αὐτὰ δουλικῶς καὶ πολλάκις ἀναγκάζεται νὰ διαπράξῃ κάθε ἀτιμίαν πρὸς ἰκανοποίησίν των. Κατόπιν ὁ ἄνθρωπος παραδίδεται εἰς τὴν τιμωρίαν διὰ τὰ κολάζεται ἀπὸ τὴν λύπην, τὴν ὀδύνην, τὸν ὄδυρμον, τὴν ἄθυμιαν καὶ τελειώνει τὸν βίον του μέσα στὴν δυστυχίαν, ἂν, βεβαίως, δὲν συναντήσῃ στὸν δρόμον τῆς αὐτοκαταστροφῆς του τὴν μετάνοιαν.

Ἐὰν ἔχη τὴν «τύχην» καὶ τὸν παραλάβει ἡ μετάνοια, αὐτὴ τὸν ἀποσπᾷ ἀπὸ ὅλα τὰ κακὰ ποῦ τὸν ζῶνουν, τὸν διδάσκει διάφορον τρόπον ζωῆς καὶ τοῦ ἐμβάλλει τὴν ἐπιθυμίαν διὰ τὴν παιδείαν καὶ τὴν ψευδοπαιδείαν. Καὶ ἂν μὲν εἶναι δεκτικὸς τῆς ἀληθινῆς παιδείας ὁ ἀνανήψας, σώζεται καὶ γίνεται μακάριος εἰς ὅλον τὸν βίον του, ἄλλοιῶς πλανᾶται μέσα εἰς τὸν κῶρον τῆς ψευδοπαιδείας.

* * *

Ἐνταῦθα ὁ Κέβης διακρίνει τὴν παιδείαν εἰς ἀληθὴ καὶ ψευδῆ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πολλοὶ πλανῶνται, θεωροῦντες αὐτὴν ὡς ἀληθῆ. Προφανῶς ἡ διάκρισις γίνεται μὲ κριτήρια ἠθικά. Πλανημένους θεωρεῖ τοὺς πάσης φύσεως καλλιτέχνας, τοὺς ἐποπτήμονας καὶ τοὺς φιλοσοφοῦντας, οἱ ὅποιοι, ἐπειδὴ ἀκόμη τελοῦν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ποτοῦ τῆς πλάνης, νομίζουν ὅτι εὐρίσκονται εἰς τὸν κῶρον τῆς ἀληθοῦς παιδείας ἐνῶ κατέχουν τὴν ψευδοπαιδείαν. Τοῦτο δὲ τεκμηριοῦται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι μὲ τοὺς ἀνωτέρω συμβιοῦν ἢ ἀφροσύνη, ἢ ἀγνοία, αἱ πεπλανημένα δοξασία καὶ διάφοροι κακία. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν κατάσταση ἂν παραμείνουν μέχρι πέρατος τοῦ βίου, ἐκτὸς ἐὰν ἀντιληφθοῦν τὴν πλάνην των καί, ἀφοῦ ἀποβάλλουν τὴν ἀγνοίαν, στραφοῦν πρὸς τὴν ἀληθινὴν παιδείαν, ὅποτε θὰ γίνουν μα-

(Συνέχεια εἰς τὴν σελ. 30)

Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΜΙΑΣ ΗΤΤΗΜΕΝΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

ΗΨΙΔΩΤΑ τὰ οἰκοδομήματα τοῦ Μεγάλου Παλατίου οὐδεμίαν ἐδείκνυον ζωὴν. Τὰ ποικίλα τρικλίνια, ἡ περίχρυσος Μαγναύρα, ἡ πολυθρόνητος Πορφύρα, ἔνθα εἶδον τὸ φῶς τοῦ κόσμου τόσοι Πορφυρογέννητοι, ἡ αἰθουσα τῶν Δεκαεννέα Ἀκουθίτων, τὸ Τουκανιστήριον, τὸ Χρυσοτρίκλινον, ὅπου γενόμενος δεκτὸς ὁ Λουϊτιπράνδος εἶδε τὰ μυθολογούμενα ἐκεῖνα χρυσᾷ πηνῶν ἢ κελᾶδῶν μεταλλικώτατον κελᾶδημα, καὶ τοὺς κινουμένους ἐν ζωῇ τοῦ θρόνου λέοντας, ἅπαντα ἦσαν οκοτεινὰ καὶ ἀκατοίκητα. Ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τῆς αὐλείου Πύλης τῶν Βυζαντινῶν ἀνακτορῶν ἐπεγέγραπτο ὁ στίχος τοῦ Κορανίου:

«Αἰ ἀράχλαι ἐξύφανον τὰ ὑφάσματά των ἐν τοῖς τῶν Καισάρων Παλατίοις· ἐκ δὲ τῶν νυκτερινῶν κραυγῶν τῶν γλαυκῶν ἀντήχησαν οἱ θόλοι τοῦ Ἐφρασιγιάς».

Ἀπὸ ἐνός ἔτους ἡ Πόλις εἶχε ἀλωθῆ. Αἱ λαμπρότεραι συνοικίαι, ἐν αἷς ἔκειντο τὰ ὑπερήφανα μέγαρα τῶν Βυζαντινῶν μεγασιάνων ὡς μοναστήρια πολυδαίδαλα, κατωκλήθησαν ὑπὸ τῶν θρωμερῶν ὄκλων τῆς Ἀσίας, οὗς συνεπύκνωσεν ἐν τῇ ἀτυχεῖ βασιλευούσῃ Μεχρὲτὸ πορθητῆς. Οἱ ἐναπομείναντες πολῖται, περιδεεῖς καὶ ἔμφοβοι, μὲ παλλομένην ἐκ τῆς ὑποψίας καρδίαν, σιωπηλοὶ ὡς νεοσοὶ καταπλαγέντες ὑπὸ τῆς βρογτώδους τοῦ ἱερακοῦ πύσσεως, περιεκύκλουν ὡς βασιλέα αὐτῶν, ὡς πατέρα αὐτῶν, Γεννάδιον τῶν Σχολάριον, τὸν πρῶτον Πατριάρχην τοῦ δούλου Γένους.

Εἰς μάτην ἐνεθάρρυνε τοὺς δούλους ἡ φαινόμενη μεγαλοψυχία τοῦ Μεχρὲτ. Οἱ πολῖται, βλέποντες περὶ ἑαυτοῦ τὰ ἀρκακτικὰ τῆς Ἀσίας σήμη, μετὰ πολλῶν δισταγμῶν ἐξήρχοντο τοῦ οἴκου καὶ μετὰ μείζονος προφυλάξεως ὤμιλουν. Ὁ δούλος δὲν δύναται νὰ μεταβῆ ὅπου θέλει· ὁ δούλος δὲν δύναται νὰ ὀμιλήσῃ ὅ, τι θέλει.

Καὶ ὅμως ἔπρεπε νὰ ἐορτάσῃ τὸ Μέγα Πάσχα. Εἶναι ἐορτὴ ἐορτῶν αὐτῆ καὶ πανηγυρικῆς πανηγύρεων. Καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ ὕψους τοῦ ναυῆτος, καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς ἐρήμου ὁ ἀσκητῆς, θὰ ψάλλῃ τὸ: «Χριστὸς Ἀνάστη», μετὰ ᾠδῶν ἀγαλλίασιν.

Ἀλλὰ πῶς νὰ μεταβῶσιν οἱ δούλοι τὴν νύκτα εἰς τὸν ναόν, κινδυνεύοντας νὰ κοπῶσιν εἰς δύο ὑπὸ τῶν ἀλαζόνων κατακτητῶν; Γνω-

ρίζετε τί αἰσθάνεται ὁ ἀσθενής, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ ἐγερθῆ τὴν νύκτα τοῦ Πάσχα; Τὰ φῶτα τοῦ βομβοῦν ἐκ τοῦ πυρετοῦ, καὶ αὐτὸς νομίζει ὅτι ἀκούει τοῦ ἐορταστικοῦ θορύβου τῶν μεταβαινόντων ἐν χαρᾷ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὁ ἐλάχιστος τῆς γαλῆς κρότος φαίνεται αὐτῷ ὡς ἠδύλαλος ἤχος τοῦ πασχαλείου κώδωνος· ἐν τῇ ἐξάψει τοῦ πυρετοῦ κλείων τὰ βλέφαρα, θεωρεῖ λαμπάδας καὶ ὄσφραίνεται θυμαμάτων καὶ ἀκούει ψαλμωδίας χρυσοστολισμένων ἱερῶν.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὗρε τὸ δούλον Γένος τὸ πρῶτον μετὰ τὴν ἄλωσιν Πάσχα.

Νὰ μεταβῆ τὴν νύκτα εἰς τὴν ἐκκλησίαν! Καὶ ποῖαν ἐκκλησίαν; Ἡ Ἁγία Σοφία δὲν ὑπῆρχε πλέον, δὲν ἠκούετο πλέον. Οἱ θόλοι τῆς κατάρμαυροι ὑψούντο ἄνευ σταυροῦ. Τὰ κωδωνοστάσια σιωπηλά, ὡς δύο σύμβολα τάφου. Οὐδὲν φῶς, οὐδεὶς κώδων. Εἶχε μεταβληθῆ εἰς Τζαμίον!

Ὁ συνετὸς ἐκεῖνος Γεννάδιος ἀνέγνω τὸν ὄρθρον τοῦ Πάσχα μόνος, κλαίων ἀντὶ τὴν ψάλλῃ, καὶ ἴσως νεκρικὰς εὐχὰς ἐξαγγέλλων ἀντὶ τῶν χαρισούντων τοῦ Πάσχα ὡδῶν. Παρεκάλεσεν ὅμως τοὺς χριστιανοὺς νὰ ἔλθωσι μετὰ μεσημβρίας τῆς Κυριακῆς, ὅπως ψάλωσι τὸν ἐσπερινόν, τὴν δευτέραν λεγομένην Ἀνάστασιν, εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Τοῦτον εἶχε καταστήσει Πατριαρχειόν.

Ὁραῖος ναός, δεύτερος μετὰ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, μνημεῖον περικαλλὲς τῆς βυζαντινῆς τέχνης, ἀλλ' ὅστις δὲν ἐμμελεῖ ἐπιπολὶν νὰ μείνῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἦλθεν ἡ δευτέρα ὥρα μετὰ μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς καὶ πάντες οἱ πολῖται λαμπάδα λευκὴν ὑποκρύπτοντες εἰσῆρχοντο μετὰ τινος δειλίας εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Ἀνάπτουσι τοῦ ναοῦ τὰ φῶτα, ἐνδύεται πανηγυρικῶς ὁ Πατριάρχης καὶ ἀναμένουσι.

Τὶ ἀναμένουσι:

Φεῦ! Τὸν βασιλέα των! Κατὰ τὴν συνήθειαν ἔπρεπε σήμερον μετὰ τὴν μεσημβρίαν ὁ βασιλεὺς νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν καὶ ἀκούσῃ τὸν ἐσπερινὸν τοῦ Πάσχα μετὰ μεγάλης βυζαντινῆς πομπῆς καὶ παρατάξεως.

Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς Πόλεως ἐκοιμᾶτο τὸν αἰώνιον ὕπνον, πῶμα ἀκέφαλον, ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς Πόλεως τοῦ Ρωμανοῦ!

Ὁ Πατριάρχης ἐφανισθεὶς χρυσοστόλιος ἐπὶ τοῦ δεσποτικοῦ θρόνου, προσπαθεῖ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς ἀπαρηγόρητους ἐκείνους χριστιανοὺς, ὅστινες ἄνευ πατρίδος καὶ ἄνευ βασιλεῦς, καὶ τὸ θλιβερώτερον, ἄνευ τῆς Ἁγί-

ας Σοφίας, υπείκοντες ὁμως εἰς τὸ ἅγιον τῆς πίστεως αἶσθημα, ἤθελον νὰ ἐορτάσωσι τὸ Πάσχα τὸ Πάσχα ἐν ἐλευθέρῳ τῇ Πόλει, ἐν τῇ περιβλέπτῳ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἐν μέσῳ τῆς σιλαβούσης βασιλικῆς παρατάξεως! Καὶ αὐτὴ ἡ ἀπόσπαστος ἤτο συνηθισμένη τέσσερις αἰῶνας εἰς τὸν θαυμαστὸν θρούον τῆς βασιλικῆς συνοδείας ἐρχομένης κατὰ τὴν ὥραν ταύτην εἰς τὸν ναόν, ἐφαίνετο ὅτι ἀναμένει ἀκόμη, ὅτι δὲν ἦλθε τὸ Πάσχα ἀκόμη. Καὶ ἤτο πένθημος ἡ στιγμή αὕτη.

Οἱ πολῖται στρέφουσι συνεχῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν πύλην τοῦ ναοῦ. Δυστυχεῖς δούλοι! Πόσους αἰῶνας θὰ στρέφητε οὕτω κενῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς! Ἡ μοῖρά σας ἐγγράφη μὲ μαῦρα γράμματα.

Τέλος, ἄρχεται ἡ χαρμόσυτος ἀκολουθία. Οἱ χοροὶ τονίζουσι τὸ περίφημον ἐκεῖνο βυζαντινὸν Χριστὸς Ἄνεστη καὶ ἡ καρδιά τῶν πολιτῶν ἀνακουφίζεται. Ὁ λαὸς λαμβάνει θάρρος. Ἀναφύεται εἰς τὴν καρδίαν τοῦ μῖα καταπράσινο, χλοερὰ ἔλλπς. Εἶναι ὁ Πατριάρχης τῶν. Ἐκεῖ πλέον συγκεντρώνει τὰ βλέμματα. Ἡ λιθοκόλλητος ἀρχιερατικὴ μίτρα παριστάται ὡς βασιλικὸν στέμμα, ἡ πεποικιλμένη ποιμαντορικὴ ράβδος διὰ σμαράγδων φαίνεται ὡς σκῆπτρον, καὶ ὁ βαρυτάτος ἐκ τοῦ χρυσοῦ σακκοῦ ἐκλαμβάνεται ὡς τὸ αὐτοκρατορικὸν σκαραμάγκιον.

Ἄρχεται τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἄργον, μελωδικόν, καὶ τότε ὁ Πατριάρχης, λαβὼν θυματήριον χρυσοῦν κατεβαίνει τοῦ θρόνου καὶ ἄρχεται νὰ θυμῆ. Τοῦτο ἄπαξ μόνον τοῦ ἔτους ἐγένετο, σήμερον μόνον κατὰ τὴν δευτέραν ἀνάστασιν, ὅτε ἐθυμιάζε τὸν λαὸν αὐτὸς ὁ Πατριάρχης, δύο διακόνων προπορευομένων. Ἄλλ' ὅποια ὑπῆρξεν ἡ συγκίνησις, ὅτε ὁ Γεννάδιος σταθεῖς ἐν μέσῳ τοῦ χοροῦ, ἀφοῦ ἐθυμιάσε τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἄρχεται νὰ θυμῆ τὸν ἐπ' ἀριστερᾷ μαρμάρινον στυλόν. Ἄλλ' εὐθὺς ἴσταται καὶ ἀρχίζει νὰ κλαίῃ. Ὁλος ὁ λαὸς τὸν μαρμεῖται, καὶ βλέποντες ὅλοι πρὸς τὸν μαρμάρινον στυλόν, θρηνοῦσιν ἀπαρηγόητα. Ἀνάστασις ἤτο λοιπὸν τοῦτο, ἡ κηδεῖα;

Ἦ Πάσχα δουλείας! Ὁ Πατριάρχης ἐνόμισεν ἐκ τῆς ἀρχαίας συνθηθείας, ὅτι ἐκεῖ ἵσταμένον τοῦ βασιλικοῦ θρόνου, θὰ ἤτο ὁ βασιλεὺς, καὶ ἤρξατο νὰ θυμῆ τὸν βασιλέα. Ἄλλὰ φεῦ! οὔτε θρόνος ὑπῆρχεν, οὔτε βασιλεὺς! Καὶ ἰδόντες τὴν κενὴν βασιλέως θέσιν ἐθρήνον.

Ἦ ἀπὸ ὀλίγου θρηνεῖτε, πολῖται, ἔχετε ἀνάγκην ποταμῶν δακρῶν, αἰῶνας θὰ εἶναι ὁ θρόνος κενὸς βασιλέως. Ἡ μοῖρά σας ἐγγράφη μὲ μαῦρα γράμματα.

Ὁ ἔσπερινὸς ἔληξεν. Ἄλλ' ἐνῶ ἐτελεῖτο ὁ ἄσπασμος τῆς Ἀναστάσεως, θόρυβος ἠκούετο ἔξω εἰς τὸ προαύλιον. Ὁ λαὸς φεύγει περίτρομος. Μένει μόνος ὁ Πατριάρχης μετὰ τῶν ἱερέων καὶ διακόνων. Καὶ μανθάνει, ὅτι ἐν τῷ προστυλίῳ εὐρέθη φονευμένος ἀγαρη-

νὸς τις, οἱ δὲ Τοῦρκοι συναθρόντες ἠπέφλουσαν ἐκδίκεσιν, ἀποδίδοντες εἰς τοὺς χριστιανοὺς τὸν φόνον...

Τὸ ἐπόμενον ἔτος, ὁ ναὸς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἦτο Τζαμίον. Οἱ δὲ πολῖται ἐώρτασαν τὸ Πάσχα εἰς τὸν ναόν τῆς Παμμακαρίστου. Αὐτὸν τὸν τρόπον μετεχειρίσθησαν προσφυῶς οἱ Τοῦρκοι, ὅπως καὶ τὸν πάγκαλλον μετὰ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν ναὸν μεταπολίωσιν εἰς Τζαμίον. Οἱ δὲ δυστυχεῖς δούλοι, πτήσσαντες ὅλον ἐν καὶ πάντοτε πύσσαντες, κατήτησαν νὰ περιυναχθῶσιν εἰς τὰς πτωχὰς συνοικίας τοῦ Φαναρίου, ὅπου ὁ Πατριάρχης κρυφά, ὑπὸ τὰ σκότη τοῦ οἰκῆματος, ἀνεσπίλωσε τὸ περιωθῆν ῥάκος ἀπὸ τῆς μεγάλης πατρίδος, τὸν Σταυραετόν!

Ἄλλ' ἔκτοτε παρήλθον αἰῶνες. Τὰ δάκρυα ἐξηπρόθησαν. Καὶ τὸ Πάσχα τελοῦσιν ἐκεῖ οἱ κατακτηθέντες ἄνευ θρήνων. Τοσοῦτον ἀπέχει τὸ Φανάριον τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τοῦ Σεραγίου, ὥστε οἱ ἀπόγονοι τῶν ἠττημένων, οἱ γεννηθέντες ἐν τῇ δουλείᾳ, ἐλησμονήσαν καὶ Ἁγίαν Σοφίαν καὶ Θρόνον. Ἐν τῷ πτωχῷ τοῦ Φαναρίου ναῷ τελοῦντες τὴν Ἀνάστασιν, μετὰ καρδᾶς ἀκούουσι μνημονυόμενον τὸ ὄνομα τοῦ βασιλευστος Σουλτάνου, πρὸς δὲ ἀμιλλῶνται τίς ν' ἀπονεῖμῃ θαυτέρον σεβασμόν, οἱ ἀπόγονοι τῶν ἀζημιωτικῶν ἐκείνων τοῦ Βυζαντίου, φοροῦντες τὸ φέσιον. Καὶ ἔχουσι δίκαιον. Τὸ πολυτιμότερον πρᾶγμα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ αἶμα. Ἡ Ἀνάστασις ἔχει μόνον ἐκκλησιαστικὴν σημασίαν. Ἐπειτα, εἶνα φόβος ν' ἀποπεμφθῶσι καὶ ἐκ τοῦ Φαναρίου, καὶ τότε ποῦ θὰ ἐορτάσωσι τὴν δευτέραν Ἀνάστασιν; Ἡ μοῖρά σας, δυστυχεῖς δούλοι, ἐγγράφη μὲ μαῦρα γράμματα.

† Ἀλέξ. Μωραϊτίδης

ΒΙΒΛΙΟΚΡΑΣΙΑ

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΙ Η ΧΑΡΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ, 1973

ΩΣ ΘΕΙΟΝ ἐξαστράπτει τὸ μῦλον τριακοντασέλινον τεύχος ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον, ποῦ ἀποτελεῖ ὀμιλίαν σὲ μοναστικὸν περιβάλλον τοῦ διασήμου ρουμανοῦ Θεολόγου π. Δημ. Στανιλόε, ὁ ὁποῖος εἶναι καθηγητὴς τῆς Δογματικῆς

εἰς τὸ Θεολογικὸν Ἰνστιτούτον τοῦ Βουκουρεστίου.

Ὁ π. Δημήτριος μὲ τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν βαθύτητα σκέψεως καὶ λιτότητα φράσεως, ἔδωκε στὴν ὀμιλίαν του αὐτὴν τὸ μέτρον τῆς εὐλαθείας καὶ τῆς ἀγάπης του πρὸς τὸν Μοναχισμόν σὲ ἀδρὲς γραμμῆς. «Πάντοτε, λέγει, εἶχα μεγάλο σεβασμὸ καὶ ἀγάπη πρὸς τοὺς μοναχοὺς. Αἰσθάνομαι πάντοτε πολὺ καλὰ ὅταν βρίσκωμαι μεταξὺ τους. Στὴν ἀρχὴ μάλιστα τῆς ζωῆς μου δυσκολεύτηκα ποῖο δρόμο νὰ ἀκολουθήσω. Κατέληξα καὶ ἀπεφάσισα νὰ ζήσω τὸν δρόμο ποῦ βρίσκεται πολὺ κοντὰ στοὺς μοναχοὺς. Μπορῶ νὰ πῶ ὅτι αἰσθάνθηκα τὴ χαρὰ καὶ τὸν πόνο τους. Ἐπεδίωξα πάντοτε νὰ ἀκούσω καὶ νὰ νοιώσω τοὺς μοναχοὺς καὶ προσπάθησα νὰ ἐκφράσω τὰ ἰδανικὰ τοῦ μοναχισμοῦ, ποῦ εἶναι συγχρόνως καὶ ἡ κορυφὴ τῆς πνευματικότητος».

Ὁ πρωτοπρεσβύτερος τῆς ρουμανικῆς Ἐκκλησίας εἶπεν, ὅτι «ὁ μοναχὸς δὲν μισεῖ τὸν κόσμον, ἀλλὰ τὸν βλέπει μέσα σὲ μιὰ προοπτικὴ μεταμορφωμένη ὁμορφίας μέσα στὴν αἰωνιότητα. Καὶ δι' αὐτῆς δίδει στὸν κόσμον μιὰν ἀξίαν ἀφθαρτὴ καὶ ἀπείρως βαθειὰ καὶ ἔτσι τὸν ἀποκαλύπτει στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους».

Ἐν συνεχείᾳ ἀναλύει τὰ διαδοχικὰ στάδια ποῦ διέρχεται ὁ μοναχὸς, τὰ στάδια τοῦ σταυροῦ, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴνχαρὰν καὶ νὰ πλησιάσῃ ἐν ταπεινώσει καὶ ἀγάπῃ τὸν Θεόν. Ἀνεφέρθη κατόπιν εἰς τοὺς τρεῖς διαφορητικοὺς σταυροὺς, τοὺς ὁποίους διακρίνει ὁ ἅγιος Αὐγουστίνος, λέγων, «Γνωρίζω τρεῖς σταυροὺς : Ἐνα σταυρὸ ποῦ σώζει. Εἶναι ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. Ἐνα σταυρὸ διὰ τοῦ ὁποίου σώζεται ὁ ἄνθρωπος. Εἶναι ὁ σταυρὸς τοῦ καλοῦ ληστοῦ, ποῦ ἐκ δεξιῶν τοῦ Χριστοῦ σταυρωθέντας. Γνωρίζω κι' ἕνα τρίτο σταυρὸ, ποῦ σὲ κάνει νὰ χάσῃς γιὰ τὴν αἰωνιότητα. Εἶναι ὁ σταυρὸς τοῦ

ἐξ ἀριστερῶν τοῦ Χριστοῦ σταυρωθέντος ληστοῦ...» Φυσικὰ καὶ ὁ μοναχὸς ἔχει τὸν σταυρὸν του ποῦ τὸν ὀδηγεῖ εἰς τὴν αἰώνιον σωτηρίαν.

Διὰ τὸ διάγραμμα τῆς ζωῆς τοῦ μοναχικοῦ ο. π. Στανιλόε εἶπεν «Τὸ μοναστήρι εἶναι τὸ Θαβώρ. Ὁ μοναχὸς πραγματοποιεῖ μέσα σ' αὐτὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Πέτρου: «καλὸν ἔστιν ἡμᾶς ἰδεῖν εἶναι». Τὸ θεῖο φῶς ἀκτινοβολεῖ ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Οἱ μοναχοὶ ἔχουν ξεχάσει αὐτὸν τὸν κόσμον. Ἡ αἴσθησις τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ ἀναπληρᾷ τὴ θύμησίν του. Καὶ αὐτὸ συμβαίνει, διότι μὲ τὴν προσευχὴν ξεπερνοῦν καὶ ἀποθέτουν τὶς μέριμνας τοῦ κόσμου...».

Κατόπιν ἀφοῦ ἔδωκε τὴν εἰκόνα τῆς πνευματικότητος τοῦ Ὁρθοδόξου μοναχισμοῦ, περιέγραψε συνοπτικὰ τὴν μοναχικὴν ἄνθησιν στὴν πατριδα του ρουμανία, ὑπογραμμίσας τὴν παρατηρουμένην τάσιν πρὸς τὸν ἐρημιτισμὸν παραλλήλως πρὸς τὴν κοινοβιακὴν ζωὴν καὶ κατέληξε: «Νομίζω ὅτι μὲ αὐτὲς τὶς μορφῆς ὁ Ρουμανικὸς Μοναχισμὸς βρίσκεται μέσα στὸ ρεῦμα τῆς ζωῆς καὶ γνησίως ὀρθοδόξως μοναχικῆς παραδόσεως, διατηρῶντας μέσα στὴν σύγχρονον κοινωνία τὸ μεγάλο σταυρὸ τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως. Μιάς παραδόσεως μαρτυρίας καὶ διακοινίας τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου».

Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΣ, ΤΟ ΒΔΕΛΥΓΜΑ ΤΗΣ ΕΡΗΜΩΣΕΩΣ

ΠΕΤΟΛΜΗΣΕΝ ὁ π. Θεοδόσιος ὁ ἅγιος παυλίτης, ὅπως γράφει εἰς τὸν πρόλογόν του, τὴν συγγραφὴν αὐτὴν λόγῳ τῆς γνάσεως ποῦ ἀπέκτησεν ἀπὸ τὴν γαγιδευσίν του εἰς τὸν πνευματισμόν. Ὁ πνευματισμὸς, λέγει, εἶναι θεωρία, ἡ ὁποία

παραδέχεται καὶ πιστεῖται, ὅτι τὰ πνεύματα τῶν νεκρῶν, προσκαλοῦμεθα ἢ μὴ, ἐπικοινωνοῦν μετὰ τῶν ζώντων διὰ μεσαζόντων (μέντιουμ), εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως πρόκειται περὶ πονηρῶν πνευμάτων» «μετασχηματιζομένων εἰς ἀγγέλους φωτός».

Διὰ τοῦ βιβλίου του αὐτοῦ ὁ ἅγιος πνευματικὸς Μοναχὸς δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ θέματος τούτου, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐπισήμανσιν καὶ ἀποκάλυψιν τοῦ κινδύνου τοῦ διατρέχει ἢ Ἐλλάς ἀπὸ τὸν πνευματισμόν.

Ειδικώτερα δὲ ἀσχολεῖται μὲ τὴν οἰκογένειαν Δημάρτου τῶν Ἀθηνῶν, ἡ ὁποία ἐπαγιδεῦθη εἰς τὸν πνευματισμὸν καί, καλῇ τῇ πίστει, ἔχει παρασπύρι οὐχὶ ὀλίγα μέλη τῆς ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως.

Ὁ σ. ἐν τῷ ζήλῳ του ἀπηυθύνθη εἰς τὸν κ. Σ. Δημάρτου — ἐκδότῃ του πνευματιστικοῦ περιοδικοῦ «Χαραυγῆς» — ὑποδείξας τὴν πλάνην του, δι' ἧς πλανᾷ καὶ ἄλλους. Ψέγει δὲ τὴν διοικοῦσαν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος διότι μίαν μελέτη περὶ τοῦ πνευματισμοῦ τοῦ κ. Π. Τρεμπέλα πρὸς τὴν Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν, παρέμεινε νεκρὰ καὶ ἐτέθη εἰς τὸ Ἀρχεῖον.

Τὸ ὑπ' ὄψιν βιβλίον ἐστάλη ὑπὸ μορφὴν ὑπομνήματος εἰς τινὰ ἀξιωματοῦχον, παγιδευμένον καὶ αὐτὸν εἰς τὸν πνευματισμὸν, ἀλλ' ἔπειθὲ ἀμφέβαλλεν ἂν ἔφθασεν εἰς χεῖρας του, ἠναγκάσθη ὁ σ. νὰ τὸ ἐκδώσῃ τύποις, ἂν καὶ γνωρίζει τὸν κίνδυνον ποῦ διατρέχει ὑπὸ τῶν πνευματιστῶν, ἀλλὰ τοῦτο τὸν ἀφήνει ἀδιάφορον, προκειμένου νὰ προφυλάξῃ τοὺς ἀδελφοὺς του ἀπὸ τὸν κίνδυνον τοῦ πνευματισμοῦ.

Ὁ σ. ὑποστηρίζει μετὰ θεβαιότητος, ὅτι ἡ μικρασιατικὴ καταστροφὴ ὀφείλετο εἰς τὴν πνευματιστικὴν δραστηριότητα τινῶν ἀξιωματικῶν, ὅτι ὁ πνευματισμὸς πολεμᾷ ποικίλως τὴν Ἐκκλησίαν, διότι ὅπισθεν αὐτοῦ εὐρίσκεται ὁ σατανᾶς κ.λ.π.

Ὅτι ὁ πνευματισμὸς κάμνει θραύσιν εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἑλλάδα μῶλις χρειάζεται νὰ λεχθῇ. Τὸ ζήτημα ὅμως εἶναι νὰ ἐρωτήσῃ κανεὶς, εἰς ποῖον ποσοστὸν οἱ χριστιανοὶ πλανῶνται, ὡς πρὸς τὴν φύσιν τοῦ πνευματισμοῦ πάσης μορφῆς καὶ εἰς ποῖον ποσοστὸν τελοῦν ἐν γνώσει τοῦ δαιμονιώδους στοιχείου του. Διότι πλὴν τῶν κατὰ συνείδησιν σατανιστῶν, ὑπάρχουν πλῆθῃ πιστῶν εἰς τὸν Χριστὸν τέκνων τῆς Ἐκκλησίας, ποῦ ἀπὸ ἄγνοιαν καὶ ἑλλειψιν πνευματικῶν κριτηρίων πίπτουν θύματα τοῦ «μετασηματιζομένου εἰς ἄγγελον φωτὸς σατανᾶ».

Θέλομεν νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ὁ κύκλος τῆς «Χαραυγῆς» ἐν τῇ ἀφελότητί του καὶ ἐξ ἀγνοίας τῶν «μεθοδεῶν» τοῦ πονηροῦ, παρασύρεται ἀπὸ τὴν πλάνην καὶ παρασύρει καὶ ἄλλους. Ἀλλὰ τὸ πλανᾶσθαι δὲν εἶναι ἀνεύθυνον κατ' ἀναλογίαν τῆς δυνατότητος ποῦ ἔχει ὁ πλανώμενος νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθειαν.

Ἐλπίζομεν καὶ εὐχόμεθα νὰ ἴδωμεν ἀνανήφοντας τοὺς καλοὺς ἀδελφοὺς καὶ προσπίπτοντας ἐν ταπεινώσει εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν Του, ἐντὸς τῆς ὁποίας καὶ μόνον ὑπάρχουν ὅλα τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁ Σαυτὸς παρακαλοῦμεν, ὅπως τὸ ταχύτερον δυνατόν, ἐπιληθθῇ ἡ Διοικοῦσα Ἐκκλησία τοῦ θέματος τοῦ πνευματισμοῦ ἐξ ἀφορμῆς τῆς μελέτης τοῦ κ. Τρεμπέλα πρὸς τὴν Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῶν Κανονικῶν Ζητημάτων. Θὰ δώσωμεν λόγον τῷ Θεῷ διὰ τὴν ἀπώλειαν ψυχῶν «δι' ἃς Χριστὸς ἀπέθανε», καθ' ὃ μέτρον εὐθυνοῦμεθα.

θ.μ.δ.

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 26)

κάρριον.

Ἡ ἄποψις αὐτὴ εἶναι χαρακτηριστικὴ τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας, ἡ ὁποία δὲν ἱκανοποιεῖτο ἀπὸ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν καλλιτεχνίαν, ἂν μετ' αὐτῶν δὲν ἦτο συνεζευγμένη καὶ ἡ ἀρετὴ. Πλατωνικόν, ἄλλωστε, εἶναι καὶ τὸ ἀπόφθεγμα· «παιδεία χωριζομένη τῆς ἀρετῆς πανουργία καθίσταται». Βεβαίως δὲν εἶναι ἐκπληκτικὴ ἡ θέσις αὐτῇ δι' ὅλας τὰς ἠθικὰς φιλοσοφίας, δεδομένου ὅτι ὅλαι αἱ φιλοσοφικαὶ Σχολαὶ ἐπεδίωκον νὰ ἐλευθερώσουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰ μαστίζοντα αὐτὸν παχυλὰ πάθη. Ὅπωςδὴποτε ὅμως εἶναι ἀξιοσημείωτα τὰ κριτήριά των, ὥστε νὰ μὴ ἀποδίδουν καμμίαν τιμὴν εἰς τὴν λάμπην τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως ὑπὸ τὴν πολυμορφίαν τῆς, ἐὰν δὲν ἔβλεπον εἰς τοὺς φορεῖς τῆς συμβαδίζουσας καὶ τὴν ἀρετῆν.

* * *

Ἄν καὶ ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι τελείως διάφορος καὶ εἰς τοῦτο τὸ θέμα, ἐν τούτοις δὲν δύναται εἰμὴ νὰ ἀναγνωρίσῃ μὲ σεβασμὸν τὴν ἀρετὴν τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας νὰ τιμᾷ μόνον τὴν ἀρετῆν. Ἄν δὲ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὁ προχριστιανικὸς ἄνθρωπος δὲν ἠδύνατο, ὅσον καὶ ἂν προσεπάθῃ, νὰ ἀνυψωθῇ περισσότερον — ἐφ' ὅσον οὐπω ἦν πνεῦμα ἄγιον — τότε πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι ἐφθασεν εἰς τὰ ὑψηλότερα ἠθικὰ ἐπίπεδα καὶ ἐξήγησεν ὅλας τὰς δυνατότητάς του.

Ἀδιότακτως φρονοῦμεν, ὅτι ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς ὑστερεῖ κατὰ πολὺ τοῦ ἀρχαίου εἰς τὸν τομέα τοῦτον, διότι ἐξαιρεῖ τὸν τύπον τοῦ «μορφωμένου» ἀνθρώπου, τοῦ ἐπιστήμονος, τοῦ καλλιτέχνη, ἀνεξαρτήτως τῆς ψυχικῆς των καταστάσεως. Πράγματι, ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος ἔχει θεοποιήσει τὴν ἐπιστήμην, ἡ ὁποία, ἀνταποδίδουσα τὴν τιμὴν τὸν ἔχει κυριολεκτικῶς συντρίψει! Ἡ δὲ νοσηρὰ αὐτῇ ἀντίληψις περὶ Τέχνης καὶ Παιδείας ἔχει γενικευθῆ τόσον, ὥστε τὰ ἄνηθ τοῦ κακοῦ ποῦ παράγουν νὰ βλάπτουν ὅλον τὸν κόσμον. Μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀντιληφθῶμεν, ὅτι εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀθηναϊκὴν δημοκρατίαν θὰ ἐπετρέπετο κάθε τι διεφθαρμένου προῖον «τέχνης» νὰ καταδυναστεύῃ ἐλευθέρως τὴν ὄψιν καὶ τὴν ἀκοὴν τῶν πολιτῶν καὶ ὅτι δὲν θὰ ἐλαμβάνοντο νομοθετικὰ μέτρα διὰ τὴν προστασίαν των. Καὶ νὰ σκέπτεται κανεὶς, ὅτι ἡμεῖς διανύομεν ἤδη τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα χριστιανικῆς καλλιέργειας τοῦ κόσμου!

ΑΙ ΔΥΟ "ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ,"

ΑΤΑ ΒΑΘΟΣ ἡ ἔ-
ρις μεταξὺ τῶν Ἐ-
πισκόπων τῆς ἐν Ἐλ-
λάδι Ἐκκλησίας προ-
ὑπῆρξε τῆς ἐκθρο-
νίσεως τῶν «δώδεκα».
Δι' αὐτῆς δὲ ἐξεδη-
λώθη ἀπλῶς ἡ σο-
βοῦσα διάστασις δύο

διαφορετικῶν «παράδοσεων», ἀλλὰ καὶ ἐ-
φηρομένη ὁ... χριστιανικώτατος νόμος «ὁ
φθάλμων ἀντὶ ὀφθαλμοῦ...».

Ἀπὸ τῆς μὴ ὁμαλῆς ἀναρρήσεως εἰς
τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τοῦ κ. Ἱερω-
νύμου καὶ τῆς ἐπιτεῦθεν συλλογικῆς ἐπι-
σκοποποίησης προσώπων, προελθόντων ἐξ
ὀργανώσεων ἢ ἀνηκόντων ἢ φίλα πρὸς
αὐτὰς διακειμένων, εἶχαν ἤδη δημιουρ-
γηθῆ μία σιωπηρὰ ἀντίθεση ἐντὸς τοῦ
σώματος τῶν Ἐπισκόπων, ὡς «ἔνδικος
μισοπαποδοσία» τῶν δύο ψευδοπαράδοσε-
ων.

Οἱ μὲν «παλαιοὶ» ἔβλεπον τοὺς «νεώτε-
ρους» καχυπόπτως, οἱ δὲ δεῦτεροι, μὲ τὴν
σειράν τους, ἐθεώρουν τοὺς πρότους ὡς
κληρικούς «ξεπερασμένους», ὡς ἀνήκον-
τας εἰς ἄλλην ἐποχὴν. Ἀμφότεραι δὲ αἱ
πλευραὶ ἀκολουθοῦνται θεδαίως ἀπὸ συμ-
παθοῦντα τοὺς ποιμένας τῶν ποιμνία. Καὶ
οὕτω τὸ χάσμα ἐν τῇ κορυφῇ ἐπεξετάθη
καὶ εἰς τὴν βάσιν, μὲ συνέπειαν νὰ εὐρι-
σκώμεθα πρὸ ἐνὸς οὐχίματος τῆς μορφῆς
πὸν ἀναφέρει ὁ θεῖος Παῦλος: «ἐγὼ μὲν
εἰμι Παῦλος, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ
Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ» (Α' Κορ. α',
12).

Ἐπόμενον εἶναι ὁ λαὸς νὰ παρασύρεται
ἀπὸ ἓνα ἄλογον συναίσθημα κομματισμοῦ.
Ὡς γνωστὸν εἰς τὴν κατάστασιν αὐ-
τῆν κυριαρχοῦν αἱ ἐξ ἴσου ἄλογοι προκα-

ταλήψεις, αἵτινες πάντοτε ἀδικοῦν τὴν ἀ-
λήθειαν. Ἐπιτεῦθεν καὶ ὁ συνεχῶς ἐπιρε-
φόμενος ὑφλὸς φανατισμός, ὅστις κλείει
μὲν τὰ μάτια εἰς τὰ καλὰ τῶν «ὠπεναντί-
ων» τὰ ἀνοίγει δὲ εἰς τὰ ἐλαττώματά των,
αἶνα βλέπει ὑπὸ μεγεθντικῶν φακῶν.
Τὴν ἀντίστροφον ἀκριβῶς λειτουργίαν ἐ-
πιβάλλει διὰ τοὺς «ἡμετέρους». Πόσον
διαφορετικὴ θὰ ἦτο ἡ ζωὴ ἐν τῇ Ἐκκλη-
σίᾳ, ἐὰν οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς μετεῖχον
ὀλίγον τοῦ πνεύματος τῆς αὐτομεμψίας,
ἀφοῦ τὰ διάφορα προσωπικὰ δεινὰ ἐπέρ-
χονται κατὰ δικαίαν κρίσιν τοῦ Θεοῦ!

Παραπέμπομεν εἰς τὰ κεφάλαια 42, 45
καὶ 46 τοῦ Ἁγίου Μαξίμου, αἶτινα κατα-
χωροῦνται εἰς ἄλλην σελίδα τοῦ παρόντος
τεύχους καὶ τὰ ὁποῖα, πλήρη θείας σοφί-
ας, ἐξηγνεύουν ὅλα τὰ θλιβερὰ γεγονότα
καὶ διδάσκουν ἐγκύρως πῶς νὰ τὰ ἀντι-
μετωπίζομεν. Μία ἀναμέτρσις μὲ τὰ κε-
φάλαια αὐτά, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐκφραστικὰ
τῆς καθολικῆς διδασκαλίας περὶ πειρα-
σμῶν, τῆς Ἐκκλησίας, θὰ ἦτο διδακτικω-
τάτη, ἴσως διὰ τοὺς ἐκθρονονισθέντας, ὅ-
σον καὶ διὰ τοὺς «δοκοῦντας ἐστάναι», ἵ-
να μὴ ὑπενθυμίσωμεν τὸ Παῦλειον «εἰ
ἀλλήλους δάκνετε...».

ΣΗΜΕΙΑ ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

ΕΝΗ καὶ παράδο-
ξος θὰ ἦτο εἰς ἄλ-
λην ἐποχὴν ἡ ΕΚ-
ΚΛΗΣΙΣ τῶν 77
ὑποψηφίων κληρι-
κῶν ὑπὲρ «ἐκδημο-
κρατισμοῦ τῆς Ἐκ-
κλησιαστικῆς διοική-
σεως...». Τώρα δ-

μως, μέσα σὺν γενικὸν πλαίσιον τῆς δη-
μοκρατικῆς πανελευθερίας, τὸ ἀνησυχη-
τικὸν αὐτὸ κείμενον χάνει τὸν θλιβερόν

χαρακτήρα του. Ἐνταῦθα θανατῶν κανεῖς τὴν δύναμιν τῶν πνεόντων ρευμάτων, πὸν εἰσηλθὼν ἀκόμη καὶ εἰς τὰς αἰθούσας, εἰς τὰς ὁποίας διδάσκειται ἡ ταπεινώσις καὶ ἡ πραΰτης τοῦ Χριστοῦ, ἡ μετάνοια καὶ τὸ «δοτις σε ραλίσει...» (Ματθ. ε', 39 - 41) καὶ μάλιστα πρὸς μέλλοντας ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐρμηνεῖς τοῦ Ἐὐαγγελίου τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐκ τῶν παθῶν.

Δυστυχῶς οἱ 77 ἐυρίσκονται ἐντὸς τοῦ κομματικοῦ κελώματος, περὶ οὗ ἀναφέρομεν εἰς τὸ προηγούμενον σχόλιον, ἀξιούντες «ἀποκατάστασιν τῆς κανονικῆς τάξεως... καὶ ἀπαλλαγὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐκ τοῦ δικτατορικοῦ καθεστώτος τῆς ἐπιαστίας...», πρᾶγμα ἀποκαλύπτον τὴν ἀκριβῶς ἐννοοῦν.

Ἐπειδὴ διὰ τῆς ΕΚΚΛΗΣΕΩΣ τῶν ζητούν ἀπὸ ἡμᾶς «συμπράσσειν», δηλοῦμεν εἰς τοὺς 77 καὶ εἰς ὅσους τοὺς ἐνισχύον ποιικίως εἰς τὸν ὀλισθηρὸν δρόμον τῶν, ὅτι ἡ ἐπιθυμία καὶ ὁ ἀγὼν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀμφότερα ὑποχρεωτικά. Ἡ μὲν ἐπιθυμία τοῦ καλοῦ ἐκφράζει τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς, ὁ δὲ ἀγὼν δίδει τὸ μέτρον τῆς ἀρετῆς. Ἀλλ' ἀμφότερα πρέπει νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένα πάθους. Δι' αὐτὸ καὶ οἱ Ἅγιοι Πατέρες ἐπιτρέπουν ἀγῶνας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἰς τοὺς «προαγομένους εἰς τὸν ἁγιασμόν τῆς ψυχῆς», ἄνευ τοῦ ὁποίου ὄχι μόνον «οὐδεὶς ὄφεται τὸν Κύριον», ἀλλὰ ἀδύνατον τὸ καλὸν πὸν ἐπιδιώκει νὰ εἶναι καλόν. Διότι «τὸ καλὸν οὐκ ἔστι καλὸν ἂν μὴ καλῶς γένηται». Καὶ νομίζομεν ὅτι εἰς αὐτὰ ἀκριβῶς προσοκροοῦν οἱ 77.

Οὐδεὶς ἐχέφρων καὶ ἐλεύθερος προκαταλήψεων εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μας κατάστασιν, ὄχι μόνον τώρα ἀλλὰ καὶ ἀναδρομικῶς. Ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία καὶ τὰ τέκνα τῆς ἔχουν ὠρισμένον ἦθος τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ παραθεωρηθῆται. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ σεμνότης, ὁ σεβασμός, ἡ ἀγάπη, ἡ ταπεινώσις καὶ ἡ προσευχὴ ὑπὲρ ἀλλήλων, «ἵνα ἰαθῶμεν». Δι' ὅλα αὐτὰ συνιστῶμεν εἰς τοὺς 77 ἀναθεώρησιν τῶν λογισμῶν τῶν καὶ τῶν μεθόδων τῶν, προσοχὴν καὶ προσευχὴν πρὸς τὸν Κύριον τῆς Δόξης, ἀλλὰ καὶ ἀνάκρισιν ἑαυτῶν, ἐὰν ὅπως ἔ-

χουν κλίσιν καὶ κ λ ἦ σ ι ν διὰ τὴν ἀγγελικὴν ἱερωσύνην. Διότι ἡ μορφή τοῦ κρούματος, καὶ τραχεία εἶναι καὶ παρατεταμένη εἰς χρόνον, ὥστε νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ τὸ θουιάσωμεν συγγνωστὴν «ουναρπαγῆν», γεγονός δὲ πρὸς δημιουργεῖ εἰς τὸν κοινὸν νοῦν ἐρωτήματα. Ταῦτα ἐξ ἀγάτης ὑπὲρ τῶν ἰδίων καὶ αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας.

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΕΙΣ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

ΝΩΣΤΟΝ εἶναι τὸ ἐνδιαφέρον τῶν Ὁρθοδόξων διὰ τὴν παρουσίαν εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον τοῦ Μοναχισμοῦ καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Αὐτὸ τὸ ἐνδιαφέρον ἐκφράζει

διὰ τῶν στατιστικῶν μελετῶν τοῦ ὁ φίλος τοῦ Ἁγίου Ὁρους καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Γ. Ματζαρίδης. Μετὰ τὴν κοπιώδη ἐργασίαν τοῦ ἔτους 1972, ἐξέδωκε πέρσοι καὶ νέαν ἐμπεριστατωμένην στατιστικὴν μελέτην, περὶ τοῦ ἀριθμοῦ, τῆς ἡλικίας τῶν Μοναχῶν καὶ τῆς κατανομῆς τῶν ἐφ' ὀλοκλήρῳ τῆς ἱερᾶς Χερσονήσου. Διὰ τῆς τελευταίας ἀποδεικνύεται ἡ αὐξήσις τῶν Μοναχῶν καὶ διαπιστοῦται, ὅτι «ἡ ἀριθμητικὴ αὐξήσις τῶν μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους συμπίπτει καὶ μετὰ τῆς μειώσεως τοῦ μέσου ὄρου ἡλικίας αὐτῶν, ἐφ' ὅσον ὄλοι σχεδὸν οἱ προσερχόμενοι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς τὸν μοναχισμόν εἶναι νέοι κατὰ τὴν ἡλικίαν» καὶ ἀρκετοὶ «γέροντες» κατὰ τὸ φρόνημα θὰ προσεδέταμεν.

Ἡ ἐν λόγῳ μελέτη, μὲ τὸ βαρῦνον ἀποδεικτικῶς στατιστικὸν στοιχείον, δὲν πληροῦ μόνον εὐνοήτου αἰσιοδοξίας διὰ τὸ μέλλον τοῦ Ἁγίου Ὁρους τὰς καρδίας τῶν ὀρθοδόξως σκεπτομένων, ἀλλὰ καὶ ἀποθαρρύνει ἐκείνους, πὸν ἡ παρουσία του ἐνοχλεῖ, εἴτε «ὀμοδόξους» εἴτε ἑτεροδόξους.

Ἐν τάφῳ σωματικῶς, ἐν ἄδου δὲ μετὰ ψυχῆς ὡς Θεός, ἐν Πα-
ραδείσῳ δὲ μετὰ Δησιτοῦ, καὶ ἐν θρόνῳ ὑπῆρχες, Χριστέ, μετὰ
Πατρὸς καὶ Πνεύματος, πάντα πληρῶν ὁ Ἀπερίγραπτος.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΣΩΤ. ΛΑΣΚΑΡΙΔΗ - ΠΕΡ. ΑΛΕΞΙΑΔΗ
ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ 14, ΤΗΛ. 536.910 - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΣΑΜΙΚΟΪ ΛΑΔΟΪ

ΠΡΟΤΟΞΙΚΟΝ
ΜΑΡΟΠΕΤΡΙΚΟΝ

С. П. ПЕТРОВИЧ
ИЗДАТЕЛЬСТВО

С. П. ПЕТРОВИЧ

Ποσειδών και Διόνειος

Νομίσματα
Ποσειδών
Νομίσματα

5
1875-1878
Αθήνα

ΕΘΝΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ